

EUROPEAN UNION
European Maritime
and Fisheries Fund

Cross border maritime spatial planning in the Black Sea
- Romania and Bulgaria
EASME/EMFF/2014/1.2.1.5/2/SI2.707672
MSP LOT 1 Black Sea/MARSPAN-BS

МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

**ДОКЛАД ЗА ПЪРВОНАЧАЛНА ОЦЕНКА НА
СЪСТОЯНИЕТО НА МОРСКИТЕ СЕКТОРИ В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕДВИД
ТРАНСПОНИРАНЕТО НА ДИРЕКТИВА 2014/89/ЕС
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА,
ВЛЯЗЛА В СИЛА НА 18.09.2014 г., ЗА
УСТАНОВЯВАНЕ НА РАМКА ЗА МОРСКО
ПРОСТРАНСТВЕНО ПЛАНИРАНЕ И
ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТ ТРАНСГРАНИЧЕН
МОРСКИ ПРОСТРАНСТВЕН ПЛАН ЗА ЧЕРНО МОРЕ
– РУМЪНИЯ, БЪЛГАРИЯ (MARSPLAN-BS)**

Съдържание

A. Резюме на български и английски език	4
B. Многоаспектен анализ по отношение на влиянието върху морските сектори	38
I. Въведение.....	38
II. Социално-икономически анализ.....	41
1. Селищна инфраструктура и културно наследство	41
1.1. Крайбрежна селищна инфраструктура с пряко отношение към морските пространства.....	41
1.1.1. Категоризация на селищната система	41
1.1.2. Функции на селищната система според основните икономически дейности и морските сектори	43
1.2. Градско развитие	47
1.2.1. Туристическа инфраструктура	47
1.2.2. Промисленост, производство и съхранение	49
1.2.3. Развлечения и почивка (плажове, яхтени и туристически пристанища, паркове)	52
1.2.4. Културно наследство.....	62
2. Технически инфраструктурни мрежи	68
2.1. Транспортна инфраструктура.....	68
2.1.1. Пристанищна инфраструктура.....	68
2.1.2. Крайбрежна транспортна инфраструктура в пряка връзка с морските дейности, интермодален транспорт	76
2.2. Телекомуникации (подводни комуникационни кабели).....	79
3. Анализ на състоянието на социо-демографските процеси.....	80
3.1. Характеристики на населението и демографската му структура	80
3.1.1. Брой население	80
3.1.2. Пространствено разпределение на населението – разпределение на териториално ниво	81
3.1.3. Демографски растеж в %	82
3.1.4. Структура на населението, раждаемост и смъртност, миграционни тенденции.....	83
3.2. Структура и оценка на човешките ресурси, социално-икономически потенциал.....	84
3.2.1. Ниво на квалификация	84
3.2.2. Заетост по икономически дейности	86
3.2.3. Равнище на безработица.....	86
4. Анализ на икономическите дейности	88
4.1. Макроикономически контекст и икономически профил	88
4.1.1. Макроикономически контекст на морските и крайбрежни пространства	88
4.1.2. Икономически профил на морските и крайбрежни пространства	90
4.1.3. Икономически структури в трансграничните пространства на България и Румъния	93
4.1.4. Икономическа дейност на пристанищата и офшорни дейности	95

4.2.	Промишленост.....	100
4.2.1.	Използване на неживите морски и минерални ресурси	100
4.2.2.	Преработка на морски и крайбрежни ресурси	105
4.2.3.	Ново застрояване/конструкции по крайбрежието с пряко влияние върху морските води	111
III.	Определяне на методика и събиране на необходимите официални данни за извършване на анализа. Обработка и анализиране	114
IV.	Резултати и изводи от анализа. Препоръки.....	115
1.	Резултати и изводи от SWOT анализа.....	115
2.	Резултати и изводи от PEST/STEP анализа.....	119
3.	Резултати и изводи от пространствено-функционалния анализ.....	121
4.	Препоръки	131
V.	Анализ на законовата и институционална рамка в Р България за целите на транспонирането и прилагането на Директива 2014/89/ЕС.....	137
I.	Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за установяване на рамка за морско пространствено планиране – същност и обхват.....	137
II.	Проучени законодателни актове – европейско и национално законодателство и стратегически документи	140
III.	Проучени практики.....	140
IV.	Проучване на относими дефиниции в българското законодателство, свързани с правна регулация на морски пространства, морските води и устройствено планиране и приложими режими.	147
V.	Анализ. Заключение	176
VI.	Схема за приемане на съответното национално законодателство по начин хармонизиращ с относимите актове (описани по-горе) и по-специално с Директива 2014/89/ ЕС на Европейския парламент и на Съвета за установяване на рамка за морско пространствено планиране, като основен фокус на настоящата разработка	183
a.	Практика по транспониране в национално законодателство – специфични изисквания, изведени от практиката на Съда на Европа.	183
b.	Процес по транспониране	184
c.	Национални изисквания	184
G.	Използвана литература и източници на информация	201
D.	Списък на таблиците	202
E.	Списък на фигурите	203
Ж.	Приложения	204

А. Резюме на български и английски език

Социално-икономически анализ

Съгласно ДИРЕКТИВА 2014/89/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 юли 2014 година, която установява рамката за морско пространствено планиране, целяща насърчаване на устойчивия растеж на морските икономики, устойчивото развитие на морските райони и устойчивото използване на морските ресурси, Р. България, като страна-членка на Европейския съюз (ЕС), следва да организира и прилага морско пространствено планиране.

„Морско пространствено планиране“ означава процес, чрез който съответните органи на държавите членки анализират и организират човешките дейности в морските райони за постигане на екологичните, икономическите и социалните цели.

Социално-икономическият анализ е част от изготвянето на първоначална оценка на състоянието на морските сектори в България предвид транспонирането на Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, в сила от 18.09.2014 г. за установяване на рамка за пространствено планиране. Съгласно Директивата, под морски сектори следва да се разбират: тежка индустрия (*корабостроене, кораборемонт, офшорни технологии др.*), воден транспорт, туризъм, енергетика (*добив на нефт и газ, ветрова и вълнова енергия*) и природни ресурси (*риболов, аквакултури и минерални ресурси*).

Анализът обхваща следната целева територия:

Район от ниво II	Административна област	Община
Североизточен	Варна	Аврен
		Аксаково
		Бяла
		Варна
		Долни чифлик
	Добрич	Балчик
		Каварна
		Шабла
Югоизточен	Бургас	Бургас
		Несебър
		Поморие
		Приморско
		Созопол
		Царево

За целевата територия е извършен задълбочен анализ на селищни мрежи и културно наследство, крайбрежна транспортна инфраструктура (при наличие на необходимите официални данни), телекомуникации, състояние на социално-демографските процеси, макроикономически контекст и икономически профил на морските и крайбрежни

пространства, рибарството, промишлеността, туризма от гледна точка на устойчивото развитие на морските пространства, на връзката море-суша, както и на съществуващата законова и институционална рамка във връзка с Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета за установяване на рамка за пространствено планиране и предложения за ефективното ѝ законово и институционално транспониране.

Основните изводи от анализа по морски сектори/дейности са обобщени в резултатите от SWOT анализа по-долу:

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Крайбрежна селищна инфраструктура - Наличие на административно-териториални единици от първо ниво (общините Бургас и Варна) с по-висок потенциал за развитие, действащи като опорни центрове за останалите общини в северната и южната част на целевата територия - Ниска степен (5%) на урбанизиране на територията, позволяваща по-ефективно планиране и оползотворяване на поземления ресурс за развитие на перспективни икономически дейности - Наличие на силни основни функции на повечето общини, свързани с туризма (на север и на юг) и енергийния сектор (на север) Туристическа инфраструктура - Наличие на развита туристическа инфраструктура (места за настаняване и леглова база) в почти всички общини от целевата територия – предпоставка за запазване на туризма като основен икономически сектор в Черноморския регион Промисленост, производство и съхранение - Наличие на два основни производствени центъра в целевата територия (Варна и Бургас), на базата	Крайбрежна селищна инфраструктура - Ограничен брой добре развити вторични центрове, водещи до моноцентричен модел в северната и южната част на целевата територия - Неразвити и изолирани територии извън крайбрежните зони, създаващи дисбаланс в териториалното развитие - Наличие на три селищни системи без основни функции (общините Аврен, Аксаково, Долни чифлик) в северната част на целевата територия, обуславящи ниската степен на използване на потенциала за развитие в областта на туризма, морския транспорт и търговията Туристическа инфраструктура - Наличие на презастроени територии, поради взети неефективни устройствени решения, предимно в големите курортни комплекси - Недостатъчно оползотворен туристически потенциал във вътрешните и по-отдалечени от морето територии Промисленост, производство и съхранение - Липса на промишлено производство в 10 от общо 14-те общини от целевата територия и ограничаване на

на които се развива останалата част от региона - Наличие на вторични центрове за развитие на промишленото производство и съхранението на продукцията (Поморие - към Бургас и Аксаково – към Варна) Развлечения и почивка - Наличие на необходимата морска инфраструктура (яхтени и туристически пристанища) за посрещане на туристи и практикуване на водни спортове - Наличие на множество резервати и защитени местности, които са показател за съхранена околна среда, но също така представляват интерес за туристите - Изградени атракционни паркове в големите курортни комплекси Културно наследство - Наличие на богато културно-историческо наследство, като това намиращо се на сушата, в по-голямата си част е добре изследвано и експонирано - Наличие на архитектурно-историческите резервати Созопол – стар град и Несебър – стар град с голяма концентрация на паметници на културата от национално значение Пристанищна инфраструктура - Наличие на достатъчен брой пристанища за обслужване на пътнически, риболовни и товарни дейности - Наличие на две големи пристанища (Варна и Бургас), обезпечени с необходимия капацитет и технически възможности за функциониране като	икономическите дейности до обслужване единствено на туризма - Липса на ефективна среда за развитие на научно-изследователска и развойна дейност, респективно създаване на иновативни продукти и услуги Развлечения и почивка - Недостатъчно ефективно оползотворен потенциал на морската инфраструктура (яхтени и туристически пристанища), поради ограниченото ѝ използване за редовни круизи по Черно море - Липса на туристическа и информационна инфраструктура в някои природни резервати и защитени местности - Липса на достатъчно атракционна инфраструктура в по-малките туристически дестинации Културно наследство - Недостатъчна степен на проучване и експониране на подводното културно наследство Пристанищна инфраструктура - По-ограничен превоз на товари в сравнение с останалите пристанища в Европа, поради затворения тип на Черно море като морски басейн
--	---

многоцелеви пристанищни терминали Крайбрежна инфраструктура, транспорт • Регионът разполага с основните видове крайбрежна транспортна инфраструктура (сухопътен, жп, въздушен транспорт) Телекомуникации • Морските сектори в България са адекватно обезпечени с необходимата телекомуникационна инфраструктура Демографски и социални процеси • Механичният прираст на населението в целевата територия е положителен, което е предпоставка за обезпечаване на местната икономика с необходимите човешки ресурси за нейното развитие • Регионът разполага със значителен брой население със средно и висше образование, което увеличава неговия потенциал за развитие • Делът на безработните е почти два пъти по-нисък от този за страната Макроикономически профил на морските пространства • Благоприятни стойности на макроикономическите показатели за северната част на целевата територия, обуславящи нейното нарастващо икономическо развитие • Стартирали проучвателни дейности за добив на нефт и газ в северната част на целевата територия • Наличие на действащ морски клъстер,	Крайбрежна инфраструктура, транспорт • Неефективно обезпечени връзки между отделните видове крайбрежна транспортна инфраструктура (сухопътен, жп, въздушен транспорт) Телекомуникации • Няма Демографски и социални процеси • Естественият прираст на населението в целевата територия е отрицателен, което е задълбочаваща се негативна тенденция и на национално ниво • По-голяма част от населението е концентрирано в градовете и двата големи областни центъра, което създава отрицателен баланс по отношение на вътрешните и по-периферни територии, водещо до тяхното обезлюдяване и упадък • Концентрирането на населението в големите областни и общински центрове, е довело до тяхното презастрояване и влошаване на техническата инфраструктура поради лоши устройствени решения Макроикономически профил на морските пространства • Южната част на целевата територия изостава по отношение на макроикономическите показатели, което предполага и изоставане в темповете на икономическо развитие
--	---

който играе ролята на катализатор на морската икономика

- Изградена свободна безмитна зона с необходимата инфраструктура и технически средства в южната част на целевата територия

Нефтена и газова промишленост

- В рамките на целевата територия се намират няколко нефтени и газови находища, които са в процес на проучване
- Стартирал е процес по газификация на населените места
- В региона се намира единствената рафинерия в страната, която захранва местния пазар с горива и реализира износ в чужбина като използва част от изградената пристанищна инфраструктура

Рибарство и аквакултури

- Налице са благоприятни условия за създаването на мидени ферми, като отглежданите миди се отличават с добро качество и висок рандеман

Минерални ресурси

- Регионът разполага с необходимите ресурси за добив на морска сол
- Наличните ресурси имат алтернативно предназначение извън основното (за консумация), като например зимно поддържане на пътищата, приложение в медицината и фармацията
- В целевата територия има функциониращи балнео-лечебни бази, които използват солта и нейните

Нефтена и газова промишленост

- Наличните находища на нефт и газ нямат капацитета да задоволят нуждите на местния пазар
- Броят на населените места и потребителите, обхванати от газификацията е все още изключително ограничен

Рибарство и аквакултури

- Неблагоприятни природни условия в Черно море, налагащи необходимостта от използването на щормоустойчиви съоръжения в незащитени от вълнение райони, което оскъпява производството от аквакултурите.
- Спад на улова на риба през последните години, което се дължи на намаляването на рибните популации в Черно море.

Минерални ресурси

- Настоящият производствен капацитет за производство на сол не е напълно натоварен

производни Ново застрояване/крайбрежни конструкции - Повечето населени места разполагат със съоръжения за пречистване на отпадъчни води - Най-северните територии на Черноморието, заемащи крайбрежната част на област Добрич, са максимално съхранени в своя естествен вид и са предпазени досега от урбанистично туристическо развитие	Ново застрояване/крайбрежни конструкции - Тенденцията на инвестиционни намерения за застрояване на Черноморското крайбрежие и прилежащите към него територии изпреварва планирането и развитието на необходимата ВиК инфраструктура - В Североизточен район (СИР) от ниво 2 е налице тенденция за непрекъснато лентовидно застрояване и урбанизиране на морския бряг от Варна на север до Балчик - В някои туристически центрове, като например туристическите комплекси Златни пясъци и Св.Св. Константин и Елена е налице прекомерно интензивно застрояване и подчертано урбанизиран градски характер на курортната среда
--	---

На база извършения социално-икономически анализ и резултатите от пространствено-функционалния анализ, за всеки един от морските сектори е дефинирано оптимално съотношение между фактори на производство и пазарно търсене, както и ползите и потенциалните конфликти с други сектори в таблицата по-долу. Потенциалните конфликти са представени и под формата на карта в Приложение III.

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ¹	Масаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
Корабостроене / кораборемонт	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Воден басейн (море) Първични суровини – дърво, метали	MS/HIS	Голям	Оползотворяване на морския потенциал Износ Заетост	Туризм Рибарство и аквакултури Преработвателна промишленост
Офшорни технологии	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Находища на нефт и газ	HS	Голям	Ресурсна независимост	Туризм Рибарство и аквакултури Пътнически и товарен крайбрежен и морски транспорт Услуги Рекултивация на терени
Пътнически морски и крайбрежен транспорт	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Воден басейн (море)	MS	Среден	Увеличаване на туристопотока Използване на алтернативни средства за придвижване	Корабостроене / кораборемонт Офшорни технологии Товарен морски и крайбрежен транспорт Добив на нефт и газ Минерални ресурси Преработвателна промишленост и производство

¹ Съгласно Таксономия на база данни на ЕВРОСТАТ

Кодове:

LS – Ниско квалифицирана

LIS – Средно ниско квалифицирана

MS – Средно квалифицирана

HIS – Средно високо квалифицирана

HS – Високо квалифицирана

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ¹	Мащаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
						Рибарство и аквакултури Рекултивация на терени / морски пространства
Товарен морски и крайбрежен транспорт	Територии, заети от води и водни обекти на транспорта	Воден басейн (море)	MS	Голям	Оптимизиране на транспортните разходи Увеличаване на стокооборота (внос и износ)	Офшорни технологии Пътнически морски и крайбрежен транспорт Рибарство и аквакултури Туризм Рекултивация на терени / морски пространства
Туризм – местна за настаняване и изхранване	Урбанизирани територии	Благоприятна комбинация от природни и климатични условия	MS	Малък, среден	Оползотворяване на природните и климатични ресурси Заетост Принос към развитие на съпътстващите сектори (земеделие, хранителна промишленост, услуги и др.)	Корабостроене / кораборемонт Офшорни технологии Товарен морски и крайбрежен транспорт Добив на нефт и газ Минерални ресурси Преработвателна промишленост и производство Рибарство и аквакултури Рекултивация на терени / морски пространства
Туризм – рекреативни дейности	Урбанизирани територии Земеделски	Благоприятна комбинация от природни и	MS	Малък, среден	Оползотворяване на природните и климатични	Корабостроене / кораборемонт Офшорни технологии Товарен морски и крайбрежен

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ¹	Масщаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
анимация	територии Горски територии Защитени територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	климатични условия Воден басейн (море)			ресурси Заетост Принос към развитие на съпътстващите сектори (земеделие, хранителна промишленост, услуги и др.)	транспорт Добив на нефт и газ Минерални ресурси Преработвателна промишленост и производство Рибарство и аквакултури Рекултивация на терени / морски пространства
Добив на нефт	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Находища на нефт	HS	Голям	Ресурсна независимост	Туризъм Рибарство и аквакултури Пътнически и товарен крайбрежен и морски транспорт Услуги Рекултивация на терени
Добив на газ	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Находища на газ	HS	Голям	Ресурсна независимост	Туризъм Рибарство и аквакултури Пътнически и товарен крайбрежен и морски транспорт Услуги Рекултивация на терени
Минерални ресурси	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти	Воден басейн (море) Находища на други	MS	Голям	Ресурсна независимост Износ Заетост	Туризъм Рибарство и аквакултури Пътнически крайбрежен и морски транспорт

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ¹	Масщаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
		минерални ресурси				Услуги Рекултивация на терени
Преработвателна промишленост и производство	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта Нарушени територии Земеделски територии Горски територии	Първични суровини за производство	MS/HIS/HS	Малко, средно, голямо	Задоволяване на местните нужди Износ Заетост Създаване на потенциал за развитие на високо-специализирани технологии и иновации Принос към съпътстващи производства и услуги	Туризъм Пътнически крайбрежен и морски транспорт Рекултивация на терени Добив на газ и нефт
Рибарство и аквакултури	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Воден басейн (море)	LS/LIS	Малко, средно	Задоволяване на местните нужди Износ Заетост Принос към съпътстващи производства и услуги	Туризъм Пътнически крайбрежен и морски транспорт Рекултивация на терени Минерални ресурси Добив на газ и нефт
Търговия	Урбанизирани територии Територии, заети от	Воден басейн (море) Транспортна	LIS/MS	Малко, средно, голямо	Задоволяване на местните нужди Износ	Туризъм Пътнически крайбрежен и морски транспорт

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ¹	Масаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
	води и водни обекти на Територии на транспорта Земеделски територии Горски територии	достъпност			Внос Заетост Принос към местните производства и услуги	
Услуги	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти на транспорта Защитени територии Земеделски територии Горски територии	Воден басейн (море) Транспортна достъпност	MS/HIS	Малко, средно, голямо	Задоволяване на местните нужди Заетост Принос към местните производства и услуги Развитие на туризма	-
Рекултивация на терени/водни пространства	Нарушени територии Защитени територии Територии, заети от води и водни обекти	Нарушени показатели на околната среда	LIS/MS/HIS	Малко, средно	Подобряване състоянието на околната среда Съхранение на природните ресурси Опазване на биоразнообразието	Корабостроене / кораборемонт Офшорни технологии Добиване на нефт и газ Минерални ресурси Товарен морски и крайбрежен транспорт Преработвателна промишленост и производство Рибарство и аквакултури

Основните препоръки, изведени в резултат от социално-икономическия анализ са дефинирани въз основа на идентифицираните потенциали за развитие на отделните морски сектори/дейности/функции както следва:

<i>Икономически сектор/дейност/ функция</i>	Препоръки
Селищни функции	• Развитие на селищните функции на отделните селищни системи от целевата територия в съответствие със специфичния потенциал за развитие на всяка една от тях при прилагане на ефективни устройствени решения • Оптимално използване на вече съществуващите пространствено-териториални решения и минимизиране на риска от нанасяне на допълнителни вреди от териториално-устройствен характер посредством широки консултации със заинтересованите страни при стартиране на инвестиционни намерения, особено в секторите туризъм и промишлено производство • Провеждане на целева данъчна политика по отношение на по-ефективно оползотворяване на териториалното пространство от гледна точка на неговото предназначение
Туристическа инфраструктура	• Разработване на конкретни устройствено-териториални решения (ОУП, ПУП, Технически проекти) за използване на поземления ресурс за туристически дейности съобразно икономическия потенциал на поземления фонд, особено в община Шабла и вътрешната крайбрежна територия с възможности за развитие на алтернативни форми на туризъм
Промисленост, производство и съхранение	• Отреждане на терени и привличане на частни инвеститори за доразвиване на складовите и логистични бази във вторичните центрове към Варна (Аксаково) и Бургас (Поморие) • Създаване на малки, обслужващи производства на едно-две по-големи такива (например, корабостроене/кораборемонт и/или машиностроене във Варна и електротехника в Бургас), локализирани в двата централни града
Развлечения и почивка	• Разработване и предлагане на туристически маршрути и редовни круизи през летния сезон с оглед по-пълноценно оползотворяване на наличната морска инфраструктура (яхтени и туристически пристанища) • Обезпечаване на природните резервати и защитени местности в целевата територия с необходимата

**Икономически
сектор/дейност/
функция**

Препоръки

	туристическа (алеи, пейки, наблюдателни пунктове и др.) и информационна (туристически информационни центрове, киоски и др.) инфраструктура
Културно наследство	• Определянето на точен периметър на подводните археологически проучвания в българската акватория на Черно море, в т.ч. картиране и определяне на зони за експониране и наблюдение на подводното културно наследство • Въвеждане на мерки за контрол върху териториите за проучване и експониране на подводното културно наследство в българската акватория на Черно море, в т.ч. водни патрули, видеонаблюдение (където е технически възможно), въвеждане на лицензионен режим на компаниите, които организират подводни турове за експониране на подводните археологически находки
Пристанищна инфраструктура	• Разработване на планове/проекти за модернизиране на пристанищата в Балчик, Несебър, Созопол и Ахтопол с оглед развитие на пътническия и туристически транспорт по примера на обособената зона за обществен достъп в пристанище Бургас и обезпечаване на необходимата инфраструктура за организиране на редовни морски круизи
Крайбрежна транспортна инфраструктура, интермодален транспорт	• Приоритетно изграждане на АМ “Черно море” (от Варна до Бургас) с цел ефективно обезпечаване на пътните връзки с европейските транспортни коридори • Приоритетно изграждане на интермодални терминали в Бургас и Варна с цел осигуряване на липсващите връзки с останалите видове транспорт и обезпечаване на региона с модерна интермодална инфраструктура в съответствие с международните стандарти
Демографски и социални процеси	• Изготвяне на анализ за необходимостта от квалифицирана работна ръка в приоритетните за развитие икономически сектори (добив на нефт и газ, туризъм, вътрешен воден транспорт, рибарство и аквакултури) • Осигуряване на преференциален данъчен режим на предприятията в приоритетните за развитие сектори при дългосрочно наемане на персонал и осигуряване на неговата постоянна квалификация

**Икономически
сектор/дейност/
функция**

Препоръки

Нефтена и газова промишленост	• При определяне зоните за подводни археологически проучвания и експониране в българската акватория на Черно море, съгласуване с териториите за проучване и добив на нефт и газ с цел избягване на конфликти • Приоритетно доизграждане и разширяване на газопреносната мрежа в областните центрове Бургас и Варна и вторичните към тях центрове Аксаково и Поморие
Рибарство и аквакултури	• Изграждане на необходимите защитни съоръжения, които ще улеснят добива на аквакултури, приоритетно в района на Несебър, Созопол и Приморско, където е най-голямото производство на черна мида за консумация • Изграждане на складове за съхранение и специализирано предприятие за преработка на черна мида за консумация в община Созопол, което поради своята локация и близостта с пристанище Бургас и връзката с АМ “Тракия” ще създаде условия за повишаване на експорта и запълване на недостига в търсенето през туристическия сезон
Минерални ресурси	• По-ефективно оползотворяване на добиваната морска сол и нейните производни за алтернативни цели (в медицината и фармацията) чрез по-нататъшното развитие на балнео-лечебната дейност в община Поморие
Ново застрояване/крайб режни конструкции	• Разработване и приемане на концептуални устройствени решения за усвояване на крайбрежните ресурси в община Шабла за туристически цели с участието на компетентните институции (МРРБ, МОСВ) и широки консултации с местната общност с оглед осигуряване на по-умерен и щадящ средата начин, без прекомерни концентрации на обекти • Приоритетно изграждане на липсващите връзки с ВиК мрежата и ПСОВ в курортните селища с цел ограничаване на негативното въздействие върху околната среда

Потенциалите за развитие са представени и под формата на карта в Приложение II.

Правен анализ

Правният анализ е разработен, като първоначално е изследвана правно институционалната среда в контекста на която се предвижда транспониране на Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета за установяване на рамка за пространствено планиране.

Изследвана е същността и обхвата на Директива 2014/89/ЕС, която следва да бъде транспонирана в националното ни законодателство, с цел систематичност на разработката. Разгледани са принципите въз които е изградена Директивата и конкретно въведените изисквания които следва да се спазят от държавите членки.

Проучени са относимите законодателни актове от европейско и национално законодателство, както и приети стратегически документи, относими към планирането или дейностите в морските пространства.

Проучени са съществуващите практики в държави членки на Европейския съюз, свързани с морско пространствено планиране, в т.ч. наднационални проекти и програми и отделни стратегически разрешения в държави членки.

На законодателно ниво са проучени концепцията на морското пространствено планиране в Холандия, представена като ключови моменти в разработката.

В рамките на анализа на правно институционалната среда, е извършено проучване на относими дефиниции в българското законодателство, свързани с правна регулация на морски пространства, морските води и устройствено планиране и приложими режими. Въз основа на проучването на нормативните документи и съществуващи разрешения в областта с цел правилната концептуална, тематична и систематична оценка на правоотношенията, подлежащи на регламентация при разработката на настоящата част от анализа е разработено систематично изследване в контекста на съществуваща регламентация в България по отношение на:

1. Законодателните дефиниции и понятия, относими към морското пространствено планиране, по-специално: дефинициите за морски пространства и за води, в частност морски води, както и дефиницията за пространствено планиране
2. Режимът на съществуващи права по отношение на обектите на интервенция и регламентите за упражняването им
3. Институционалната и териториална компетентност по повод уреждане на статута на морските пространства, извършване на дейности в тях, и пространственото им планиране.
4. Съществуващи законодателни разрешения по повод пространственото планиране и неговата концепция, компетентни органи и обхват на компетентност.

В анализа са описани и приложими правни режими, както и съществуващата регламентация на правата по отношение и при осъществяване на дейности в морски пространства. Систематично е анализирана характеристиката на упражняване на суверенни права, начинът по който това е регламентирано с оглед различните видове

морски територии от приложимото международно морско право, както и в националния ни закон. Анализирани са и режимът на собствеността, съобразно съществуващата уредба, както и регламента на правоотношения, свързани с осъществяване на дейности в морските ни пространства, относими към суверенните права на държавата.

Представена е и институционалната и териториална компетентност по повод уреждане на статута на морските пространства, извършване на дейности в тях, и пространственото им планиране. Изследвана е предоставената компетентност на различни органи на изпълнителната власт, както и други структури по отношение на различните аспекти на управление, планиране и използване на морски пространства, в т.ч. и води и/или устройствено планиране.

Като раздел Втори в правният анализ е обособена схема на законовото и институционално транспониране на Директива 1014/ 89/ ЕС. Представени са изводи и заключения, които се извеждат на база констатациите за правния и институционален режим към момента. Изведени са и спецификите на националното ни законодателство по отношение на определянето на морските пространства и специфичните права.

Направени са следните изводи:

А/ за липса на уредба свързана с морско пространствено планиране. До настоящия момент правната рамка във връзка с устройствено планиране обхваща единствено сухоземната територия на Република България. С оглед факта на съществуваща законова традиция при уреждане на устройственото планиране (Закон за регионалното развитие), приложените от законодателя подходи и принципи в рамките на тяхната относимост следва да бъдат съблюдавани и при планирането на морските пространства, доколкото са в рамките на осъществяване на единна държавна политика за устройствено планиране.;

Б/ наличие на уредба на отделните дейности, които могат да се извършват в морски пространства, като уредбата е в множество нормативни актове, и структурирането на правата и задълженията във връзка с извършване на конкретни дейности, свързани с използването на морски пространства е твърде комплицирано.

В/ наличието на специален устройствен закон за българското Черноморие – Закона за устройство на черноморското крайбрежие, който закон може да бъде ползван при разработката на взаимодействието суша – мори, при съобразяване на принципите на ЗРР

По отношение на институционализацията на процеса, считаме че процесът по планиране на използването и управлението на морските пространства е част от политиката на държавата по устройственото ѝ планиране. В тази връзка и доколкото МРРБ ръководи осъществяването на държавната политика по устройство на територията, координира дейността на централните и териториалните органи на изпълнителна власт, на органите на местното самоуправление и местната администрация, извършва методическо ръководство и упражнява контрол върху цялостната дейност по устройство на територията е обосновано да осъществява дейността по морско пространствено планиране. Възможен е обаче и друг подход. В случай че акцент върху политиката свързана с използване на морските пространства, и

съответно планирането, бъде поставен върху опазване на околната среда. В такъв случай, имайки предвид прилагането на екосистемен подход, и при съобразяване на компетентността към настоящия момент на МОСВ в областта на околната среда и нейното опазване, както и по отношение на водите, е възможно да бъде решено институционално процесът по морско пространствено планиране да бъде възложен в правомощията и компетентностите на МОСВ.

Във всички случаи, независимо от конкретния посочен като отговорен орган на държавна власт, следва да се има предвид, че тъй като процесът по морско пространствено планиране е териториално относим към всички морски пространства на Република България, общия надзор и контрол по отношение на осъществяваната държавна политика в морските ни пространства следва да е в компетентността на Министерски съвет.

Направен е изводът че морският пространствен план следва да бъде използван като инструмент във връзка с оценяване и допускане на извършването на всички дейности в морските пространства, които изискват спазването на специален разрешителен режим, поради което следва да се изследват относимите текстове в законодателството ни, свързани с подобни дейности и редакцията им да бъде променена като се изиска съобразяване с предвижданията на Морския пространствен план.

В рамките на анализа е представена практика по транспониране в национално законодателство – специфични изисквания, изведени от практиката на Съда на Европа, описан е и процеса по транспониране.

Посочени са и национални изисквания регулация относно начинът на изработването на проект на нормативен акт, съгласно Закона за нормативните актове и Указът за прилагането му, чието съобразяване също е дължимо.

Направени са конкретни предложения за изменителни норми в българското законодателство. Като систематично място, където текстовете с морско пространствено планиране следва да бъдат допълнени от гледна точка на начина на структуриране на Закона и отделните видове обществени отношения, уредени с него, считаме че транспониране на текстове от директивата следва да се съобрази като се измени Глава втора „Морски пространства на Република България“, Раздел VII „Използване на морските пространства и опазване на морската среда“. Именно този раздел до този момент урежда режимът на използване на морските пространства, който се предпоставя от режим на планиране на това използване и считаме че двата режима се свързват логически и функционално в една дейност, която от своя страна формира начинът на упражняване на държавната политика в морските ни пространства. Това обуславя и предложението ни новите текстове, свързани с планиране на дейностите в морските пространства да бъдат допълнени в този раздел, като предхождат систематично съществуващите текстове по отношение на конкретни режими на използване на морските пространства.

Структурата на изменението е чрез създаване на отделни норми, които могат да се наименоуват с оглед режимът който въвеждат, съответно същностния проблем който решават, както следва:

- Морско пространствено планиране – същност, цел и изисквания;
- Морски пространствен план – същност, права и статут;

- Морски пространствен план – обхват;
- Морски пространствен план – съдържание;
- Морски пространствен план – изработване;
- Морски пространствен план – изменение и наблюдение;
- Обмен на данни и сътрудничество;
- Изменения в законови текстове на ЗМПВВППРБ, систематично разположени в други глави и раздели, но с пряка връзка с въведения режим на морско пространствено планиране, и решаващи възможни колизии в конкретни хипотези;
- Изменения в ПЗР и ДР на закона, отчитащи въвеждането на конкретни задължения, както и изменения в специални закони в пряка релация с уредената материя;
- Предложения за изменения в подзаконови нормативни актове;

Представена е и таблица за съответствие на българското законодателство с Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за установяване на рамка за морско пространствено планиране (ОВ, L 257 от 2014 г.).

В последната част от анализа е представено съобразяване във връзка с промени в Закона за нормативни актове, в сила от 04.11.2016 г., съгласно които съставителят на проект на нормативен акт извършва оценка на въздействието на нормативния акт, когато това е предвидено в този закон.

Report Summary in English

Socio-economic analysis

According to Directive 2014/89/EC of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 establishing a framework for maritime spatial planning aimed at promoting sustainable growth of maritime economies, sustainable development of marine areas and sustainable use of marine resources, Bulgaria, as a member of the European Union (EU) should organize and implement maritime spatial planning.

"Maritime spatial planning" means a process by which the relevant authorities of the Member States analyze and organize human activities in the marine areas to achieve ecological, economic and social objectives.

The present socio-economic analysis is part of the initial assessment of the state of the maritime sectors in Bulgaria, with a view of transposing Directive 2014/89/EC of the European Parliament and the Council, effective as of 18.09.2014 on the establishing of a framework for spatial planning. As per the Directive, the maritime sectors include: heavy industry (shipbuilding, ship repair, offshore technologies, etc.), water transport, tourism, energy (oil and gas, wind and wave energy) and natural resources (fisheries, aquaculture and mineral resources) .

The analysis covers the following target areas:

District of level II	Administrative region	Municipality
Northeast	Varna	Avren
		Aksakovo
		Byala
		Varna
		Dolni Chiflik
	Dobrich	Balchik
		Kavarna
		Shabla
Southeast	Burgas	Burgas
		Nessebar
		Pomorie
		Primorsko
		Sozopol
		Tsarevo

For the target territory is performed a profound analysis of settlements network and cultural heritage, coastal transport infrastructure (when the necessary official data is available), telecommunications, socio-demographic processes, macroeconomic context and economic profile of maritime and coastal space, fisheries, industry, tourism in relation to the sustainable development of maritime space, interrelation Sea-Earth as well as the existing legislative and institutional framework in relation to the Directive 2014/89/EC of the

European Parliament and the Council for establishing a framework for maritime spatial planning and proposal for its effective legal and institutional transposition.

The main conclusions from the analysis according to maritime sectors/activities are summarized in the results of SWOT analysis below:

STRENGTHS	WEAKNESSES
Coastal urban infrastructure • Availability of administrative territorial units of the first level (municipalities of Burgas and Varna) with a high potential for development, acting as support centers for other municipalities in the northern and southern target area • Low degree (5%) of the urbanization of the territory, allowing more effective planning and utilization of land resources for development of perspective economic activities • Presence of strong basic functions of most municipalities related to tourism (north and south) and energy sector (north) Tourist infrastructure • Existence of developed tourist infrastructure (accommodation and beds) in almost all municipalities in the target area - a prerequisite for the preservation of tourism as a key economic sector in the Black Sea region Industrial production and storage • Presence of two main production centers in the target area (Varna and Burgas), on the basis of which is developed the rest of the region • Presence of secondary development centers of industrial production and storage of production (Pomorie – related to Burgas and Aksakovo - to Varna) Entertainment and recreation • Availability of adequate maritime infrastructure (marinas and tourist ports)	Coastal urban infrastructure • A limited number of well-developed secondary centers, leading to monocentric pattern in the northern and southern parts of the target area • Undeveloped and isolated areas outside the coastal areas, creating an imbalance in regional development • Presence of three settlement systems without major functions (municipalities Avren, Aksakovo, Dolni Chiflik) in the northern part of the target area, resulting in low utilization of the development potential in tourism, maritime transport and trade Tourist infrastructure • Availability of overbuilt areas because of ineffective planning decisions taken, mainly in the big resorts • Insufficiently exploited tourism potential in the inland and more remote from the seaside areas Industrial production and storage • Lack of industrial production in 10 of the 14 municipalities of the target area and restriction of economic activities to service only tourism • Lack of an effective environment for research and development, respectively, creating innovative products and services Entertainment and recreation • Insufficiently effectively utilized potential of the maritime infrastructure (marinas

to meet the tourists and water sports demand • Presence of many reserves and protected areas, which are an indicator of preserved environment, but are also of interest to tourists • Attraction parks in the big resorts Cultural Heritage • There is a rich cultural-historic heritage, whereas the one located on land, in the most part is well studied and displayed • Presence of architectural and historical reserves Sozopol - Old Town and Nessebar - Old Town with a large concentration of monuments of national importance Port infrastructure • Availability of sufficient number of ports to service passenger, cargo and fishing activities • Presence of two major ports (Varna and Burgas) which have the necessary capacity and technical ability to function as a multi-purpose port terminals Coastal transport infrastructure, intermodal transport • There are available the main types of coastal transport infrastructure (road, rail, air) in the region Telecommunications • Maritime sectors in Bulgaria are adequately covered with the necessary telecommunications infrastructure Demographic and social processes • The mechanical population growth in the target area is positive, which is a prerequisite for securing the local economy with the necessary human resources for its development • The region has a significant population	and tourist ports), because of its limited use for regular cruises on the Black Sea • Lack of tourism and information infrastructure in some nature reserves and protected areas • Lack of attraction infrastructure in smaller tourist destinations Cultural Heritage • Insufficient degree of study and display of underwater cultural heritage Port infrastructure • More limited cargo transport than other ports in Europe due to the closed type of the Black Sea as a marine basin Coastal transport infrastructure, intermodal transport • Ineffective links between the different types of coastal transport infrastructure (road, rail, air) Telecommunications • None Demographic and social processes • The natural growth of population in the target area is negative, which is a growing negative trend at the national level as well • Most of the population is concentrated in the urban areas and in the two large
---	--

with secondary and higher education, which increases its potential for development

- The share of unemployed is almost twice lower than the average for the country

Macroeconomic profile of the maritime spaces

- Favorable values of the macroeconomic indicators for the northern part of the target area, which determine its growing economic development
- Exploration activities have started for oil and gas in the northern part of the target area
- Presence of active maritime cluster, which plays a catalytic role in the maritime economy
- Established free trade zone with the necessary infrastructure and technical resources in the southern part of the target area

Oil and gas industry

- Within the target area there are several oil and gas fields that are currently surveyed
- The process of gasification of settlements has started
- In the region there is the only refinery in the country, which supplies the local market with fuel and realises export abroad by using part of the existing port infrastructure

Fisheries and aquaculture

- There are favorable conditions for the establishment of mussel farms, and cultivated mussels are of good quality and high yield

regional centers, which creates negative balance in the internal and peripheral areas, leading to their depopulation and decline

- The concentration of population in major regional and municipal centers has led to their overdevelopment and deterioration of the physical infrastructure due to bad planning decisions

Macroeconomic profile of the maritime spaces

- The southern part of the target area lags behind in terms of macroeconomic indicators, which implies a decline in the rate of economic development

Oil and gas industry

- Existing oil and gas fields do not have the capacity to cover the local market needs
- The number of settlements and users affected by gasification is still extremely limited

Fisheries and Aquaculture

- Adverse weather conditions in the Black Sea, requiring the use of storm protection facilities in unprotected coastal areas, which increases the cost of production

Mineral resources • The region has the necessary resources for the production of sea salt • The available resources have alternative application outside the main one (for consumption), such as winter road maintenance, use in medicine and pharmacy • In the target area there are functioning spa treatment facilities that use salt and its derivatives New construction / offshore structures • Most settlements have facilities for wastewater treatment • The most northern areas of the Bulfarian part of the Black Sea, occupying the coastal part of Dobrich are maximally preserved in their natural state and so far are protected from urban tourism development	from aquaculture. • Decline in fish catch in recent years due to the decline of fish stocks in the Black Sea. Mineral resources • The present production capacity for the production of salt is not fully utilized New construction / offshore structures • The rate of investments for development of the Black Sea coast and adjacent areas is well ahead of the planning and development of the necessary infrastructure for water and sewerage • In the Northeastern region (NER) of Level II there is a tendency for continuous belt construction and urbanization of the coastal areas to the north from Varna to Balchik • In some tourist centers such as the tourist resorts Golden Sands and St. St. Constantine and Helena there is excessive construction and markedly urban character of the local environment
---	--

On the basis of the conducted socio-economic analysis and the results of spatial and functional analysis for each of the maritime sectors was defined the optimum balance between factors of production and market demand, as well as the benefits and potential conflicts with other sectors in the table below. The potential conflicts are represented also in the form of map in Annex III.

Economic activity	Use of the territory	Natural resources	Qualification of the workforce ²	Scale of production	Possible benefits	Potential conflicts with other sectors
Shipbuilding / ship repair	Urban areas Territories occupied by water and water objects Transport areas	Water basin (sea) Raw materials - wood, metal	MS / HIS	Large	Utilization of offshore potential Export Employment	Tourism Fisheries and aquaculture Processing industry
Offshore technology	Territories occupied by water and water objects Transport areas	Oil and gas fields	HS	Large	Resource independence	Tourism Fisheries and aquaculture Passenger and cargo sea and coastal shipping Services Rehabilitation of land
Passenger sea and coastal transport	Territories occupied by water and water objects Transport areas	Water basin (sea)	MS	Medium	Increasing tourist flow Using alternative means of transport	Shipbuilding / ship repair Offshore technology Cargo sea and coastal water transport Oil and gas extraction Mineral resources Processing industry and production Fisheries and aquaculture Rehabilitation of land / marine areas

² According to taxonomy database of EUROSTAT codes:

LS – Low qualified (skilled)

LIS – Low to medium qualified

MS - Medium qualified

HIS – Medium to highly qualified

HS - Highly qualified

Economic activity	Use of the territory	Natural resources	Qualification of the workforce ²	Scale of production	Possible benefits	Potential conflicts with other sectors
Cargo sea and coastal water transport	Territories occupied by water and water objects Transport areas	Water basin (sea)	MS	Large	Optimization of transport costs Increasing turnover (imports and exports)	Offshore technology Passenger sea and coastal transport Fisheries and aquaculture Tourism Rehabilitation of land / sea areas
Tourism accommodation and catering facilities	Urban areas	A favorable combination of natural and climatic conditions	MS	Small, medium	Utilization of natural resources and climate, Employment Contribution to the development of ancillary sectors (agriculture, food industry, services, etc.).	Shipbuilding / ship repair Offshore technology Cargo sea and coastal water transport Oil and gas extraction Mineral resources Processing industry and production Fisheries and aquaculture Rehabilitation of land / sea areas
Tourism recreation activities and animation	Urban areas Agricultural areas Forest areas Protected areas Territories occupied by water and water objects Transport areas	A favorable combination of natural and climatic conditions Water basin (sea)	MS	Small, medium	Utilization of natural and climate resources Employment Contribution to the development of ancillary sectors (agriculture, food industry, services, etc.).	Shipbuilding / ship repair Offshore technology Cargo sea and coastal water transport Oil and gas extraction Mineral resources Processing industry and production Fisheries and aquaculture Rehabilitation of land / sea areas
Extraction of oil	Territories occupied by	Oil fields	HS	Large	Resource	Tourism

Economic activity	Use of the territory	Natural resources	Qualification of the workforce ²	Scale of production	Possible benefits	Potential conflicts with other sectors
	water and water objects Transport areas				independence	Fisheries and aquaculture Passenger and cargo sea and coastal shipping Services Rehabilitation of land
Gas extraction	Territories occupied by water and water objects Transport areas	Gas fields	HS	Large	Resource independence	Tourism Fisheries and aquaculture Passenger and cargo sea and coastal shipping Services Rehabilitation of land
Mineral resources	Urban areas Territories occupied by water and water objects	Water basin (sea) Deposits of other mineral resources	MS	Large	Resource independence Export Employment	Tourism Fisheries and aquaculture Passenger coastal and sea transport Services Rehabilitation of land
Processing industry and production	Urban areas Territories occupied by water and water objects Transport areas Damaged areas Agricultural areas Forest areas	Raw materials for production	MS / HIS / HS	Small, medium, large	Meeting local needs Export Employment Creating potential for highly-specialized technologies and innovations Contribution to supporting industries and	Tourism Passenger coastal and sea transport Rehabilitation of land Extraction of oil and gas

Economic activity	Use of the territory	Natural resources	Qualification of the workforce ²	Scale of production	Possible benefits	Potential conflicts with other sectors
					services	
Fisheries and aquaculture	Territories occupied by water and water objects Transport areas	Water basin (sea)	LS / LIS	Small, medium	Meeting local needs Export Employment Contribution to supporting industries and services	Tourism Passenger coastal and sea transport Rehabilitation of land Mineral resources Extraction of oil and gas
Trade	Plots Territories occupied by water and water objects Transport areas Agricultural areas Forest areas	Water basin (sea) Transport accessibility	LIS / MS	Small, medium, large	Meeting local needs Export Import Employment Contribution to local products and services	Tourism Passenger coastal and sea transport
Services	Urban areas Territories occupied by water and water objects Transport areas protected areas agricultural areas forest areas	Water basin (sea) Transport accessibility	MS / HIS	Small, medium, large	Meeting local needs employment Contribution to local products and services Tourism development	-
Rehabilitation of land / water areas	Damaged areas Protected areas Territories occupied by water and water	Damage to the environment	LIS / MS / HIS	Small, medium	Improving the environmental status Preservation of	Shipbuilding / ship repair Offshore technology Extraction of oil and gas Mineral resources

Economic activity	Use of the territory	Natural resources	Qualification of the workforce ²	Scale of production	Possible benefits	Potential conflicts with other sectors
	objects				natural resources Conservation of biodiversity	Cargo sea and coastal water transport Processing industry and production Fisheries and aquaculture

The main recommendations derived as a result of socio-economic analysis are defined on the basis of identified potentials for development according to sectors as follows:

<i>Economic sector / activity / function</i>	Recommendations
<i>Urban functions</i>	• Development of the urban functions of the different settlement systems in the target territory in line with the specific development potential of each of them in implementing effective development solutions • Optimal use of existing spatial planning decisions and minimize the risk of further damage of territorial development character through extensive consultation with stakeholders when starting investment intentions • Conducting targeted tax policy towards more effective utilization of territorial space in terms of its purpose
<i>Tourist infrastructure</i>	• Developing specific spatial planning solutions (Master Plan, Detailed Plan, Technical projects) for use of land resources for tourist activities according to the economic potential of the lands, especially in Shabla and inner coastal territory with potential for development of alternative forms of tourism
<i>Industrial production and storage</i>	• Allocating lands and attracting private investors to further develop storage and logistics facilities in the secondary centers to Varna (Aksakovo) and Burgas (Pomorie) • Creating small servicing industries to one or two larger ones (eg, shipbuilding / ship repair and / or mechanical engineering in Varna and electrical engineering in Burgas), located in the central cities
<i>Entertainment and recreation</i>	• Developing and offering tourist routes and regular cruises in the summer with a view to full utilization of the existing marine infrastructure (marinas and tourist ports) • Providing the natural reserves and protected areas in the target territory with the necessary tourist (paths, benches, observation points, etc.) and information (tourist information centers, kiosks, etc.) infrastructure
<i>Cultural heritage</i>	• Determining the exact perimeter of underwater archaeological studies in the Bulgarian aquatory of Black Sea, including mapping and determining zones for display and monitoring of the underwater cultural heritage • Introduction of measures to control the territories for study and display of underwater cultural heritage in the Bulgarian aquatory of Black Sea, including water patrols, CCTV (where technically possible), introduction of licensing of companies

<i>Economic sector / activity / function</i>	Recommendations
	that organize tours for underwater display of archaeological finds
<i>Port infrastructure</i>	• Development of plans / projects to modernize the ports in Balchik, Nessebar, Sozopol and Ahtopol in order to develop passenger and tourist transport, following the example of the separate area for public access to the port of Bourgas and securing the necessary infrastructure for organizing regular sea cruises
<i>Coastal transport infrastructure, intermodal transport</i>	• Priority construction of the Black Sea Motorway (from Varna to Burgas) to effectively secure the road connections with European transport corridors • Priority construction of intermodal terminals in Burgas and Varna in order to provide the missing links to other modes of transport and securing the region with modern intermodal infrastructure in accordance with international standards
<i>Demographic and social processes</i>	• Preparing an analysis of the need for skilled labour in priority development sectors of the economy (oil and gas extraction, tourism, domestic water transport, fisheries and aquaculture) • Providing preferential tax regime for businesses in priority development sectors, supporting the long-term employment of staff and ensure regular upgrade of qualifications
<i>Oil and gas industry</i>	• In determining the areas for underwater archaeological study and display in the Bulgarian aquatory of Black Sea, coordination should be done with the sites for exploration and production of oil and gas in order to avoid conflicts • Priority completion and expansion of the gas transmission network in the regional centers Bourgas and Varna and the secondary centers to them - Aksakovo and Pomorie

<i>Economic sector / activity / function</i>	Recommendations
<i>Fisheries and aquaculture</i>	• Construction of the necessary sea protection infrastructure that will facilitate the production of aquaculture in the priority areas of Nessebar, Sozopol and Primorsko, where is located the largest manufacture of black mussels • Construction of warehouses for storage and specialized processing of black mussels in Sozopol Municipality, which because of its location and proximity to the port of Burgas and the connection with Trakia Motorway will create conditions for increasing exports and meet the demand during the summer season
<i>Mineral resources</i>	• More efficient utilization of the produced sea salt and its derivatives for alternative purposes (medicine and pharmacy) and in the further development of spa and medical care in the municipality of Pomorie
<i>New construction / offshore structures</i>	• Development and adoption of conceptual territorial development solutions for the utilization of coastal resources in Shabla for tourist purposes with the participation of the competent institutions (MRDPW, MoEW) and extensive consultation with the local community in order to ensure a moderate and environmentally friendly development without excessive concentrations of objects • Priority construction of the missing connections to the water supply and sewerage networks and wastewater treatment plants in the resorts to limit the negative impact on the environment

The potentials for development are presented also in the form of map in Annex II.

Legal analysis

The legal analysis was developed by performing an initial study of the legal and institutional environment context which provides for the transposition of Directive 2014/89/EC of the European Parliament and of the Council establishing a framework for spatial planning.

There was examined the nature and scope of Directive 2014/89/EC, which should be transposed into the national legislation with the aim of having a systematic analysis. There were discussed the principles on which the Directive is based and introduced specific requirements that should be met by Member States.

There were studied the relevant legislation of EU and national legislation and adopted strategic documents relevant to the planning or activities in the maritime space.

There were studied the existing practices in Member States of the EU related to maritime spatial planning, including transnational projects and programmes and individual strategic solutions in the Member States.

At the legislative level there was explored the concept of maritime spatial planning in the Netherlands, and its key elements were presented in the report.

In analyzing the legal and institutional environment, was performed a study of the relevant definitions in the Bulgarian legislation related to the legal regulation of the maritime and spatial planning and applicable regimes. Based on the study of normative documents and existing authorizations in order to make a correct conceptual, thematic and systematic assessment of the legal relations subject to regulation in the development of this part of the analysis, has been developed systemic study in the context of existing regulations in Bulgaria in terms of:

5. Legislative definitions and concepts relevant to maritime spatial planning, in particular, the definitions of sea areas and waters, in particular sea waters, and to the definition of spatial planning
6. The regime of existing rights in respect of objects of intervention and the regulations to exercise these rights
7. Institutional and territorial jurisdiction in connection with the settlement of the status of maritime spaces, performing activities in them, and their spatial planning.
8. Existing legislation permits regarding spatial planning and its concept, competent authorities and scope of competences.

The analysis describes also the applicable legal regimes, as well as the existing regulation of the rights as regards the implementation of activities in the maritime spaces. There were systematically analyzed the characteristics of the exercising of sovereign rights, the way it is regulated with a view of the various types of marine areas in the applicable international maritime law as well as in our national law. It is analyzed the ownership regime, in accordance with the existing rules and regulations of the rights related to the implementation of activities in our maritime areas relevant to the sovereign rights of the state.

There was presented the institutional and territorial competences in connection with the settlement of the status of maritime spaces, performing activities in them, and their spatial planning. It was examined the conferral of various government bodies and other bodies on various aspects of management, planning and use of sea areas, including maritime and / or spatial planning.

As Section II in the present legal analysis is given a scheme of the legal and institutional transposition of Directive 1014/89/ EC. There were presented findings and conclusions that appear based on the findings of the legal and institutional regime to date. There were derived the specifics of the national legislation regarding the identification of marine areas and specific rights.

The following conclusions were made:

A / Related to the lack of regulations related to MSP. Until now the legal framework in relation to spatial planning only covers the land territory of the Republic of Bulgaria. In view of the fact of the existing legal tradition in territorial planning (Regional Development Act), the approaches used by the legislators and the related principles, should also be observed in the planning of maritime space, whereas they are within the framework of implementation of a unified state policy for spatial planning;

B / The availability of legal provisions for the individual actions that can be performed in the maritime spaces, whereas the system includes a variety of regulations and structuring the rights and obligations related to the performance of specific activities for the use of maritime areas, is too complicated.

B / The existence of a special territorial development law for the Bulgarian Black Sea coast – the Black Sea Coast Spatial Planning Act, which can be used in the development of the interlinks – land-sea, while respecting the principles of RDA

With regard to the institutionalization of the process, we believe that the process of planning the use and management of maritime spaces is part of the state policy in its urban planning. In this regard and as far as the MRDPW manages the implementation of state policy in spatial planning, coordinates the activity of central and local executive authorities, local authorities and local administration, provides methodological guidance and supervises the overall activities for spatial planning, it is justified that the institution will perform the maritime spatial planning. It is possible, however, to use another approach. If the emphasis of the policies associated with the use of maritime space, and accordingly planning, will be placed on environmental protection - in that case, bearing in mind the ecosystem approach, and taking into consideration the competences of the MoEW in the field of environment and its protection, as well as related to waters, it is possible to be decided that the institution responsible for MSP to be the MoEW.

In all cases, regardless of the specific designated as responsible public authority should be borne in mind that as the process of MSP is territorially related to all marine waters of the Republic of Bulgaria, the general supervision and control of the implemented state policy in our maritime areas should be within the competence of the Council of Ministers.

It was concluded that the maritime spatial plan should be used as an instrument for evaluation and permission of all activities in marine areas which require compliance with the special permit regime and therefore should be examined the relevant texts in our legislation related to such activities and their wording to be changed to ensure compliance with the provisions of the maritime spatial plan.

The analysis provides information on the certain practices of transposition into national legislation – the specific requirements derived from the European Court and descriptions of the transposition process.

There are listed also the regulation requirements about the method of drafting a normative act pursuant to the Law on legal acts and the Decree for its implementation, which should also be considered.

Specific proposals were made for amending the provisions in the Bulgarian legislation. Where the texts related to MSP should be supplemented in terms of structuring the Law and the various kinds of social relations governed by it, we believe that the transposition of the texts of the Directive must be complied with by amending Chapter II "Maritime spaces of the

Republic of Bulgaria", Section VII "Use of maritime space and protection of the marine environment." It is this section which so far governed the regime of use of marine space, which implies a regime of planning and we believe that both regimes are connected logically and functionally in one activity, which in turn forms the way of enforcing the state policy on maritime spaces. This determines our proposal that the new texts related to the planning of activities in the maritime areas to be completed in this section, whereas it will systematically precede the existing texts regarding specific regimes of use of maritime space.

The structure of the amendment includes creating of separate provisions that can be named in accordance with the regime which they introduce, respectively the essential problem which they resolve as follows:

- Maritime spacial planning - nature, purpose and requirements;
- Maritime spatial plan - nature, rights and status;
- Maritime spatial plan - scope;
- Maritime spatial plan - contents;
- Maritime spatial plan - drafting;
- Marine spatial plan - amendment and monitoring;
- Data exchange and cooperation;
- Changes of the legal texts of the LSSIWPRB, systematically located in other chapters and sections, but with a direct link with the introduced regime of maritime spatial planning and decisive possible collisions in specific cases;
- Changes in the concluding and supplementary provisions of the law, taking into account the introduction of specific obligations, and changes in the specific laws in direct relation to the matters concerned;
- Proposals for changes in regulations;

There was presented a table of compliance of the Bulgarian legislation with Directive 2014/89/EC of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 establishing a framework for Maritime Spatial Planning (OJ, L 257 of 2014).

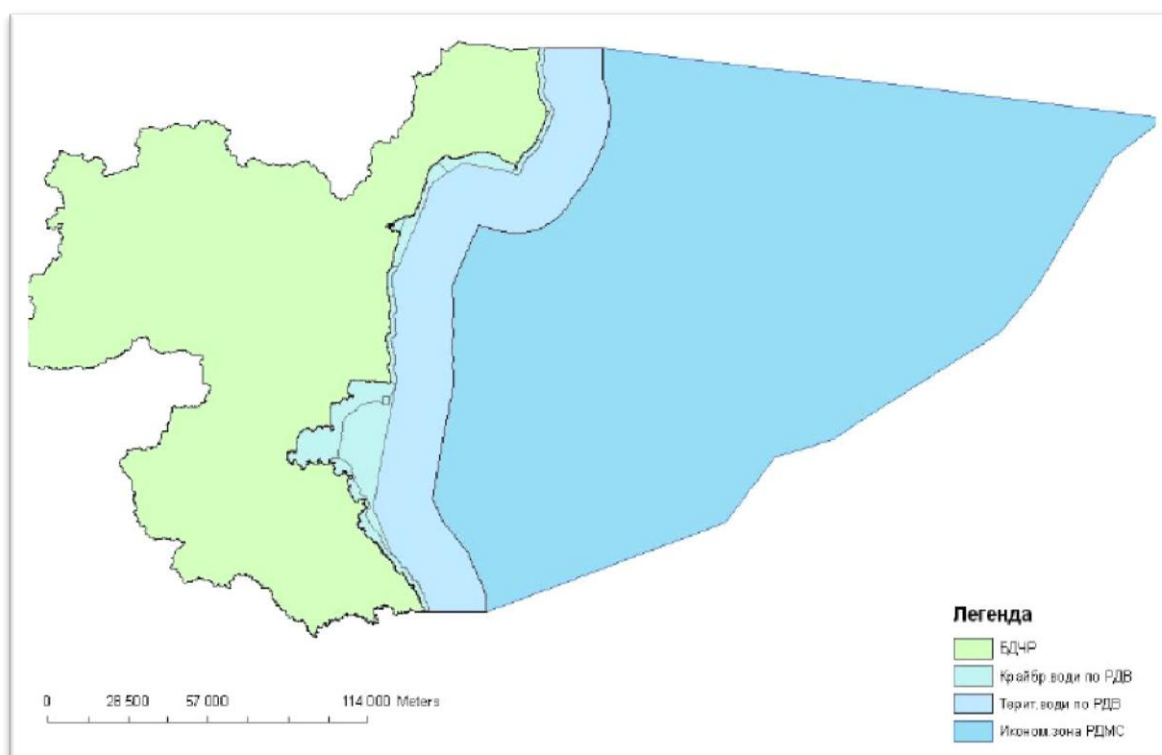
In the last part of the analysis is presented consideration in connection with amendments to the legislation in force from 11.04.2016, according to which the legislator should perform an assessment of the impact of the normative act, where so provided in it.

Б. Многоаспектен анализ по отношение на влиянието върху морските сектори

І. Въведение

Република България е една от шестте страни с излаз на Черно море. Дължината на българската крайбрежна линия е 378 км. В съответствие с Рамковата директива за морска стратегия 2008/56/ЕО (РДМС)³ целият Черноморски басейн се разглежда като един регион. На ниво държава-членка РДМС се отнася задължително до обхвата на териториалните води и изключителната икономическа зона (ИИЗ). Българската изключителна икономическа зона възлиза на 29 052 кв.км, т.е. 6,8 % от общата площ (421 638 кв.км), а дължината на бреговата ивица – 414 км, т.е. 8,5 % от общата дължина на бреговата ивица на Черно море (4 869 км).

Фигура 1 Българска изключителна икономическа зона съгласно РДМС

Източник: Доклад по чл. 8, 9 и 10 от Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО и Наредба за опазване на околната среда в морските води, Морски регион „Черно море”, Басейнова дирекция за Черноморски район с център Варна

³ Екологичен стълб на Интегрираната морска политика за Европейския съюз (ИМП) съгласно ДИРЕКТИВА 2014/89/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 юли 2014 година за установяване на рамка за морско пространствено планиране

Съгласно ДИРЕКТИВА 2014/89/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 юли 2014 година, която установява рамката за морско пространствено планиране, целяща насърчаване на устойчивия растеж на морските икономики, устойчивото развитие на морските райони и устойчивото използване на морските ресурси, Р. България, като страна-членка на Европейския съюз (ЕС), следва да организира и прилага морско пространствено планиране.

„Морско пространствено планиране“ означава процес, чрез който съответните органи на държавите членки анализират и организират човешките дейности в морските райони за постигане на екологичните, икономическите и социалните цели.

Настоящият социално-икономически анализ е част от изготвянето на първоначална оценка на състоянието на морските сектори в България предвид транспонирането на Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, в сила от 18.09.2014 г. за установяване на рамка за пространствено планиране. Под морски сектори следва да се разбират: тежка индустрия (*корабостроене, кораборемонт, офшорни технологии др.*), воден транспорт, туризъм, енергетика (*добив на нефт и газ, ветрова и вълнова енергия*) и природни ресурси (*риболов, аквакултури и минерални ресурси*).

Анализът обхваща следната целева територия:

Таблица 1 Общини, попадащи в обхвата на морското пространствено планиране

Район от ниво II	Административна област	Община
Североизточен	Варна	Аврен
		Аксаково
		Бяла
		Варна
		Донли чифлик
	Добрич	Балчик
		Каварна
		Шабла
Югоизточен	Бургас	Бургас
		Несебър
		Поморие
		Приморско
		Созопол
		Царево

Карта на общините, попадащи в обхвата на целевата територия е представена в Приложение I към настоящия доклад.

Извършването на първоначална оценка е основен процес при определяне на главните особености и характеристики на морската среда, както и на преобладаващите видове натиск и въздействие върху нея. Резултатите от нея ще послужат при определяне на адекватна рамка за пространствено планиране и изпълнение на проект „*Трансграничен морски пространствен план за Черно море - Румъния - България*“ (MARSPLAN-BS). Морското пространствено планиране е инструмент на Интегрираната морска политика на Европейския съюз. Той следва да осигури координация на различните секторни политики и дейности, свързани с морския район, които следва да бъдат включени в Морския пространствен план на Република България.

II. Социално-икономически анализ

1. Селищна инфраструктура и културно наследство

1.1. Крайбрежна селищна инфраструктура с пряко отношение към морските пространства

1.1.1. Категоризация на селищната система

Според критериите и показателите за категоризирането на общините в Р. България⁴ (демографски; урбанизационен; инфраструктура: транспортна и техническа, околна среда, комуникационна, социална; социално-икономически; територия функции и отговорности), общините от целевата територия имат следната категоризация:

Таблица 2 Категоризация на общините от целевата територия

Община	Категория ⁵	Брой население ⁶	Баланс на територията ⁷	
			Общо територия (дка)	Урбанизирана територия (дка)
Аврен	4	9 658	353 776	19 247
Аксаково	3	20 900	460 536	23 800
Балчик	2	20 107	524 153	30 749
Бургас	1	209 613	514 362	60 540
Бяла	4	3 326	161 817	9 400
Варна	1	343 301	237 485	49 872
Донли чифлик	3	18 914	487 193	17 979
Каварна	3	14 575	483 000	29 193
Несебър	2	26 920	420 443	15 266
Поморие	2	27 473	413 304	7 440
Приморско	3	6 311	350 707	5 781
Созопол	3	12 804	588 024	9 914
Царево	3	9 377	417 032	9818
Шабла	3	4 684	329 639	20 304
ОБЩО	-	727 963	3 967 599	196 496

Данните от Табл. 2 могат да бъдат обобщени както следва:

⁴ РМС № 921/2011 за определяне на критерии и показатели за категоризиране на общините, кметствата, районите и населените места в Р. България

⁵ Съгл. Заповед на Министъра на регионалното развитие и благоустройството № РД-02-14-2021 от 14 август 2012 г.

⁶ НСИ, Население към 31.12.2015 г. по общини

⁷ Съгл. Общинските планове за развитие на общините

- От общо 14-те общини, попадащи в целевата територия, две са от първа категория, три от втора, седем от трета и две от четвърта. Двете административно-териториални единици с по-висок потенциал за развитие (общините Бургас и Варна) предопределят концентрацията на социално-икономическите и териториални функции, докато останалите общини от по-ниска категория имат допълващи или вторични функции по отношение на морското пространствено планиране.
- Към 31.12.2015 г. общият брой на населението в целевата територия представлява 10,2% от населението на Р. България. 76% от жителите на изследваната територия са концентрирани в двете общини от категория 1 докато в останалите 12 общини живеят 24% от населението в изследваната територия. Отчетените стойности разкриват съществуващите значителни различия в териториалното разпределение на населението и са причина за наблюдаваната силна дебалансираност на територията в демографски аспект.
- Едва 5% от общата територия на 14-те общини е урбанизирана, а останалата площ има земеделско, горско или друго предназначение. Отчетеното съотношение следва да се обвърже с потенциала за по-ефективно планиране и оползотворяване на територията с оглед насърчаване развитието на перспективните сектори на местната икономика на основата на местните конкурентни предимства.

Потенциалът за развитие на целевата територия от гледна точка на нейната селищна система се състои в подобряване на условията за постепенно преодоляване на моноцентричния модел на пространствено развитие в северната и южната част на района, които се отличават с по-ефективно оползотворяване на пространството и развитие на отделните икономически сектори.

Потенциалните конфликти, които могат да възникнат в областта на селищната система са свързани с:

- Различният темп на развитие на общините по отношение на критериите и показателите, определящи тяхната категория, което може да доведе до неблагоприятна промяна в категоризацията на някои общини.
- Изземване на земеделски и горски ресурси за сметка на увеличаване площта на урбанизираните територии, което ще увеличи натиска върху елементите на

околната среда в изследваната територия, особено при неефективно устройствено планиране на зоните за социално-икономическо въздействие.

1.1.2. Функции на селищната система според основните икономически дейности и морските сектори

Функционалната класификация на селищните системи от гледна точка на икономическите дейности и по-специално по отношение на морските сектори се поделя на:

- Селищна система с комплексни функции (с всички функции: напр. областен административен център, индустриален център, транспортно средище, център за развитие на рибарството и аквакултури, център за развитие на енергийния сектор, туристически курорт и др.);
- Селищна система със сложни функции (с повече от две функции, без областен административен център);
- Селищна система с 2 основни функции;
- Селищна система с 1 основна функция;
- Селищна система без основна функция, но с потенциал за развитие на такава;
- Селищна система без основна функция и без потенциал за развитие на такава.

Основните функции на общините/общинските центрове от гледна точка на икономическите сектори и по-специално по отношение на морските сектори са обобщени⁸ както следва:

⁸ На база на информацията от Общинските планове за развитие и представения по-долу анализ по икономически дейности и сектори.

Таблица 3 Функционална класификация на общините във връзка с основните икономически дейности и морските сектори

Админ. област	Община / Общински център	Функции на общинските центрове във връзка с икономическите дейности с отношение към морските сектори					Функционална класификация
		Промисленост и търговия	Морски транспорт	Рибарство и аквакултури	Туризм	Енергиен сектор	
Варна	Аврен	☐	☐	☐	☐	☐	Селищна система без основна функция, но с потенциал за развитие на туризма
	Аксаково	☐	☐	☐	☐	☐	Селищна система без основна функция, но с потенциал за развитие на морския транспорт и търговията (поради наличие на развита складова база)
	Бяла	☐	☐	☐	☒	☐	Селищна система с 1 основна функция
	Варна	☒	☒	☒	☒	☒	Селищна система с комплексни функции
	Долни чифлик	☐	☐	☐	☐	☐	Селищна система без основна функция, но с потенциал за развитие на туризма
Добрич	Балчик	☐	☒	☐	☒	☐	Селищна система с 2 основни функции
	Каварна	☐	☐	☐	☒	☒	Селищна система с 2 основни функции
	Шабла	☐	☐	☐	☒	☒	Селищна система с 2 основни функции

Админ. област	Община Общински център	Функции на общинските центрове във връзка с икономическите дейности с отношение към морските сектори					Функционална класификация
		Промисленост и търговия	Морски транспорт	Рибарство и аквакултури	Туризм	Енергиен сектор	
Бургас	Бургас	☒	☒	☒	☒	☒	Селищна система с комплексни функции
	Несебър	☐	☐	☐	☒	☐	Селищна система с 1 основна функция
	Поморие	☒	☐	☐	☒	☐	Селищна система с 2 основни функции
	Приморско	☐	☐	☐	☒	☐	Селищна система с 1 основна функция
	Созопол	☐	☒	☒	☒	☐	Селищна система със сложни функции
	Царево	☐	☐	☐	☒	☐	Селищна система с 1 основна функция

Въз основа на информацията, обобщена в табл. 3, могат да се направят следните изводи:

- От 14-те общини, попадащи в обхвата на целевата територия, 2 са със комплексни функции, 1 със сложна функция, 4 с две основни функции, 4 с една основна функция и 3 без основна функция, но с потенциал за развитие на такава;
- И трите селищни системи без основни функции се намират в северната част на целевата територия, което е означава, че наличният потенциал за развитие в областта на туризма и морския транспорт и търговията е неоползотворен;
- По-голяма част от основните функции на общините/общинските центрове са свързани с туризма, а енергийният сектор е развит предимно в северната част на целевата територия.

Потенциалът за развитие на селищната система по отношение на морските сектори е в направленията, свързани с:

- Туризма – при ефективно пространствено планиране с оглед съхраняване елементите на околната среда, природните и културно-исторически ресурси и оползотворяване на потенциала за развитие на алтернативни видове туризъм в целевата територия;
- Морския транспорт и търговията, особено по отношение на пътническият превоз и риболова;
- Енергийният сектор и в частност морските находища на нефт и газ, използване на потенциала за производство на “синя енергия”, както и производство на вятърна енергия;
- Преразпределяне на функционалната класификация на селищните системи в посока преминаване на по-високо ниво, но при запазване на баланса (по-малко селищни системи от по-висок ранг за сметка на повече от по-нисък, допълващи основните функции на центъра).

Потенциалните конфликти, които могат да възникнат в резултат от това са свързани с:

- Неблагоприятно влияние върху развитието на туризма в районите, в които се развива енергийният сектор (основно морската част на общините Каварна и Шабла). Предвид потенциала на територията за производство на вятърна енергия, посоченият потенциален конфликт се свързва най-вече с изграждането на инфраструктура, нужна за монтирането и функционирането на

ветрогенераторите (подземни и/или надземни електропроводи). Особеностите в тяхното конструиране са причина и за някои неблагоприятни ефекти върху околната среда, сред които: промени в микроклимата, опасност за птиците и др.;

- Ограничаване на функциите на областните центрове Варна и Бургас като курортни селища за сметка на развитие на промишлеността и търговията и морския товарен и пътнически транспорт, както и свързаните с тях бизнес услуги;
- В зависимост от начина на организация на територията и в частност на нейните икономически функции, ограничаване на риболова и развитието на аквакултури за сметка на туризма и обратното.

1.2. Градско развитие

1.2.1. Туристическа инфраструктура

Данните на НСИ за средствата за подслон и местата за настаняване⁹ и хотелите в обхвата на целевата територия са представени в следващата таблица:

Таблица 4 Средства за подслон, места за настаняване и хотели в целевата територия (2011-2015)

Показатели	Мерна ед.	2011	2012 ²	2013	2014	2015
Средства за подслон и места за настаняване¹⁰	Брой	1,699	1,042	1,124	1,224	1,251
Легла	Брой	184,205	203,191	202,398	210,079	217,011
Стаи	Брой	79,470	86,177	84,386	88,550	90,077
Хотели, в т.ч.	Брой	754	769	818	871	
Легла	Брой	162,956	182,076	180,878	187,568	
Стаи	Брой	71,565	77,403	75,531	79,268	

Източник: НСИ

В целевата територията се намират и всички морски курорти с национално значение:

- Община Балчик – к.к. Албена;
- Община Варна – к.к. Златни пясъци и Св.св. Константин и Елена;
- Община Несебър – к.к. Елените и к.к. Слънчев бряг;

⁹ Посоченият брой за 2013 г. включва „средства за подслон и места за настаняване“. От януари 2014 г. наименованието на изследването на НСИ - „Дейност на средствата за подслон и местата за настаняване“ е променено на „Дейност на местата за настаняване“ в съответствие със Закона за туризма, ДВ бр.30/26.03.2013 г.

¹⁰ Включват се категоризирани средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година.

- Община Приморско – ММЦ – Приморско;
- Община Созопол – к.к. Дюни.

Справка за легловата база за периода 2011-2015 г. в курортните комплекси е представена на следваща фигура:

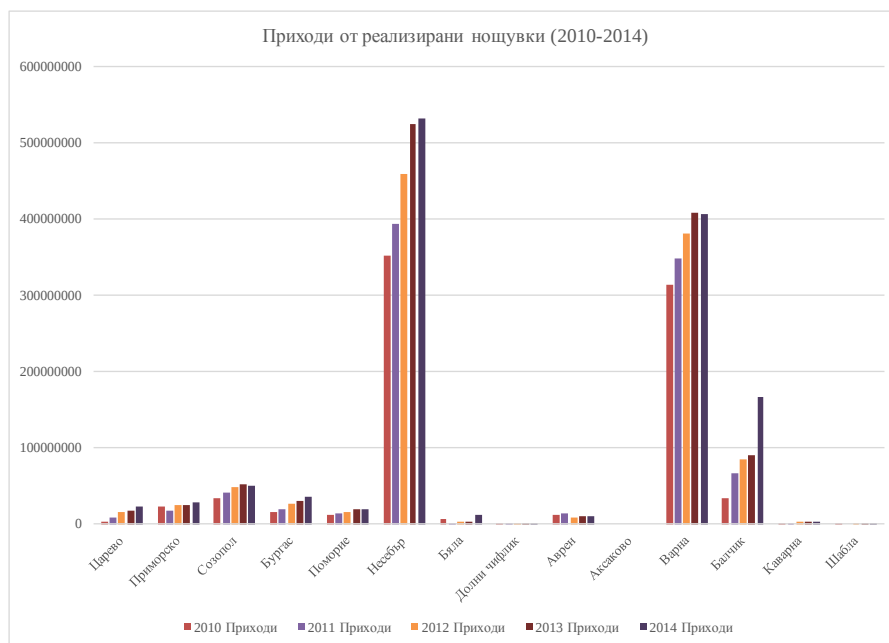
Фигура 2 Леглова база в курортните комплекси за периода 2011-2015 г.

Източник: НСИ

За периода 2010-2014 г., приходите от реализираните нощувки по общини в изследваната територия са както следва:

Фигура 3 Приходи от реализирани нощувки по общини за периода 2010-2014¹¹ г.

Източник: НСИ

Въз основа на информацията, представена по-горе, са направени следните изводи:

¹¹ 2014 г. е последната, за която има данни за всички общини

- Най-голям брой леглова база има в южната част на изследвана територия, където се намират 4 от общо седемте курортни комплекса с национално значение;
- Наблюдава се постепенен ръст както в броя на местата за настаняване и хотелите, така и в броя на леглата;
- Най-голям ръст с тенденция за постоянно увеличаване в броя на леглата се наблюдава в к.к. Слънчев бряг и к.к. Златни пясъци;
- Приходите от реализирани нощувки са основно от големите курортни комплекси – Слънчев бряг, Албена и Златни пясъци, като тенденцията е за нарастване в годините от 2010 до 2014.

Потенциалът за развитие на туристическата инфраструктура е по-скоро в по-малките населени места, извън големите курортни комплекси или в територии, намиращи се извън регулационните граници на селищата, както и във вътрешността на целевата територия с оглед развитие на алтернативни форми на туризъм.

Потенциалните конфликти от по-нататъшното развитие на туристическата инфраструктура са в няколко аспекта:

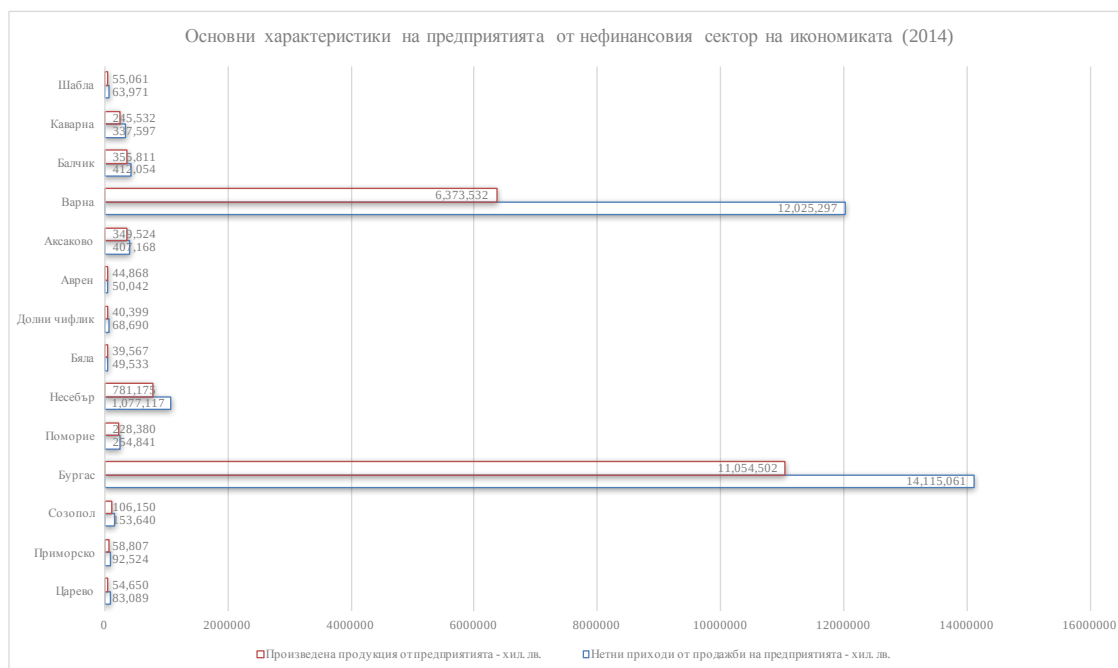
- Изземване и промяна предназначението на земи от земеделския и горски фонд, което неминуемо оказва натиск върху природните ресурси и околната среда;
- Презастрояване на територии, вече наситени с туристически обекти (такива вече са к.к. Слънчев бряг и к.к. Златни пясъци);
- Допълнително засилване на морския туризъм, който има сезонен характер за сметка на алтернативните форми на туризъм (селски/еко, конгресен, спортен и др.), които биха могли да удължат туристическия сезон;
- При неадекватно устройствено планиране на бъдещите зони за застрояване с туристическа инфраструктура – неефективно оползотворяване на икономическия потенциал на отделните пространства, “блокиране” на многоцелево използване на едни и същи територии.

1.2.2. Промисленост, производство и съхранение

От общо 14-те общини, които попадат в обхвата на анализа, две могат да бъдат дефинирани като центрове на промишленото производство – Варна и Бургас. Това е

видно и от фигурата по-долу, съгласно която произведената продукция и нетните приходи от продажби са концентрирани именно в тези две общини.

Фигура 4 Основни характеристики на предприятията от нефинансовия сектор към 2014¹² г.

Източник: НСИ

Основните видове промишлено производство в отделните общини от разглежданата територия са:

Община	Основни промишлени производства
Аврен	-
Аксаково	Наличие на складови и логистични бази
Балчик	-
Бургас	- Химическа и нефтопреработваща промишленост - Добивна промишленост - Хранително-вкусова и преработвателна промишленост - Електротехническа промишленост - Металопреработвателна и машиностроителна промишленост - Наличие на складови и логистични бази
Бяла	-
Варна	- Морска индустрия (корабостроене и кораборемонт) - Добивна промишленост - Хранително-вкусова и преработвателна промишленост - Електротехническа промишленост

¹² Последни актуални данни на НСИ

Община	Основни промишлени производства
	• Мебелна промишленост • Металопереработвателна и машиностроителна промишленост • Наличие на складови и логистични бази
<i>Донли чифлик</i>	-
<i>Каварна</i>	-
<i>Несебър</i>	-
<i>Поморие</i>	• В малки мабаци добивна (сол) и хранително-вкусова промишленост (винопроизводство) • Наличие на складови бази
<i>Приморско</i>	-
<i>Созопол</i>	-
<i>Царево</i>	-
<i>Шабла</i>	-

По отношение на основните промишлени производства, развиващи се на територията на отделните общини в обхвата на целевата територия, могат да се направят следните изводи:

- Варна и Бургас са двата основни производствени центъра в целевата територия, на базата на които се развива останалата част от региона;
- Поморие играе ролята на вторичен център към Бургас, а Аксаково – към Варна, поради близостта до съответния областен град и оползвотворяването в известна степен на наличните ресурси;
- В 10 общини промишлено производство на практика няма, а икономическите дейности, които се развиват са по-скоро за обслужване на туризма.

Поради факта, че както северната, така и южната част от изследвания регион вече имат по един обособен икономически център, потенциалът за развитие е по-скоро в две направления:

- Доразвиване на складовите и логистични бази във вторичните центрове – Поморие и Аксаково, които да осигурят по-ефективното функциониране на производството и промишлеността в основните опорни центрове на местната икономика;
- Създаване на малки, обслужващи производства на едно-две по-големи такива (например, корабостроене/кораборемонт и/или машиностроене във Варна и електротехника в Бургас), локализирани в двата централни града, които в

зависимост от спецификата на своята дейност могат да бъдат локализирани както в двата областни центъра, така и в другите по-малки общини и населени места. По този начин, по естествен път ще бъдат създадени местни индустриални клъстери, които ще допринесат за диверсифицирането на икономическите дейности (особено в периферните общини), повишаване на конкурентоспособността на местно ниво, създаване на среда за развитие на иновации и други допълващи услуги.

Потенциалните конфликти, които могат да възникнат в тази връзка са свързани с:

- Възникване на необходимост от териториално преразпределяне на дейностите, което е свързано от своя страна с промяна на досегашното предназначение на отделни терени;
- Изземване на земи от земеделския или горския фонд, което ще окаже натиск върху околната среда;
- Създаване на потенциални конфликтни точки с териториите, върху които традиционно се развиват туристически дейности, в случай на недобро планиране на устройствените решения;
- Допълнително натоварване на пътната и морска инфраструктура, която поради нейната ограниченост се използва и за пътнически транспорт и туристически дейности.

1.2.3. Развлечения и почивка (плажове, яхтени и туристически пристанища, паркове)

а) Плажове

Общата дължина на бреговата ивица на Р. България е 354 км, от които 200 км плажове, изцяло попадащи на територията, за която се извършва предварителна оценка на морските сектори. Към днешна дата няма единен регистър на плажовете в България. Налични са частнични регистри в отделните компетентни министерства (Министрство на икономиката, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на туризма).

Последната класификация на плажовете е направена от министерството на туризма, като плажовете се определят като: 1) отдадени на концесия; 2) под наем; 3) за природосъобразен туризъм; 4) неохраняем. Министерството поддържа регистър единствено на неохраняемите плажове.

Обобщена информация за плажовете по общини е представена както следва:

Таблица 5 Наименование на плажовете по общини

Община	Плаж
Шабла	• Дуранкулак – Северен плаж (Сиврибурунски плаж, плаж „Ана-Мария“) • Дуранкулак – Южен плаж, къмпинг „Космос“ (Карталийски плаж, Буруна) • Крапец – къмпинг „Карвуна“ • Езерец – езерецки плаж • Шабла – къмпинг „Добруджа“ • Плаж Малкото море и Яйлата (брегова ивица при с. Тюленово и с. Камен бряг)
Каварна	• Ваканционен клуб „Русалка“ и Птичия залив • Плаж Болата, резерват „Калиакра“ и местност Зеленка • Каварна – Централен плаж • Каварна – Тракийски скали (Бендида бийч) и Иканталяка (къмпинг „Свети Георги“ и Бялата лагуна)
Балчик	• Балчик – плаж Тузлата • Балчик – Централен плаж • к.к. Албена – Централен плаж • к.к. Албена – нудистки плаж Балтата • Кранево – Централен плаж
Варна	• к.к. Златни пясъци – нудистки плаж Панорама (Яхтено пристанище, къмпинг „Лагуна“) • к.к. Златни пясъци – Централен плаж • к.к. Златни пясъци – Ваканционен клуб „Ривиера“, плаж Трифон Зарезан • Плаж 19 К. к. Чайка – плаж Кабакум (плаж Журналист) и плаж Ной (Ален мак) • к.к. Св. св. Константин и Елена – плаж Слънчев ден (Кокодива) • к.к. Св. св. Константин и Елена – плаж Сахара (Военният плаж) • к.к. Св. св. Константин и Елена – Централен плаж • к.к. Св. св. Константин и Елена – плаж Свети Илия (плаж на МВР) • Държавна резиденция Евксиноград и плаж Траката • Варна – плаж Почивка, нудистки плаж (местност Свети Никола и кв. „Бриз“) • Варна – плаж Трета буна, местност Салтанат (кв. „Чайка“) • Варна – плаж Втора буна (под Зоологическата градина) • Варна – Офицерски плаж, Първа буна • Варна – Централен плаж (Централен вход на Морската градина) • Варна – Южен плаж (кв. „Гръцка махала“)
Аспарухово	• Аспарухово (кв. „Аспарухово“) • Романтика (кв. „Галата“)

Община	Плаж
	• Галата (кв. „Галата“) • Фичоза (в. з. Прибой) • Черноморец (в. з. Ракитника) • Паша дере (з. м-т „Лимана“)
<i>Аврен</i>	• Плаж при поделение „Родни балкани“ • Близнаци – плаж Папаз кулак • к.к. Камчия – плаж при къмпинг „Романтика“ • к.к. Камчия – Централен плаж (устие на Камчия)
<i>Долни Чифлик</i>	• Плаж при защитена местност „Камчийски пясъци“ • Шкорпиловци – Централен плаж
<i>Бяла</i>	• Плаж Кара дере и Белите скали (с. Горица и Бяла – север) • Бяла – Централен плаж и плаж Пързалката • Къмпинг „Луна“
<i>Несебър</i>	• Обзор – Обзор Бийч Ризорт и Централен плаж – Обзор • Обзор – плаж при детски лагер „Чавдар“ и военно летовище „Чайка“ • Иракли – плаж при къмпинг „Иракли“ и нудистки плаж • к.к. Елените – плаж Козлука • Свети Влас – плаж Робинзон и градски плаж • к.к. Слънчев бряг – Централен плаж • к.к. Слънчев бряг – нудистки плаж • к.к. Слънчев бряг – Какао бийч • Несебър – градски плаж • Несебър – Южен плаж • Равда – плаж Олимпийски надежди • Равда – Централен плаж
<i>Поморие</i>	• Ахелой – плаж при къмпинг „Ахелой“ • Плаж Поморийски солници • Поморие – Централен плаж • Поморие – Южен плаж
<i>Бургас</i>	• Бургас – плаж Сарафово • Бургас – плаж Солниците • Бургас – Северен плаж • Бургас – Централен плаж • Бургас – Краймorie • Плаж при парк Росенец (Отманли)
<i>Созопол</i>	• Плаж Вромос • Черноморец – Централен плаж • Черноморец – Южен плаж • Черноморец – плаж Св. Никола / Червенка • Къмпинг „Градина“ • Къмпинг „Златна рибка“ • Созопол – Централен плаж • Созопол – плаж Харманите и Буджака • Къмпинг „Каваците“ • Къмпинги „Смокиня“ и „Веселие“

Община	Плаж
Приморско	- Дюни – плаж Дюни и плаж Алепу - Плаж Аркутино - Плаж Ропотамо – устие на река Ропотамо - Приморско – Северен плаж (Перла) - Приморско – Южен плаж и ММЦ - Китен – плаж Атлиман (Северен плаж) - Китен – Южен плаж и плаж при къмпинг „Китен“ (Караагач)
Царево	- Къмпинг „Юг“ - Къмпинг „Корал“ - Лозенец – Централен плаж и малки плажове - Плаж Оазис - Плаж Арапя - Царево – Попски плаж - Царево – Централен плаж - Царево – плаж при къмпинг „Нестинарка“ - Плаж Варвара, нудистки плаж Делфин и плаж при къмпинг „Делфин“ - Ахтопол – Централен плаж - Синеморец – Северен плаж (плаж Устие на р. Велека) - Синеморец – Южен плаж (Бутамята) - Резерват „Силистар“ – плаж Липите - Резерват „Силистар“ – плаж Листи - Резерват „Силистар“ – плаж Силистар - Плаж Резово

Източник: 100-те плажа на България: От Дуранкулак до Резово, Свилен Енев

б) Яхтени и туристически пристанища

На територията на 14-те общини от целевата територия се намират следните яхтени и туристически пристанища по смисъла на чл. 108 от ЗМПВВПРБ:

Таблица 6 Яхтени и туристически пристанища по смисъла на чл. 108 от ЗМПВВПРБ

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение

Яхтен терминал "Свети Атанас" (Бяла)

Домуване или приставане на яhti и лодки за крайбрежни и международни плавания, водни спортове, туризъм и развлекателни програми

Яхтено пристанище Балчик

Домуване или приставане на яhti и лодки за крайбрежни и международни плавания, водни спортове, туризъм и развлекателни програми; швартоване, снабдяване на корабите с вода, телефон и електрическа енергия

Яхтено пристанище "Златни пясъци"

Домуване или приставане на яhti и лодки за крайбрежни и международни плавания по вода, водни спортове, туризъм и развлекателни програми

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение

Яхтено пристанище "Хидродинамик" (Варна)

Домуване и/или приставане на яхти и лодки за крайбрежни и международни плавания по вода, водни спортове, туризъм и развлекателни програми

Яхтен терминал "Лотос" (Балчик)

Домуване и/или приставане на яхти и лодки за крайбрежни и международни плавания по вода, водни спортове, туризъм и развлекателни програми

Яхтено пристанище "Корабостроител" (Варна)

Домуване и/или приставане на яхти и лодки за крайбрежни и международни плавания по вода, водни спортове, туризъм и развлекателни програми

Яхтено пристанище "Тортуга Марина" (Варна)

Домуване или приставане на яхти и лодки за крайбрежни и международни плавания по вода, водни спортове, туризъм и развлекателни програми

"МАРИНА ПОРТ СОЗОПОЛ"

Яхтено пристанище за приставане, домуване и престой на яхти и лодки с цел извършване на развлекателна и туристически дейности

Яхтено пристанище към Национална ветроходна база-Несебър за приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове и развлекателни програми.

"Дюни" - Яхтено пристанище за приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове и развлекателни програми

"Марина Диневи" (Св. Влас, община Несебър)

Яхтено пристанище за приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове туризъм и развлекателни програми; предоставяне на електричество, вода, кабелна телевизия и интернет

"Марина Несебър"

Яхтено пристанище за приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове и развлекателни програми

"Марина Созопол"

Яхтено пристанище за приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на крайбрежни и международни плавания, водни спортове и развлекателни програми

"Северно пристанище - Несебър"

Яхтено пристанище за приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове и развлекателни програми

Източник: Дирекция "Морска администрация – Варна" и Дирекция "Морска администрация – Бургас"

с) Паркове

Изпълнителната агенция по околна среда поддържа регистър на защитените територии и защитените зони в България, съгласно който на територията на изследвания регион се намират следните природни паркове, резервати и защитени местности с отношение към морските сектори:

Таблица 7 Природни паркове

Наименование	Цел на обявяване	Площ (ха)	Община
ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ	Запазване на растителни и животински съобщества и характерни земни образувания и пейзажи, имащи научна и културна стойност и значение	1324.7	Варна
СТРАНДЖА	Дългосрочното опазване на уникалната природа във водосборите на реките Велека и Резовска и осигуряване на устойчиво социално-икономическо развитие в района.	116054.2147	Малко Търново, Царево

Източник: ИАОС

Таблица 8 Резервати

Наименование на защитената територия	Цел на обявяване	Площ (ха)	Община	Населено място
КАЛИАКРА	Характерна степна растителност, с множество редки, реликтни и ендемични за България и Европа растителни и животински видове, крайбрежни морски екосистеми и единствено находище на тюлена монах, египетски лешояд и др. Гнездово находище на водоплаващи птици.	713.6705	Каварна	с. Българево с. Свети Никола
КАМЧИЯ	Самобитни лонгозни гори, с участие на бряст и ясен, само на единични места в южна Европа, находище на бяла и жълта водна лилия, блатно кокиче, дива лоза, блатна перуника, битински синчец, лютиче и др. богата и разнообразна фауна.	849.7531	Аврен Долни Чифлик	с. Близнаци с. Ново Оряхово с. Старо Оряхово
РОПОТАМО	Уникална флора и фауна по крайбрежието.	1000.7	Приморско Созопол	гр. Приморско гр. Созопол

Източник: ИАОС

Таблица 9 Поддържани резервати

Наименование	Цел на обявяване	Площ (ха)	Община	Населено място
ПЯСЪЧНАТА ЛИЛИЯ	Едно от най-големите находище на пясъчна лилия върху пясъчни дюни.	0.6	Созопол	гр. Созопол
ВЕЛЪОВ ВИР (ВОДНИТЕ ЛИЛИИ)	Голямо находище на бяла водна лилия, жълта водна лилия (бърдуче), блатно кокиче, лонгозна гора с преобладание на ясена.	13.6	Приморско	гр. Приморско
АТАНАСОВСКО ЕЗЕРО	Редки и изчезващи в страната и в Европа, гнездещи прелетни и зимуващи птици.	1031.9416	Бургас	гр. Бургас

Източник: ИАОС

Таблица 10 Защитени местности

Наименование	Цел на обявяване	Площ (ха)	Община	Населено място
Колокита (Коренята)	Опазване на фиорди и скални образувания.	65	Созопол	гр. Созопол, местност Каваците
Пода	Опазване на естествените местообитания на защитени и редки видове водолюбиви птици и колонии на 5 застрашени от изчезване вида вкл. в ЧК на Б-я	100.7	Бургас	гр. Бургас
Устието на река Велека	Запазване на характерен ландшафт на крайбрежната зона, скални образувания, фиорди. Специфична ксеротермна растителност и богат животински свят	1511.2	Царево	гр. Ахтопол с. Синеморец с. Бродилово
Силистар	Запазване на характерен ландшафт на крайбр. зона, скални образувания, фиорди. Специфична ксеротермна растителност и богат животински свят.	773.3	Царево	с. Резово с. Синеморец
Островите "Св. Иван и Петър"	Запазване естествените местообитания на защитени и редки видове птици	30.044	Созопол	гр. Созопол

<i>Наименование</i>	<i>Цел на обявяване</i>	<i>Площ (ха)</i>	<i>Община</i>	<i>Населено място</i>
<i>Иракли</i>	Опазване на типични крайбрежни хабитати на редки и застрашени растителни видове (пясъчна лилия и млечка, морски ранилист, пясъчна млечка, татарски млечник, морски ветрогон) и птици.	42.3	Несебър	с. Емона
<i>Шабленско езеро</i>	Запазване на естествените обитания на редки и застрашени от изчезване видове риби и водолюбивы птици, някои от тях застрашени в европейски или световен мащаб, както и на целия природен комплекс.	510.8	Шабла	гр. Шабла с. Езерец с. Крапец
<i>Ченгене скеле</i>	Запазване естествените местообитания на защитени и редки видове птици, включени в Червена книга на РБ и в списъка на застрашените видове в Европа.	160	Бургас	гр. Бургас, кв. Крайморие с. Маринка
<i>Вая</i>	Запазване местообитания на защитени и редки видове птици вкл. в ЧК на Б-я и в списъка на застр. видове в Европа	379.354	Бургас	с. Долно Езерово с. Горно Езерово
<i>Поморийско езеро</i>	Опазване на Поморийското езеро, солниците и прилежащите край-брежни терени като влажна зона с международно значение и като местообитание на 63 вида застрашени от изчезване птици.	760.83	Поморие	Поморие
<i>Дуранкулашко езеро</i>	Опазване на характерни ландшафти. Опазване на местообитанията на редки и застрашени от изчезване гнездещи, прелетни и зимуващи птици (червеногуша гъска, червен ангъч, турилик и др.). Опазване на рядка и характерна ихтиофауна.	446.54	Шабла	с. Ваклино с. Дуранкулак с. Крапец
<i>Аладжа манастир</i>	Опазване на територии с забележителен ландшафт. Опазване на местообитанията на застрашени и редки	17	Варна	гр. Варна

<i>Наименование</i>	<i>Цел на обявяване</i>	<i>Площ (ха)</i>	<i>Община</i>	<i>Населено място</i>
	растителни и животински видове и съобщества.			
<i>Яйлата</i>	Опазване на защитени видове растения и животни и техните местообитания.	45.3	Каварна	с. Камен бряг
<i>Ботаническа градина - Балчик</i>	Опазване на на територия с характерен ландшафт , резултат от хармоничното съжителство на човек и природа, както и иместообитанията на застрашени, редки и уязвими растителни видове;предоставяне на възможност за научни изследвания, образователни дейност , екологичен мониторинг и развитие на устойчив туризъм.	17.4604	Балчик	гр. Балчик
<i>Узунгерен</i>	Опазване на естествена влажна зона, остатък от езерото Мандра, местообитание на повече от 200 вида водолюбиви птици, от които 5 вида световно застрашени - малък корморан, къдроглав пеликан, червеногуша гъска, малка белочела гъска и ливаден дърдавец, както и на други защитени, редки и уязвими растителни и животински видове.	211.1263	Бургас	гр. Бургас гр. Твърдица
<i>Бургаски солници</i>	Прекатегоризирана от буферната зона на поддържан резерват Атанасовско езеро	956.2	Бургас	гр. Бургас с. Рудник
<i>Беглик таш - Ропотамо</i>	Прекатерогиризирана от буферната зона на резерват Ропотамо.	707.7	Приморско Созопол	гр. Приморско гр. Созопол

Източник: ИАОС

Извън горепосочените природни паркове, резервати и защитени местности, на целевата територия се намират още:

Наименование	Площ (ха)	Община	Населено място
<i>Морска градина Варна</i>	82	Варна	гр. Варна
<i>Морска градина Бургас</i>	72	Бургас	гр. Бургас
<i>Замък “Влюбен във вятъра”</i>	3	Созопол	с. Равадиново
<i>Аквапарк “Акваполис”</i>	4	Варна	к.к. Златни пясъци
<i>Аквапарк “Аквамания”</i>	3	Балчик	к.к. Албена
<i>Екшън Аквапарк</i>	3	Несебър	к.к. Слънчев бряг
<i>Аквапарк “Аква Паръдайз”</i>	4.6	Несебър	гр. Несебър
<i>Аквапарк “Аквапланет”</i>	3	Приморско	гр. Приморско

Източник: <https://pochivka.bg/akvapark-f82>

Основните изводи, които могат да бъдат направени по отношение на ресурсите, свързани с развлечения и почивка са:

- Българското Черноморие е обезпечено с необходимата морска инфраструктура (яхтени и туристически пристанища) за посрещане на туристи и практикуване на водни спортове. Въпреки това, поради нейното ограничено използване за редовни круизи по Черно море, към момента този потенциал може да се определи като недостатъчно оползотворен.
- На територията на раглеждания регион съществуват множество резервати и защитени местности, които са показател за съхранена околна среда, но също така представляват интерес за туристите. Някои от тях обаче не са обезпечени с необходимата туристическа и информационна инфраструктура.
- Целевата територия разполага също и с други атракционни паркове, които обаче са разположени в двата областни града и основните туристически дестинации (големите курортни комплекси).

Потенциалът за развятие по отношение на развлеченията и почивката е в няколко направления:

- По-пълноценно оползотворяване на наличната морска инфраструктура (яхтени и туристически пристанища) чрез разработване и предлагане на туристически маршрути и редовни круизи през летния сезон.
- Обезпечаване на природните резервати и защитени местности в целевата територия с необходимата туристическа (алеи, пейки, наблюдателни пунктове

и др.) и информационна (туристически информационни центрове, киоски и др.) инфраструктура.

- Разнообразяване на атракциите за туристите и в по-малките морски курорти (напр. Бяла, Обзор, Царево, Приморско, Ахтопол) и вътрешността на разглеждания регион чрез алтернативни форми на туризъм (културно-познавателен, еко, спортен и др.).

Във връзка с оползоторяване на потенциала за развитие, възможните конфликти са свързани с:

- Засилен натиск върху околната среда в резултат от повишения туристопоток, особено в защитените територии и резервати, плажовете и яхтените и туристически пристанища в целевата територия;
- Изземване на ресурс от земеделския/горския фонд за застрояване на нови терени и неефективно използване на поземления ресурс при лоши устройствени решения.
- Изграждане на обекти от национално значение в сферата на инфраструктурата или отбраната и техните сервитутни зони.

1.2.4. Културно наследство

На територията на 14-те общини, за които се извършва предварителна оценка на състоянието на морските сектори се намират следните културно-исторически забележителности:

Таблица 11 Резервати – паметници на културата по смисъла на чл. 12 от ЗПКМ

Наименование на резервата	Местонахождение	Документи за обявяване
Град Несебър	гр. Несебър Община Несебър	Постановление на МС № 243 от 18.07.1956 г. относно: обявяване на гр. Несебър за музеен, туристически и курортен комплекс от национално и международно значение: “Обявява град Несебър и крайбрежието му за музеен, туристически и курортен комплекс” Територията на старинния град се обявява за архитектурноградоустройствен и археологически резерват”. Старият град Несебър е включен в Листата на световното наследство на VII редовна сесия на Комитета за световно наследство – Флоренция, 5-6.XII. 1983 г. /.

Територията на античния град Одесос-Варна	гр. Варна Община Варна	Разпореждане на Бюрото на МС № 76 от 21.05.1974 г. за обявяване на територията на античния град Одесос-Варна за археологически резерват.
Старата част на град Созопол	гр. Созопол Община Созопол	Решение на Бюрото на МС № 320 от 07.09.1974 г. за обявяване старата част на град Созопол за архитектурно-исторически резерват и туристически обект.
Местността “Яйлата”	гр. Каварна, Община Каварна	Разпореждане на МС № 1 от 07.02.1989 г. за обявяване на местността “Яйлата”, Варненска област, за археологически резерват /ДВ бр. 14 от 1989г./.
Територията на островите “Св.Иван” и “Св.Петър” и принадлежащата им акватория при Созопол	Островите “Св. Иван” и “Св. Петър” – при Созопол Община Созопол	Разпореждане на МС № 36 от 21.11.2001 г. за обявяване на територията на островите “Св. Иван” и “Св. Петър” и принадлежащата им акватория при Созопол, област Бургас, за археологически резерват /ДВ бр.104 от 2001г./.

Източник: Национален институт за паметниците на културата

Таблица 12 Паметници на културата с категория “Национално значение”

Населено място	Обект	Вид
гр. Балчик Община Балчик	Антична крепост в града	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гр. Балчик Община Балчик	Античен некропол в града	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гр. Балчик Община Балчик	Късноантична и средновековна крепост в кв. Хоризонт	Археологически
гр. Балчик Община Балчик	Архитектурно-парков комплекс “Двореца”	Групов архитектурно-строителен паметник на културата и паметник на градинското и парковото изкуство
с. Дуранкулак Община Шабла	Историческа местност, свързана със селския бунт 1900 г., 1 км. западно	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гр. Каварна Община Каварна	Антично и средновековно укрепление, м. “Калиакра”, 14 км ЮИ	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
с. Аспарухово Община Аспарухово	Лобно място м. Трънливата стока”, 4 км СИ	Исторически

с. Бенковски Община Аврен	Място на сражение в м. “Курт тепе”, 6 км ЮЗ	Исторически
гр. Бяла Община Бяла	Старобългарски укрепителен вал, южно	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гр. Варна Община Варна	Антична сграда Римски терми	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гр. Варна Община Варна	Раннохристиянска базилика Джанавар-тепе (основите на църквата), 4 км ЮЗ	Народна старина Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гр. Варна Община Варна	Аладжа манастир, 12 км СИ	Народна старина Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гр. Варна Община Варна	Тракийска гробница в парка “Владислав Варненчик”, 4 кв западно	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гр. Варна Община Варна	Пантеон на падналите в борбата против капитализма и фашизма – Роската градина	Исторически
гр. Варна Община Аспарухово	Паметник на Г. Димитров и В. Коларов, м. “Карантината”, кв. Аспарухово, 5 км ЮИ	Исторически
гр. Варна Община Варна	Историческо ядро на Морската градина Централен вход на Морската градина – пропилените – деклариран с писмо № 10080/2005 г. И попада в обхвата на групов паметник на културата – анс. Бул. “Сливница” – “Централен вход на Морската градина”	Градинското и парковото изкуство
с. Горен чифлик Община Долни чифлик	Римски път, 3 км южно	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гара Разделна Община Аврен	Късноантична и средновековна крепост Петрич кале (V-VI, XIII-XV в.), над гарата, северно	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
с. Шкорпиловци Община Долни чифлик	Старобългарски укрепителен вал – 2 км ЮИ	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
о. Св. Анастасия Община Бургас	Манастир “св. Анастасия”	Архитектурно-художествен
о. Св. Анастасия Община Бургас	Историческо място о. Св. Анастасия, 8 км източно	Исторически
гр. Бургас Община Бургас	Жилищно-търговска сграда, бивша на Димитрос Хараламбус, сега “Радиовъзел – Бургас”	Архитектурно-строителен
гр. Бургас Община Бургас	Църква “Св.св. Кирил и Методий”	Архитектурно-строителен
гр. Бургас Община Бургас	Административна сграда, бивша Търговска индустриална камара, сега ОНС	Архитектурно-строителен

гр. Бургас Община Бургас	Историческо ядро на Морската градина	Градинското и парковото изкуство
гр. Несебър Община Несебър	Църквата “Старата Митрополия”	Народна старина Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Църква “св. Климент”	Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Църква “Св. Иван Алитургетос”	Народна старина Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Останки от крепостна стена по крайбрежието на полуострова	Народна старина Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Църква “Св. Михаил и Гавраил”	Народна старина Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Църква “Богородица Умиление” – извън дворищната регулация	Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Църква “св. Параскева”	Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Църква “Св. Стефан” – новата митрополия	Народна старина Архитектурно-строителен – национално Художествен (иконостас) - местно
гр. Несебър Община Несебър	Църква “Пантократор”	Народна старина Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Църква “Св. Иван Кръститер”	Народна старина Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Църква “Св. Спас”	Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Църква “Св. Тодор”	Народна старина Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Къща на Димитър Московянов	Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Къща на Елена Павлова	Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Къща на Желю Богданов	Архитектурно-строителен
гр. Несебър Община Несебър	Сектор от тракийската укрепителна система – отбранителна куртина и градска порта (12-6 в. пр.н.е.) – северозападна част на полуострова, върху тераса над т.нар. Северно пристанище	Археологически
гр. Несебър Община Несебър	Прам на Зевс Пиредексиос (съхранен в субструкция), върху тераса над т.нар. северно пристанище – 5-6- в. пр.н.е.	Археологически
гр. Несебър Община Несебър	Древна подпорна стена на тераса (елинистична епоха – 3 в. пр.н.е.) – западна зона от старата част на Несебър, под Археологическия музей	Археологически
гр. Несебър Община Несебър	Жилище от елинистичната епоха (т.нар. Къща Артемидорос – 4 в. пр.н.е.) – западна зона от старата част на Несебър, под Археологическия музей	Археологически

гр. Несебър Община Несебър	Архаичен храм (6 в. пр.н.е.) – централна част на града, на 10 м южно от църквата “Пантократор”	Археологически
гр. Несебър Община Несебър	Еринистически жилища (3-2 в. пр.н.е.) – западна зона на града, ЮИ от базиликата “Св. Апостоли”	Археологически
гр. Несебър Община Несебър	Ранновизантийски терми (5-6 в.) – северно от църквата “Св. Иван Кръстител”, северната част на града	Археологически
гр. Несебър Община Несебър	Водоснабдителна система – цистерна и подземни галерии-коридори (5-6 в.) в района на църквата “Пантократор”, в централната зона на старата част на Несебър и ЮИ от нея, по посока ул. Мена	Археологически
гр. Несебър Община Несебър	Трикорабна едноабсидна базилика (5-6 в.) – при северозападната периферия на старата част на Несебър	Археологически
гр. Несебър Община Несебър	Трикорабна базилика (5 в.) – в близост до главната порта на ранновизантийски и средновековен град, западна зона на старата част на Несебър	Археологически
гр. Несебър Община Несебър	Кръстополна средновековна църква (10 в.) – северно от старата митрополия	Археологически
гр. Обзор Община Несебър	Каменна защитна преградна стена (с укрепление към нея) от ранновизантийската епоха, трасето минава от СЗ покрайнини на града – северния склон на рида Янко Тепеси – завършва на 300 м изт. Оот с. Приселци	Археологически
гр. Обзор Община Несебър	Крепост от ранновизантийската епоха и българското средновековие (Козяк), 2,5 км З-СЗ от града, при северните склонове на Янко Тепеси	Археологически
гр. Поморие Община Поморие	Антична гробница – 1 км западно	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гр. Поморие Община Поморие	Долмен Змейова къща – 4 км северно	Архитектурно-строителен от Античността и Средновековието
гр. Созопол Община Созопол	Къща на Куртиди “Тракийска къща”	Архитектурно-строителен
гр. Созопол Община Созопол	Църква “Св. Богородица” и къща в двора Иконостасът на църквата “Св. Богородица”	Народна старина Архитектурно-строителен Художествен
гр. Созопол Община Созопол	Къща на Ана Трендафилова	Архитектурно-строителен

Източник: Национален институт за паметниците на културата

На целевата територия се намират и значителен брой културно-исторически забележителности с регионално и местно значение.

По отношение на подводното културно наследство, при проучване по проекта "МАП Черно море"¹³, изследващ останките от миналото, по дъното на западните части от Черно море, са открити множество останки от корабокрушения. Артефактите са основно от периода на Средновековието и Новото време. Научният екип, правещ проучването, е документирал над 40 корабокрушения, някои от които досега са били известни на историците само от историческите извори. Изследваната в рамките на проекта акватория на Черно море е показана на следващата фигура:

*Фигура 5 Изследвана акватория на Черно море в рамките на проект "МАП Черно море"*¹⁴

Източник: <http://webstage.bg/istoriya/3740-nahodka-ot-drevni-korabi-v-chno-more.html>

Изводите, които могат да бъдат направени във връзка с културно-историческото наследство на изследвания регион са:

- Целевата територия се характеризира с богато културно-историческо наследство, като това намиращо се на сушата, в по-голямата си част е добре изследвано и експонирано.
- Най-атрактивни за посетители са архитектурно-историческите резервати Созопол – стар град и Несебър – стар град, където е и най-голямата концентрация на паметници на културата от национално значение.
- Все още в недостатъчна степен остава проучено и експонирано подводното културно наследство в българската акватория на Черно море, като липсва и карта с точките, вида и периодите на основните подводни археологически находки.

¹³ <http://blackseamap.com/bg/>

¹⁴ The Black Sea Maritime Archeology Project

Предвид обобщенията по-горе, културното наследство има потенциал за развитие основно по отношение подводното културно наследство, вкл. обособяване на зони за подводно експониране и наблюдение. В тази връзка, потенциалните конфликти са свързани с:

- Определянето на точен периметър на подводните проучвания в българската акватория на Черно море, респективно контрол върху зоните за проучвания, както по отношение на морския трафик, така и по отношение на опазване на подводните археологически находки.
- Идентифициране и картиране на зоните за експониране на подводното културно наследство в българската акватория на Черно море, експлоатирането на които ще увеличи туристическите посещения, респективно ще засили натиска върху околната среда, особено в морския басейн.
- Дублиране на зоните за проучване на подводното културно наследство и находища на подводни природни ресурси - нефт и газ (предимно в северната част) и изграждане на подводни тръбопроводи за пренос на нефт и газ (напр. Южен поток и Бургас-Александруполис¹⁵).

2. Технически инфраструктурни мрежи

2.1. Транспортна инфраструктура

2.1.1. Пристанищна инфраструктура

Според информацията, публикувана на интернет страницата на ИА „Морска администрация“ през 2015 г. в България функционират 61 морски пристанища, като 35 от тях (57,4%) са разположени в района на Морска администрация – Бургас, а останалите 26 (42,6%) – в района на Морска администрация – Варна. Над 2/3 от пристанищата за обществен транспорт се намират в област Бургас, а едва 1/3 са разположени на територията на общини в обхвата на областите Варна и Добрич.

Таблица 13 Морски пристанища по брой и районна морска администрация към 2015 г.

Вид пристанище	Район на морска администрация		Общо
	Бургас	Варна	
Пристанища за обществен транспорт с национално значение	9	4	13
Пристанища за обществен транспорт с регионално значение	7	3	9
Рибарски пристанища	9	4	13
Яхтени пристанища	7	7	14
Пристанища със специално предназначение	3	8	11
Общо:	35	26	61

Източник: Изпълнителна агенция „Морска администрация“

¹⁵ В случай, че се вземат окончателни решения за тяхното изграждане

Регистрираните пристанища по видове са представени по-долу както следва:

а) Дирекция „Морска администрация - Варна“

Таблица 14 Пристанища за обществен транспорт с национално значение, МА - Варна

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение
Варна - изток Пристанищен терминал от Пристанище за обществен транспорт с национално значение Варна за обработка на генерални, насипни, наливни, Ро-Ро товари и контейнери, обслужване на пътници; швартоване, снабдяване на корабите с електрическа енергия и комуникации с хранителни и други продукти.
Варна - запад Пристанищен терминал от Пристанище за обществен транспорт с национално значение Варна за обработка на генерални, наливни, насипни, Ро-Ро товари и контейнери.
Леспорт Пристанищен терминал от Пристанище за обществен транспорт с национално значение Варна за обработка на генерални, насипни и Ро-Ро товари; растителни хранителни наливни товари; празни 20-футови контейнери от/на стиф.
Балчик Пристанищен терминал от Пристанище за обществен транспорт с национално значение Варна за обработка на генерални, насипни, растителни наливни товари и поща.

Източник: Дирекция „Морска администрация - Варна“

Таблица 15 Пристанища за обществен транспорт с регионално значение, МА-Варна

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение
"ПЧМВ - Варна" Пристанище за обществен транспорт с регионално значение за обработка на генерални товари, контейнери, нефтоналивни товари и насипни товари.
"Одесос ПБМ - Варна" Пристанище за обществен транспорт с регионално значение за обработка на генерални товари, насипни товари и контейнери.
Терминал за базови масла, част от Пристанище за обществен транспорт с регионално значение "ПЧМВ - Варна" за извършване на товаро-разтоварни дейности с нефтоналивни товари от/на танкери и сухопътни превозни средства.

Източник: Дирекция „Морска администрация - Варна“

Таблица 16 Рибарски пристанища по смисъла на чл. 107 от ЗМПВППРБ, МА-Варна

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение
Рибарско пристанище "Чайка" (Бяла) Домуване или приставане на рибарски кораби с цел разтоварване на прясна риба.
Рибарско пристанище "СЕВЕР ЕКСПОРТ" (Варна) Домуване или приставане на рибарски кораби с цел разтоварване на прясна риба.
Рибарско пристанище "Балчик"

Домуване или приставане на рибарски кораби с цел разтоварване на прясна риба.

Рибарско пристанище "Варна" Домуване или приставане на рибарски кораби с цел разтоварване на прясна риба.

Източник: Дирекция „Морска администрация - Варна“

Таблица 17 Пристанища със специално предназначение по смисъла на чл. 109 от ЗМПВВППРБ, МА-Варна

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение

Пристанище "Строителен и технически флот" (Варна) - Приставане, домуване, престой и ремонт на драгажната, краново-подемната, водолазната, буксирната и друга плаваща техника на СТФ.

Пристанище "ПЧМВ" (Варна) - Приемане, съхраняване и преработка на течни и твърди отпадъци.

Пристанище КРЗ "Одесос" (Варна) - Приставане и престой на кораби и други технически средства за извършване на ремонт на кораби. Швартоване.

Пристанище "МТГ - Делфин" (Варна) - Извършване на дейности, технологично свързани с производствения процес на кораборемонтното и корабостроителното предприятие.

Пристанище "Марианопол" (Варна) - За извършване на дейности, технологично свързани с корабостроене и кораборемонт.

Пристанище "БУЛЯРД" (Варна) - Извършване на дейности, технологично свързани с производствения процес на кораборемонтното и корабостроително предприятие. Швартоване.

Пристанище "ТЕРЕМ - КРЗ Флотски арсенал - Варна" - Извършване на дейности, технологично свързани с производствения процес на кораборемонтното и корабостроително предприятие.

Пристанище "БУЛПОРТ ЛОГИСТИКА" (Варна) - Извършване на дейности, технологично свързани с производствения процес на корабостроителното и кораборемонтно дружество.

Източник: Дирекция „Морска администрация - Варна“

б) Дирекция „Морска администрация - Бургас“

Таблица 18 Пристанища за обществен транспорт с национално значение, МА-Бургас

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение

"Бургас-изток - 1"

За обработка на генерални, насипни, наливни, Ро-Ро товари и контейнири, снабдяване на кораби с вода, телефон и електрическа енергия, швартоване, престояване и приставане на кораби; приемане и обработване на отпадъци, обслужване на пътници, домуване и приставане на яхти и лодки за международни плавания по вода, водни спортове, туризъм и развлекателни програми.

"Бургас-изток - 2"

обработка (товарене, разтоварване, подреждане, съхранение, преупаковка, вътрешнопристанищен превоз) на неопасни насипни, наливни, генерални, Ро-Ро товари и контейнери и на опасни насипни, наливни, генерални, Ро-ро товари и контейнери от: клас 1; клас 2, подклас 2.1; клас 3; клас 4, подклас 4.1, 4.2 и 4.3; клас 5, подклас 5.1 и 5.2; клас 6,

подклас 6.1 и 6.2; клас 8 и клас 9 по Класификацията на ИМО; швартоване; снабдяване на корабите с вода, електрическа енергия и комуникации; приемане и обработване на отпадъци - резултат от корабоплавателна дейност.

"Бургас - Запад"

За обработка на генерални, наливни, насипни, РО-РО товари, контейнери и поща; швартоване, снабдяване на кораби с вода, телефон и ел. енергия.

Пристанище Несебър

Пристанищен терминал от Пристанище за обществен транспорт с национално значение Бургас за обслужване на пътници; швартоване, приставане, престояване на кораби; приемане и обработване на отпадъци; снабдяване на корабите с вода, телефон и електрическа енергия

Пристанище Ахтопол

Пристанищен терминал от Пристанище за обществен транспорт с национално значение Бургас за обслужване на рибарски лодки Заповед на Изпълнителния директор на ИА "Пристанищна администрация" №РД-09-11 от 04.02.2003 г.

Росенец

Пристанищен терминал от Пристанище за обществен транспорт с национално значение Бургас за обработка на товари (нефт, нефтопродукти и други наливни опасни товари); морско-технически услуги, за извършването на които се изисква използване на пристанищна територия и/или пристанищни съоръжения (швартоване, снабдяване на корабите с електрическа енергия и комуникации, корабно бункероване, техническо снабдяване и услуги, снабдяване с хранителни и други продукти, приемане и обработване на отпадъци.

Източник: Дирекция „Морска администрация - Бургас“

Таблица 19 Пристанища за обществен транспорт с регионално значение, МА-Бургас

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение

„Порт България Уест“ (Бургас) - Обработка на генерални, насипни, неопасни наливни, Ро-Ро товари и контейнери; пътнически услуги; швартоване, снабдяване на плавателните съдове с електрическа енергия и комуникации, корабно бункероване (гориво, смазочни материали и вода), приемане и обработване на отпадъците-резултат от корабоплавателна дейност.

„Бургаски корабостроителници южен кей – Л“ (Бургас)

Пристанище за обществен транспорт с регионално значение за обработка на генерални товари и скрап и нефтопродукти.

"Кораборемонтен завод Порт-Бургас" - Пристанище за обществен транспорт с регионално значение за обработка на генерални, неопасни наливни товари, насипни товари от хранителен произход, насипни инертни материали, метални отпадъци(скрап)-насипно, техническо имущество клас 1 по ИМО минерални торове в пакети клас 5 по ИМО, насипни товари в пакети клас 4 по ИМО и бункероване.

"Трансстрой-Бургас"

Пристанище за обществен транспорт с регионално значение за обработка на генерални товари, наливни товари от хранителен произход и поща, швартоване на плавателни съдове; снабдяване на плавателни съдове с вода, ел. енергия и комуникации; приемане и обработване на отпадъци-резултат от корабоплавателната дейност.

"Царево"

Пристанище за обществен транспорт с регионално значение за пътнически услуги; приставане, домуване и престой на яхти за упражняване на водни спортове и развлекателни

програми.

“Ахтопол”

Пристанище за обществен транспорт с регионално значение за пътнически услуги; швартоване, домуване, обслужване и престой на рибарски кораби.

“Поморие”

Пристанище за обществен транспорт с регионално значение за обслужване на пътници; швартоване, снабдяване на плавателните съдове с вода, ел. енергия и комуникации; приемане и обработване на отпадъци – резултат от корабоплавателната дейност.

- Обособена зона в пристанище „Поморие”, която по своето предназначение отговаря на характеристиките на пристанища по чл. 107.

- Обособена зона в пристанище „Поморие”, която по своето предназначение отговаря на характеристиките на пристанища по чл. 108

Източник: Дирекция „Морска администрация - Бургас“

Таблица 20 Рибарски пристанища по смисъла на чл. 107 от ЗМПВВППРБ, МА-Бургас

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение

"Рибно и яхтено пристанище"

Заличено от Регистъра на пристанищата на Република България.

"Порт България Уест"

Швартоване, домуване и престой на риболовни кораби и лодки с цел разтоварване на прясна риба, приемане и обработване на отпадъци-резултат от корабоплавателна дейност.

"Черноморски риболов - Несебър" - Заличено от Регистъра на пристанищата на Република България

"Мичурин" (Царево)

Рибарско пристанище за преставане и престой на рибарските кораби с цел разтоварване на прясна риба, без рибата да се обработва на място.

"Сарафово" (Бургас)

Рибарско пристанище за швартоване, домуване или престой на рибарски кораби и разтоварване на улови от прясна риба и аквакултури, без да се извършва обработката им на място.

"Пристанище Созопол"

Рибарско пристанище за домуване или приставане на рибарски кораби с цел разтоварване на прясна риба.

"Черноморец"

Рибарско пристанище за домуване или приставане на рибарски кораби с цел разтоварване на прясна риба, без обработката и на място.

"Северна буна - Несебър"

Рибарско пристанище за приставане и престой на рибарски кораби с цел разтоварване на прясна риба, без рибата да се обработва на място.

Източник: Дирекция „Морска администрация - Бургас“

Таблица 21 Пристанища със специално предназначение по смисъла на чл.109 от ЗМПВВПРБ, МА-Бургас

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение
"Бургаски корабостроителници" Извършване на дейности, технологично свързани с производствения процес на корабостроителното и кораборемонтното предприятие.

Източник: Дирекция „Морска администрация - Бургас“

Таблица 22 Специализирани пристанищни обекти по смисъла на чл.111а и 111б от ЗМПВВПРБ, МА-Бургас

Пристанище (пристанищен терминал) – наименование, вид и предназначение
„Пристан на Мост“ (Бургас) Пристан за кораби за сезонен превоз на пътници.
Пристан за малки плавателни съдове на остров „Света Анастасия“ (Бургас) Пристан за кораби за сезонен превоз на пътници

Основните характеристики на двете най-големи пристанища в България са:

а) Пристанище Варна

Пристанище Варна ЕАД е оператор на следните пристанища за обществен транспорт с национално значение Варна: Пристанищен терминал Варна – изток, вкл. Пасажерски терминал и Пристанищен терминал Варна – запад.

Пристанището обработва всички типове товари, в т. ч. контейнери, насипни, генерални и наливни. Обслужва пътнически, круизни, научно-изследователски кораби и яhti.

Параметри на пристанищен терминал Варна – изток:

- Корабни места: 14 (в т. ч. 1 к.м. за пътници)
- Максимална дълбочина: 11.50 м.
- Обща дължина на кея: 2 345 м.
- Открити складови площи: 97 600 м² (вкл. Складова база)
- Складове закрити: 41 632 м² (вкл. Складова база)
- Съоръжения:
- Портални кранове: 24 бр. с товароподемност до 32 т.
- Портейнер: 1 бр. с товароподемност до 30.5 т.
- Ричстакери: 2 бр. – 45 т.
- Жп разтоварище за зърно
- Зърнотоварачна инсталация
- Кейова естакада за товарене на зърно
- Разтоварваща естакада за меласа
- Морска гара (Пасажерски терминал)
- Складова база ("Сухо пристанище")

Параметри на пристанищен терминал Варна – запад:

- Корабни места: 19
- Максимална дълбочина: 10.50 м.
- Обща дължина на кея: 3 430 м.
- Открити складови площи: 346 397 м²
- Складове: 20 998 м²
- Съоръжения:
- Портални кранове: 25 бр. с товароподемност до 32 т.
- Портейнери: 2 бр. с товароподемност до 35 т.
- Мобилни кранове:
 - 2 бр. с товароподемност – 100 т.
 - 2 бр. с товароподемност – 63 т.
- Ричстакери: 8 бр. – 45 т.
- Гумено-лентови транспортъори: 7 бр.
- Мобилни гумено-лентови транспортъори: две системи
- Корабни товарни машини за насипна сода и торове: 2 бр.
- Претоварна естакада за сярна киселина

б) Пристанище Бургас

“Пристанище Бургас” ЕАД е пристанище за обществен транспорт с национално значение. Обработва насипни и генерални товари. Обслужва пътнически и круизни кораби.

Пристанището има следните терминали: Терминал Запад, Терминал 2А за насипни товари, Терминал Изток и Пристанищен терминал - Несебър.

Капацитет на пристанището е представен на фигурата по-долу:

Фигура 6 Капацитет и съоръжения на Пристанище Бургас

Обща дължина на кейовете	4 800 m	Обща портова площ	1,294,000м ²
Брой кейове	28	Обща складова площ	508,500 м ²
Обща пътна мрежа	29,400 m	Открита складова площ	419,600 м ²
Обща ж.п. мрежа	19,400 m	Закрита складова площ	74,900 м ²
Допустимо макс. газене	15.50 m	Хладилна складова площ	5,280 м ²
Макс. дължина на корабите	275.00 m	Контейнерна скл. площ	60,000 м ²
Макс. товароносимост	125,000 т	Контейнерни места	1,500 (3 вис.)
Макс. товарна норма	40,000 т/ден	Кранове	75
Товарооборот(за година)	6,000,000 т	Машини и съоръжения	158
Най-големия обработван кораб		100т Мобилен кран	1
*M/v Zetland	GT 74,003	Макс. повдигане	100т
Товар – ж. руда – 143 000т; газене – 17.60			

Източник: МТИТС

Съществуващите пристанищни мощности дават възможност да се обработват практически всички видове насипни и генерални товари.

Товаро-разтоварните услуги включват разтоварване и товарене на плавателни и сухопътни транспортни средства. Пристанището експлоатира многофункционални кейове и специализирани терминали. Допълнителни и съпътстващи обработката услуги са укрепване и разкрепване, теглене, сортировка, опушване на вагони, отваряне и затваряне на корабни товарни помещения, сепарация, палетизация и депалетизация, контейнеризация и деконтейнеризация, измитане, измиване, покриване, поставяне на противозамръзващи средства.

Пристанището разполага с големи открити и закрити складови площи, където могат да се съхраняват различни видове товари при осигурена охрана.

Пристанищните терминали „Бургас Запад“, „Бургас Изток 2“ и „ Пристанищен терминал Несебър“ са отдадени на концесия на частни оператори.

По отношение на пристанищната инфраструктура могат да бъдат направени следните изводи:

- Българското Черноморие разполага с достатъчен брой пристанища за обслужване на пътнически, риболовни и товарни дейности.
- Двата най-големи порта се намират в областните центрове – Бургас и Варна, обезпечени са с необходимия капацитет и технически възможности и функционират като многоцелеви пристанищни терминали.
- Поради това, че Черно море е морски басейн от затворен тип, превозът на товари е по-ограничен в сравнение с останалите пристанища в Европа.

Потенциалът за развитие на пристанищната инфраструктура е основно в по-нататъшното модернизиране на техническата база и развитието на пътническия и туристически транспорт.

Потенциалните конфликти са свързани с натиск върху околната среда, както и с ограничаване развитието на други морски сектори (напр. туризъм, риболов и аквакултури, “синя” енергия) поради съществуващите териториално-устройствени решения.

2.1.2. Крайбрежна транспортна инфраструктура в пряка връзка с морските дейности, интермодален транспорт

На територията, за която се извършва първоначална оценка на морските сектори преминава един от стратегическите общоевропейски транспортни коридори - Коридор VIII: Бари / Бриндизи – Дурас/ Влора – Тирана – Кяфазан – Скопие – София – Пловдив – Бургас / Варна; + пътната връзка Орменион – Свиленград – Бургас, осигуряваща връзка с Коридори IV, IX и транс-европейската транспортна мрежа; + Бяла / Горна Оряховица – Плевен – София, осигуряваща връзка с Коридори IV и IX; + Кафазан – Капстиче / Кристалопиги, осигуряваща връзка с транс-европейската транспортна мрежа, както е показано на фигурата по-долу:

Фигура 7 Общоевропейски транспортни коридори, преминаващи на територията на Р. България

Източник: Агенция „Пътна инфраструктура“

Двата областни център са свързани с общоевропейските транспортни коридори посредством АМ Тракия и АМ Хемус (която обаче е частично изградена) по направление изток-запад, както и с републиканската пътна мрежа от първи и втори клас по направление север-юг. Междуселищните връзки на целевата територия обхващат и републиканската пътна мрежа от трети клас и четвърти клас.

Сред основните приоритети за изграждане и доизграждане на пътната инфраструктура до 2020 г., която има пряко отношение към развитието на морските сектори са автомагистрала „Черно море“ и магистрала „Хемус“, както и рехабилитация на пътните връзки с ГКПП на север и на юг.

Фигура 8 Приоритети за изграждане на пътната инфраструктура на Р. България до 2020 г. За пътищата с общоевропейско и национално значение

Източник: Агенция „Пътна инфраструктура“

Целевата територия е свързана и с главните железопътни линии на страната по направления Варна – София, Варна – Бургас и Бургас – София, както и с второстепенната, но международна жп линия Варна – Разделна – Добрич – Букурещ. За съжаление, качеството на жп инфраструктурата не е в съответствие с европейските и международни стандарти.

Фигура 9 Железопътната мрежа на България

Источник: БДЖ

В Черноморския район се намират две международни летища (Варна и Бургас), както и една сертифицирана летателна площадка (Балчик).

Фигура 10 Карта на летищата в България

Източник: ГД “Гражданска въздухоплавателна администрация

На изследваната територия все още липсват интермодални терминали съгласно общоприетите стандарти, но е планирано такива да бъдат изградени във Варна и Бургас.

Основните изводи във връзка с крайбрежната транспортна инфраструктура и интермодалния транспорт са:

- Регионът разполага с основните видове крайбрежна транспортна инфраструктура (сухопътен, жп, въздушен транспорт), връзките между които обаче не са ефективно обезпечени.
- В южната част на изследваната територия шосейната инфраструктура е по-добре развита, докато в северната част по-натоварена е морската инфраструктура.

Потенциалът за развитие във връзка с морските сектори е в следните направления:

- Доизграждане и рехабилитация на пътната инфраструктура в целевата територия и изграждане на липсващите връзки с паневропейските транспортни коридори.
- Обновяване на жп инфраструктурата в целевата територия и приваждането ѝ в съответствие с европейските и международни стандарти с оглед по-пълноценно използване на този вид транспорт както за превоз на пътници, така и за товари.

- Изпълнение на инвестиционните намерения за изграждане на интермодални терминали в Бургас и Варна и осигуряване на липсващите връзки с останалите видове транспорт.
- Модернизиране и евентуално разширяване на летищната инфраструктура в Бургас и Варна с оглед по-ефективно използване на наличните ресурси за транспорт на пътници и товари.

Конфликтите, свързани с потенциала за развитие са предимно по отношение на:

- Оказване на натиск върху околната среда при модернизиране и доизграждане на отделните видове транспортна инфраструктура в целевата територия.
- Промяна предназначението на поземления ресурс при изграждане на липсващите транспортни връзки в целевата територия.
- Невъзможност за избор на по-ефективни транспортни решения, поради настоящата локация на вече изградената инфраструктура в целевата територия.

2.2. Телекомуникации (подводни комуникационни кабели)

През българската акватория преминават три подводни телекомуникационни кабела, както е показано на следваща фигура:

Фигура 11 Подводни комуникационни кабели, свързващи България с глобалната мрежа

Източник: <https://www.maritime.bg>

Първият комуникационен кабел е KAFOS (*Karadeniz Fiber Optik Sistemi - Black Sea Fibre Optic System*) Мангалия – Варна – Инеада – Истанбул 504км, (1997 г.). Кабелът е с обща дължина 504 км и капацитет от 622 Mbps. Свързва телекомуникационните системи на Румъния, България и Турция. Пуснат е в действие през 1997 г.

Вторият комуникационен кабел, свързващ страната ни с глобалната мрежа е BSFOCS (*Black Sea Fibre Optic Cable System*) Варна – Одеса – Новоросийск 1300 км (2001 г.). Кабелът свързва Русия, Украйна и България. Общата дължина на съоръжението е 1 300 км. Капацитетът му е 2.5 Gbps. Експлоатира се от 2001 г.

Третият комуникационен кабел, минаващ през българската акватория на Черно море е CCS Caucasus Online Поти – Балчик с дължина 1 200 км, (2008 г.). Той осъществява връзката между Грузия и България и обслужва трафика на грузинския оператор Caucasus Online от 2008 г.

Изводът, който може да бъде направен във връзка с телекомуникациите е, че морските сектори в България са адекватно обезпечени с необходимата инфраструктура.

Потенциалът за развитие е в посока увеличаване капацитета на наличната инфраструктура, а потенциалният конфликт е по отношение на околната среда при подмяна на съществуващите или полагане на нови кабели на морското дъно.

3. Анализ на състоянието на социо-демографските процеси

3.1. Характеристики на населението и демографската му структура

3.1.1. Брой население

Съгласно данните на Националния статистически институт, броят на населението по общини от целевата територия за периода 2010-2015 г. е както следва:

Таблица 23 Брой на населението по общини за периода 2010-2015 г.

Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Бургас	206,700	212,032	211,535	211,764	211,033	209,613
Несебър	26,692	23,145	23,634	24,481	25,729	26,920
Поморие	27,171	27,530	27,539	27,611	27,623	27,473
Приморско	7,144	6,082	6,052	6,030	6,078	6,311
Созопол	15,311	12,657	12,603	12,634	12,678	12,804
Царево	9,411	9,311	9,415	9,453	9,434	9,377
Аврен	9,039	8,632	8,580	8,681	9,098	9,658
Аксаково	21,972	20,484	20,475	20,583	20,647	20,900
Бяла	3,650	3,230	3,216	3,266	3,297	3,326
Варна	330,001	343,643	343,602	344,663	344,775	343,301
Долни чифлик	19,141	19,292	19,186	19,129	19,075	18,914
Балчик	21,766	20,232	20,147	20,112	20,055	20,107
Добрич	23,864	21,828	21,532	21,265	21,142	21,194
Каварна	15,657	15,216	15,095	14,942	14,757	14,575

Шабла	5,415	4,995	4,930	4,884	4,765	4,684
Общо	742,934	748,309	747,541	749,498	750,186	749,157

Източник: НСИ

Като цяло, броят на населението в целевата територия се запазва относително постоянен, като се наблюдава постепенен ръст от 2010 г. до 2014 г., последван от лек спад през 2015 г. спрямо 2014 г. Въпреки това, общият брой жители в края на разглеждания период е по-висок от базовата година (2010) с над 6 хил. души, които се равняват на ръст от 0,8%.

3.1.2. Пространствено разпределение на населението – разпределение на териториално ниво

Териториалното разпределение на населението по общини, градове и села към края на 2015 г. е както следва:

Таблица 24 Брой на населението по общини, градове и села към 31.12.2015 г.

Година	2015			
<i>Общини</i>	<i>В градовете</i>	<i>В селата</i>	<i>Общо</i>	<i>% на градското население спрямо общия брой</i>
Бургас	204,618	4,995	209,613	98%
Несебър	18,414	8,506	26,920	68%
Поморие	18,849	8,624	27,473	69%
Приморско	3,948	2,363	6,311	63%
Созопол	6,479	6,325	12,804	51%
Царево	7,255	2,122	9,377	77%
Аврен	-	9,658	9,658	0%
Аксаково	11,842	9,058	20,900	57%
Бяла	2,112	1,214	3,326	63%
Варна	334,466	8,835	343,301	97%
Долни чифлик	6,518	12,396	18,914	34%
Балчик	11,399	8,708	20,107	57%
Каварна	11,055	3,520	14,575	76%
Шабла	3,229	1,455	4,684	69%

Източник: НСИ

В 12 от общо 14-те общини, попадащи в обхвата на анализа градското население формира по-голям дял в структурата на населението по местоживеене. Делът на градското население в двете общини, които са и областни административни центрове (Бургас и Варна) е над 95%. Изключение от наблюдаваната тенденция правят само общините Аврен и Долни чифлик, където населението, живеещо в селата формира съответно 100% и 66%.

3.1.3. Демографски растеж в %

Процентното изменение на броя на населението по общини от целевата територия за периода 2010-2015 г. е показано на следващата таблица:

Таблица 25 Процентно изменение на броя на населението по общини за периода 2010-2015 г..

Година	% изменение
Бургас	1.4%
Несебър	0.9%
Поморие	1.1%
Приморско	-11.7%
Созопол	-16.4%
Царево	-0.4%
Аврен	6.8%
Аксаково	-4.9%
Бяла	-8.9%
Варна	4.0%
Долни чифлик	-1.2%
Балчик	-7.6%
Добрич	-11.2%
Каварна	-6.9%
Шабла	-13.5%
Общо	0.8%

Източник: НСИ

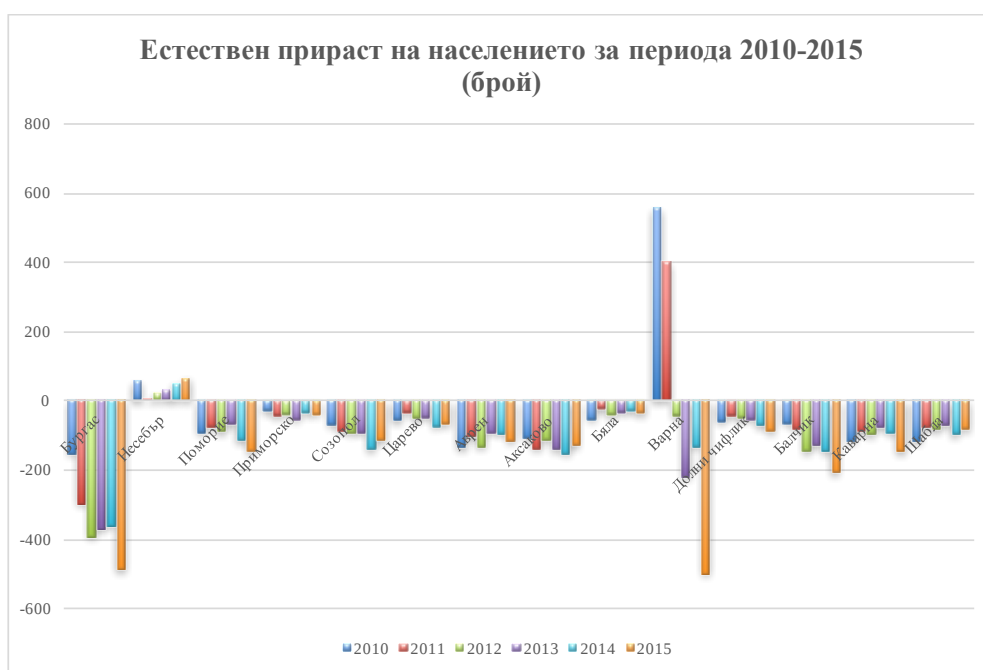
Общият демографски прираст на населението за периода 2010-2015 г. е положителен (0,8%), въпреки че в десет от общо 14-те общини процентното изменение на населението през 2015 г. спрямо 2010 г. е отрицателно. Това се дължи на постепенния ръст на броя на жителите в периода 2010-2014 г. в по-голямата част от общинските териториални единици.

Най-голям спад в броя на населението се наблюдава в общините Созопол, Шабла, Приморско и Царево, докато най-голямо процентно увеличение в броя на жителите има в община Аврен и община Варна.

3.1.4. Структура на населението, раждаемост и смъртност, миграционни тенденции

Естественят прираст на населението, подобно на това в цялата страна е отрицателен, като изключение от това прави единствено община Несебър. Обобщената информация за естественят прираст на населението за периода 2010-2015 г. по общини е както следва:

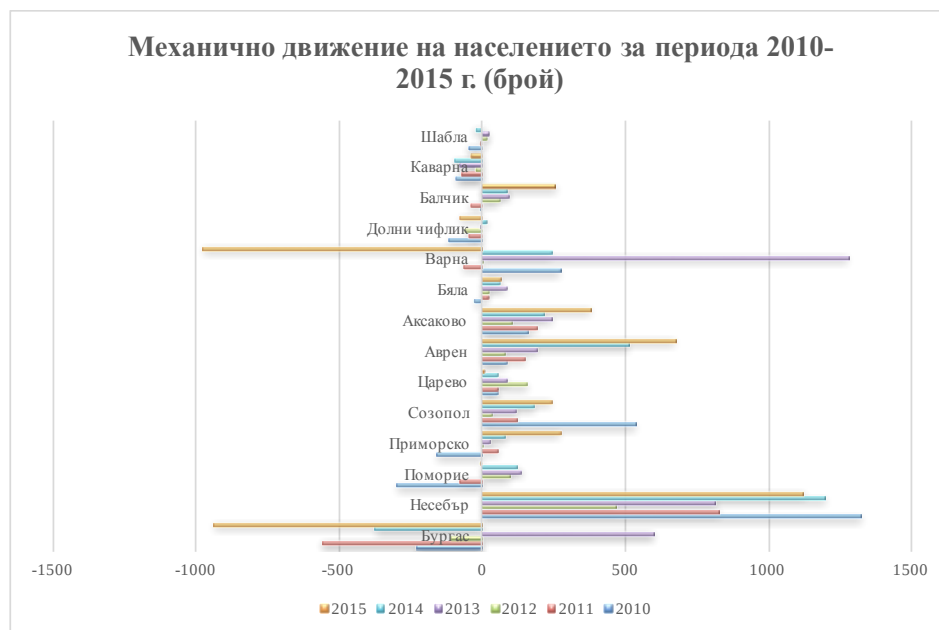
Фигура 12 Естествен прираст на населението за периода 2010-2015 г.

Източник: НСИ

Механичното движение на населението в целевата територия за периода 2010-2015 г. е представено на фигурата по-долу:

Фигура 13 Механично движение на населението за периода 2010-2015 г.

Източник: НСИ

Сумарно, за периода 2010-2015 г. механичният прираст на населението в разглежданата територия и повечето общини в нейния обхват е положителен. Изключение правят общините Бургас, Поморие, Долни чифлик, Шабла и Каварна.

3.2. Структура и оценка на човешките ресурси, социално-икономически потенциал

3.2.1. Ниво на квалификация

Последните актуални данни на НСИ за образователната структура на населението на ниво община са от 2011 г.¹⁶ и са представени на таблицата по-долу:

Таблица 26 Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование към 01.02.2011 г. (брой)

Общини	Общо	Висше	Средно	Основ- но	Начал- но	Незав. начално	Никога не посещавал и училище	Дете ¹⁷
Брой								
Царево	8,624	1,027	3,590	2,287	1,036	544	110	30
Приморско	5,645	639	2,434	1,561	649	271	82	9
Созопол	11,731	1,385	4,555	3,887	1,150	583	139	32
Бургас	198,064	49,777	94,142	33,977	9,693	8,478	1,564	433

¹⁶ Данни от проведеното последно преброяване на населението в страната.

¹⁷ Деца на 7 навършени години, които още не са тръгнали на училище

Поморие	25,549	2,917	9,943	7,805	2,713	1,725	362	84
Несебър	20,577	3,162	9,871	4,766	1,619	947	152	60
Бяла	3,006	235	1,120	843	465	279	60	4
Долни чифлик	17,573	857	4,973	6,378	3,212	1,438	643	72
Аврен	7,851	624	2,480	2,791	1,242	501	205	8
Аксаково	18,814	1,864	7,266	6,365	1,827	1,189	252	51
Варна	319,276	96,060	147,699	46,575	13,343	13,211	1,830	558
Балчик	18,894	2,143	7,057	5,502	2,586	1,145	416	45
Каварна	14,343	1,707	5,315	3,779	2,212	883	411	36
Шабла	4,834	475	2,018	1,559	518	207	53	4
Общо	674,781	162,872	302,463	128,075	42,265	31,401	6,279	1,426

Източник: НСИ

Относителният дял на населението по степен на завършено образование в 14-те общини и общо за изследваната територия е както следва:

Таблица 27 Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование към 01.02.2011 г. (%)

Общини	Общо	Висше	Средно	Основ- но	Начал- но	Незав. начално	Никога не посещавали училище	Дете ¹⁸
Царево	100.0	11.9	41.6	26.5	12.0	6.3	1.3	0.3
Приморско	100.0	11.3	43.1	27.7	11.5	4.8	1.5	0.2
Созопол	100.0	11.8	38.8	33.1	9.8	5.0	1.2	0.3
Бургас	100.0	25.1	47.5	17.2	4.9	4.3	0.8	0.2
Поморие	100.0	11.4	38.9	30.5	10.6	6.8	1.4	0.3
Несебър	100.0	15.4	48.0	23.2	7.9	4.6	0.7	0.3
Бяла	100.0	7.8	37.3	28.0	15.5	9.3	2.0	0.1
Долни чифлик	100.0	4.9	28.3	36.3	18.3	8.2	3.7	0.4
Аврен	100.0	7.9	31.6	35.5	15.8	6.4	2.6	0.1
Аксаково	100.0	9.9	38.6	33.8	9.7	6.3	1.3	0.3
Варна	100.0	30.1	46.3	14.6	4.2	4.1	0.6	0.2
Балчик	100.0	11.3	37.4	29.1	13.7	6.1	2.2	0.2
Каварна	100.0	11.9	37.1	26.3	15.4	6.2	2.9	0.3
Шабла	100.0	9.8	41.7	32.3	10.7	4.3	1.1	0.1
Общо	100.0	24.1	44.8	19.0	6.3	4.7	0.9	0.2

Източник: НСИ

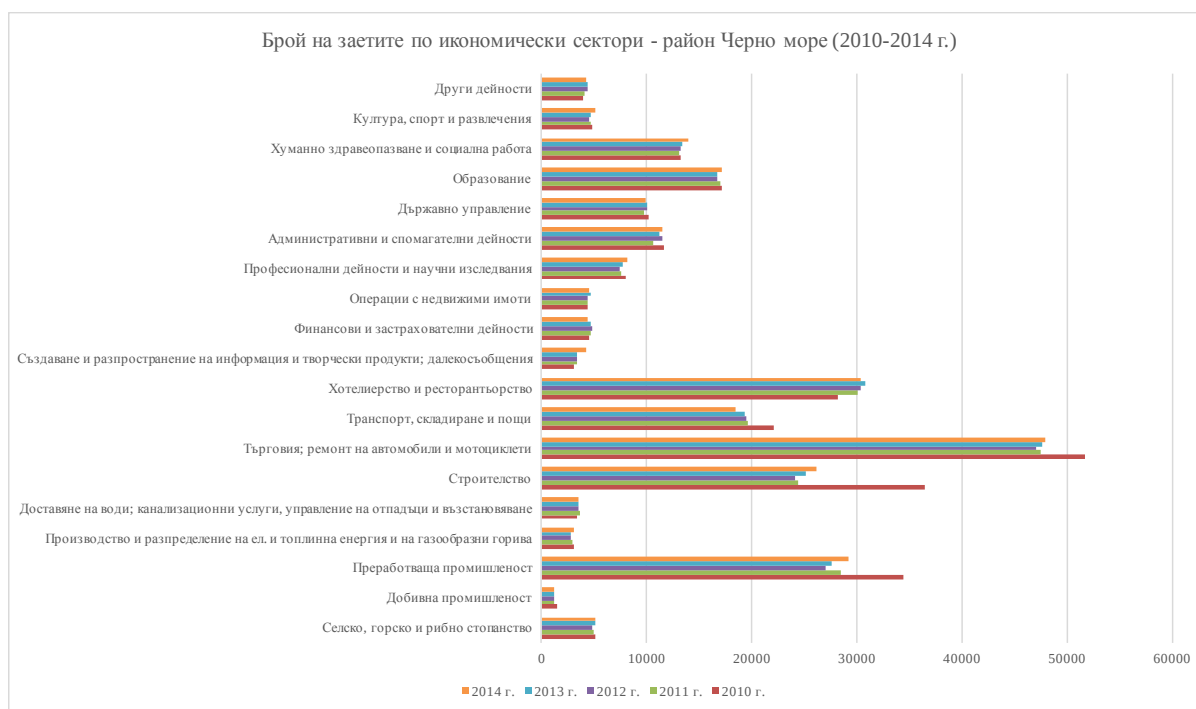
Почти 69% от населението на седем и повече навършени години в разглежданата територия има средно (44,8%) или висше (24,1%) образование, като в двата областни центъра живеят значително по-голяма част от жителите с висше образование – Бургас (25,1%) и Варна (30,1%).

¹⁸ Деца на 7 навършени години, които още не са тръгнали на училище

3.2.2. Заетост по икономически дейности

Данните за заетост на населението по икономически сектори на НСИ общо за 14-те общини от целевата територия са както следва:

Фигура 14 Брой на заетите лица по икономически сектори (2010-2014 г.)

Източник: НСИ

Най-голям е броят на заетите в секторите: „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Хотелиерство и ресторантьорство“, „Преработваща промишленост“ и „Строителство“. В периода 2010-2011 г. се отчита спад в броя на заетите в изследваната територия, докато през следващите три години от разглеждания период се наблюдава постепенен ръст в почти всички икономически сектори.

Най-голям е броят на заетите лица във всички сектори в двете общини, чиито центрове са и областни градове – Варна и Бургас, както и в община Несебър, но предимно в туристическия сектор, поради наличието на големите курортни комплекси там.

3.2.3. Равнище на безработица

Данните за безработицата на Агенцията по заетостта за 14-те общини от целевата територия са представени по-долу:

Таблица 28 Равнище на безработица в % (2010-2015 г.)

Общини	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Царево	7.70	8.73	10.94	11.26	10.34	8.77
Приморско	7.57	5.94	7.95	6.83	5.09	5.64
Созопол	7.47	8.82	11.21	12.40	11.70	10.31
Бургас	4.71	5.28	5.41	5.41	4.80	4.50
Поморие	5.86	6.41	7.34	8.76	7.74	6.61
Несебър	4.63	4.44	5.38	5.97	5.13	5.11
Бяла	12.43	11.44	16.22	13.96	14.26	11.86
Долни чифлик	15.31	17.54	19.69	21.22	21.65	18.18
Аврен	14.23	15.17	18.68	18.49	20.52	19.44
Аксаково	6.95	6.18	6.16	6.80	6.17	5.43
Варна	4.76	4.66	4.95	4.59	4.18	4.00
Балчик	7.74	7.98	9.92	11.92	11.48	9.50
Каварна	10.87	12.71	13.45	12.26	11.74	10.06
Шабла	14.25	15.41	18.20	18.45	18.74	16.33
Общо за район Черно море	5.65	5.75	6.15	6.11	5.62	5.18
Р България	9.47	9.67	11.03	11.31	11.21	10.08

Източник: Агенция по заетостта

Средното ниво на безработица в региона за всички години от изследвания период е по-ниско от това за страната. Най-високите нива на безработица са достигнати през 2013 г., но в края на 2015 г. общият процент безработни е по-нисък дори и от базовата 2010 г.

Най-ниски са процентите на безработните в областните административни центрове – Бургас и Варна, а най-високи в общините Аврен, Долни чифлик и Шабла.

В обобщение, по отношение на социо-демографските процеси в разглежданата територия могат да бъдат направени следните изводи:

- В изследвания период, прираста на населението е положителен, което обаче се дължи основно на механичното движение, а не на естествения прираст, който следва негативните тенденции за цялата страна.
- Регионът разполага със значителен брой население със средно и висше образование, което увеличава неговия потенциал за развитие.
- Значителна част от работещите са заети в основния икономически сектор за целевата територия – туризма, а делът на безработните е почти два пъти по-нисък от този за страната.

Потенциалът за развитие на региона по отношение на демографията и социалните процеси е предимно в посока привличане на човешки ресурси от вътрешността на страната или по-периферните общини с оглед по-нататъшно развитие на основните икономически сектори (туризъм, производство, търговия).

Потенциалните конфликти са свързани със задълбочаващата се негативна тенденция за отрицателен естествен прираст на населението и обезлюдяване на по-малките населени места, както и концентриране на по-голямата част от населението в големите областни и общински центрове, което води до тяхното презастрояване и влошаване на техническата инфраструктура поради лоши устройствени решения.

4. Анализ на икономическите дейности

4.1. Макроикономически контекст и икономически профил

4.1.1. Макроикономически контекст на морските и крайбрежни пространства

Националната статистика изследва ограничен брой макроикономически показатели на ниво статистически райони и области. Това са брутен вътрешен продукт (БВП) и брутна добавена стойност (БДС). Подобна статистика на ниво общини липсва.

БВП и БДС по статистически райони и области за 2010 и 2014 г.¹⁹ са представени в таблицата по-долу:

¹⁹ Последни актуални данни на НСИ

Таблица 29 БВП и БДС по икономически сектори и райони (2010;2014)

Година		2010						2014					
Статистически район (NUTS II)	Област (NUTS III)	БДС по икономически сектори			БДС, Млн.лв.	БВП, Млн.лв.	БВП на човек от населението, лв.	БДС по икономически сектори			БДС, Млн.лв.	БВП, Млн.лв.	БВП на човек от населението, лв.
		Аграрен	Индустрия	Услуги				Аграрен	Индустрия	Услуги			
България		3,166	17,597	43,222	63,985	73,780	9,793	3,823	19,726	49,059	72,608	83,612	11,574
Североизточен район		496	1,855	4,449	6,800	7,841	7,954	627	2,329	5,128	8,083	9,308	9,775
	Варна	110	1,050	2,856	4,015	4,630	9,950	147	1,408	3,423	4,978	5,733	12,096
	Добрич	176	326	661	1,162	1,340	6,748	211	339	694	1,245	1,434	7,802
Югоизточен район		443	3,021	4,189	7,653	8,824	7,939	556	3,825	4,667	9,048	10,419	9,819
	Бургас	155	993	2,043	3,192	3,680	8,725	188	558	2,380	3,126	3,599	8,687

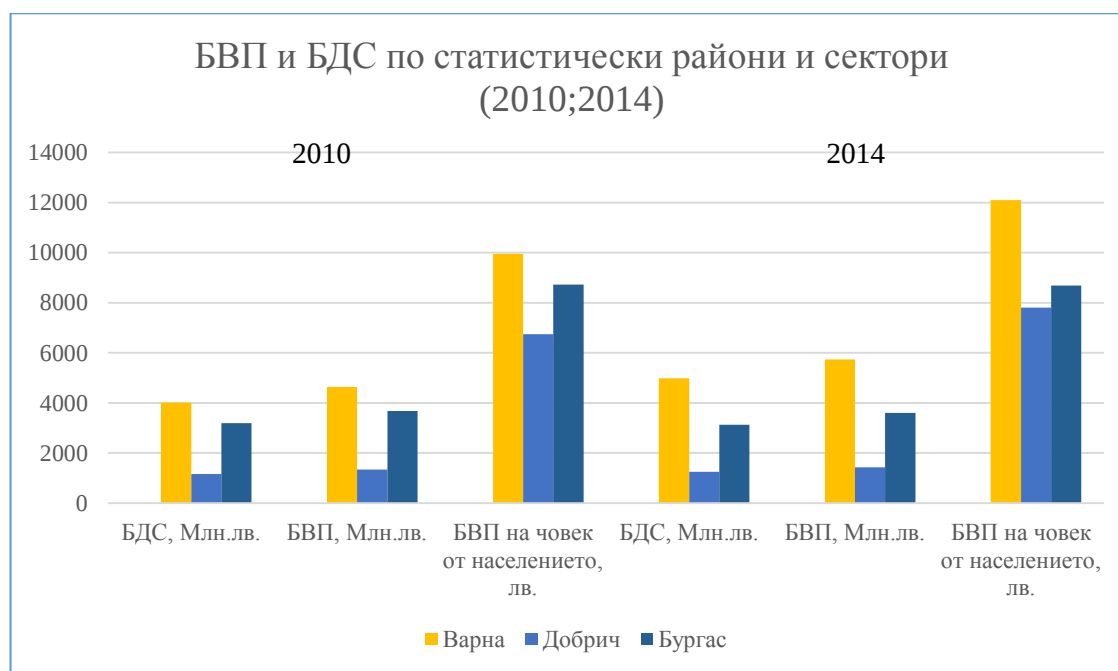
Източник: НСИ

За периода 2010-2014 г. в целевата територия се наблюдават следните тенденции по отношение на макроикономическите показатели на ниво област:

- Брутната добавена стойност за област Варна нараства, докато тази за областите Бургас и Добрич остава почти непроменена (дори за област Бургас бележи спад);
- Същата констатация се отнася и за показателите БВП и БВП на човек от населението, където за област Добрич се наблюдава известен ръст.

Тези констатации са онагледени и на следващата фигура:

Фигура 15 БВП и БДС по статистически райони (2010; 2014)

Източник: НСИ

4.1.2. Икономически профил на морските и крайбрежни пространства

Съгласно Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България морското пространство обхваща вътрешните морски води, териториалното море, прилежащата зона, континенталния шелф и изключителната икономическа зона. Крайбрежните пространства са част от морските, като голяма част от населението на територията на трите изследвани области е съсредоточено в крайбрежните райони. Причините са достъпа до морски ресурси и търговия, както и условията за развитие на туризъм.

Икономическият профил на морските и крайбрежни пространства се определя от състоянието и потенциала за развитие на отделните икономически сектори, които ползват морските води. Направеният преглед обхваща следните икономически сектори:

Тежка индустрия:

- Корабостроене
- Кораборемонт
- Офшорни дейности
- И др.

Воден транспорт:

- Пътнически морски и крайбрежен транспорт
- Товарен морски и крайбрежен транспорт
- Товарен транспорт по вътрешни водни пътища
- Спомагателни дейности във водния транспорт

Туризъм:

- Хотели и подобни места за настаняване
- Туристическо и друго краткосрочно настаняване
- Други места за настаняване
- Дейност на ресторанти и заведения за бързо обслужване
- Дейност на питейни заведения
- Дейности по развлечения
- И др.

Енергетика:

- Добив на нефт
- Добив на газ
- Ветрова и вълнова енергия

Природни ресурси:

- Риболов
- Аквакултури
- Минерални ресурси

Част от гореизброените икономически сектори, като рибарството и аквакултурите, извличат пряко природни ресурси от морската среда. За техните икономически резултати е от първостепенно значение състоянието на морската екосистема. За други, като туризма, доброто състояние на морската среда има решаващо значение за удовлетвореността от предлаганите услуги и рефлектира върху представянето на сектора. За трети, като

транспорта и крайбрежната и подводна инфраструктура, състоянието на морските води не е от значение, но те самите оказват натиск върху околната среда.

Отделните групи дейности са представени в зависимост от наличието на данни. При по-голяма част от тях, не може да се извърши адекватна социална и икономическа характеристика, защото наличните данни са или само за физически обеми, или показателите за даден сектор са интегрирани с други сектори, които нямат отношение към ползването на морските води.

Съгласно данните в обосновката за интелигентна специализация на Република България в областта на морската индустрия, основните морски дейности са оценени по следния начин спрямо тяхната *брутна добавена стойност (БДС)* и *брой заети* за 2014 г.:

Таблица 30 БДС за основни морски дейности за 2014 г.

№	Морска дейност	БДС (млрд. евро)	Брой заети * 1000	Оценка
1	Крайбрежен туризъм	0.7694	109519	62.45
2	Риболов за консумация	0.0653	14660	7.98
3	Морски транспорт на къси разстояния	0.0832	6917	4.29
4	Корабостроене и кораборемонт	0.0647	5983	3.64
5	Водни проекти	0.0601	3627	2.41
6	Речен и воден транспорт	0.0780	2618	2.09
7	Круизен транспорт	0.0020	2500	1.27

Източник²⁰: Обосновка за интелигентна специализация на Република България в областта на морската индустрия

В резултат от извършените оценки в обосновката към стратегията за Интелигентна специализация са определени следните морски дейности за България, които притежават най-голям потенциал за „син растеж“ на страната:

Таблица 31 Потенциал за „син растеж“ на морските дейности в България

²⁰ [http://www.marinecluster.com/files/%D0%9E%D0%B1%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0%20%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%B0%20%20%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%A0%D0%91%20%D0%B2%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%82%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%9C%D0%98\(1\).pdf](http://www.marinecluster.com/files/%D0%9E%D0%B1%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0%20%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%B0%20%20%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%A0%D0%91%20%D0%B2%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%82%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%9C%D0%98(1).pdf)

№	Морска дейност	Оценка
1	Офшорна - нефт и газ	++++++
2	Крайбрежен туризъм	+++++
3	Риболов за консумация	+++++
4	Морски транспорт на къси разстояния	++++
5	Вътрешен воден транспорт	+++++
6	Водни проекти	+++++
7	Корабостроене и кораборемонт	++++

Оценката е формирана въз основа на следните показатели:

- Иновативност;
- Конкурентоспособност;
- Трудова заетост;
- Значимост на политиките;
- Влияние върху околната среда; и
- Устойчивост.

На база на информацията, представена по-горе, може да се направи извод, че с най-голям потенциал за развитие в морските и крайбрежни пространства са секторите, свързани с **добиване на нефт и газ** като офшорни дейности, **крайбрежния туризъм, риболова, вътрешния воден транспорт и водните проекти.**

Потенциалните конфликти между отделните сектори са представени в обобщение в Раздел V по-долу.

4.1.3. Икономически структури в трансграничните пространства на България и Румъния

В рамките на трансграничната програма за сътрудничество Румъния – България в периода 2007-2013 г. са реализирани следните проекти за създаване на икономически структури в трансграничното пространство на целевата територия:

- Проект „Създаване на конкурентоспособни трансгранични кълъстери”, реализиран в партньорство между ТПП Добрич и ТПП Констанца със следните основни дейности:

- Провеждане на детайлно икономическо проучване на икономическото състояние на двата региона, което включва секторни анализи, микро и макро-икономически проучвания, изследване на глобални тенденции и др.
- Идентифициране и картиране на основни бизнес концентрации и изследване на потенциала им за клъстериране
- Инициране на различни мероприятия, срещи, разговори, обучения, семинари за изграждане на капацитет в бизнеса за успешно сътрудничество под формата на бизнес клъстериране.
- Провеждане на съвместни панаирни изложения на водещи отрасли в региона.
- Създаване на до 3 трансгранични клъстера в Добруджа.
- **Проект “Повишена информираност на туристическия трансграничен клъстер за управление и опазване на околната среда”**, реализиран в партньорство с ТПП – Добрич, Европейски Институт за Културен Туризм „ЕВРИКА“ и Неправителствена Организация „Маре Нострул“ със следните основни дейности:
 - Кампании за повишаване на информираността за опазване на околната среда и устойчивото развитие.
 - Повишаване на капацитета на малките и средни предприятия в клъстера на туризма за устойчиво развитие, опазване на околната среда и изменението на климата
 - Кампания за повишаване на информираността на клъстера по туризма за сертифициране по EMAS и ECO LABEL.

Към настоящия момент няма актуални данни относно устойчивостта на новосъздадените икономически структури в трансграничното пространство на целевата територия.

Действаща икономическа структура в целевата територия, която има косвено отношение към трансграничното сътрудничество е **Морски клъстер България**. Клъстерът е неправителствена организация, обединяваща усилията на всички сектори на морското стопанство в България. Сдружението работи за създаване на условия за благоприятно развитие и повишаване конкурентоспособността на морската икономика чрез въвеждане на нови организационни, продуктови, пазарни и технологични решения, обучение,

прилагане на добри практики, както и за популяризирането ѝ на национално и международно ниво.

Членове на клъстъра са МСП, неправителствени организации, образователни институции, научно-изследователски и развойни организации. Дейността им е насочена в различни области от морската икономика: агентиране, брокераж, воден транспорт, корабен мениджмънт, корабно снабдяване, логистика, спедиция; стоков контрол; класификация и конвенционно освидетелстване на кораби и плаващи съоръжения; корабно проектиране; кораборемонт и преустройство; научни и приложни изследвания; образование и обучение по морски технически специалности; морско право.

Морски клъстър България е пълноправен член на Европейската мрежа на морските клъстери и на Асоциацията на бизнес клъстерите в България. Като член на Европейската мрежа на Морските клъстери, МКБ си партнира с националните морски клъстери и техните членове, участва в инициативи на Европейската комисия - Главна дирекция Морско дело и рибарство. Организацията е със статут „наблюдател” и като такава участва в работата на Балканска и Черноморска комисия към Конференцията на периферните морски региони.

4.1.4. Икономическа дейност на пристанищата и офшорни дейности

а) Икономическа дейност на пристанищата

На таблицата по-долу са представени обобщени данни от НСИ за натоварени и разтоварени товари в морските пристанища по направления:

Таблица 32 Товарооборот на морските пристанища в периода 2011-2015 г.

Хил. тона					
Период	2011	2012	2013	2014	2015
Общо	25185	26012	28841	27235	27166
Внос - разтоварени	13036	12722	12503	12299	12622
Износ - натоварени	12149	13290	16338	14936	14544

Източник: НСИ

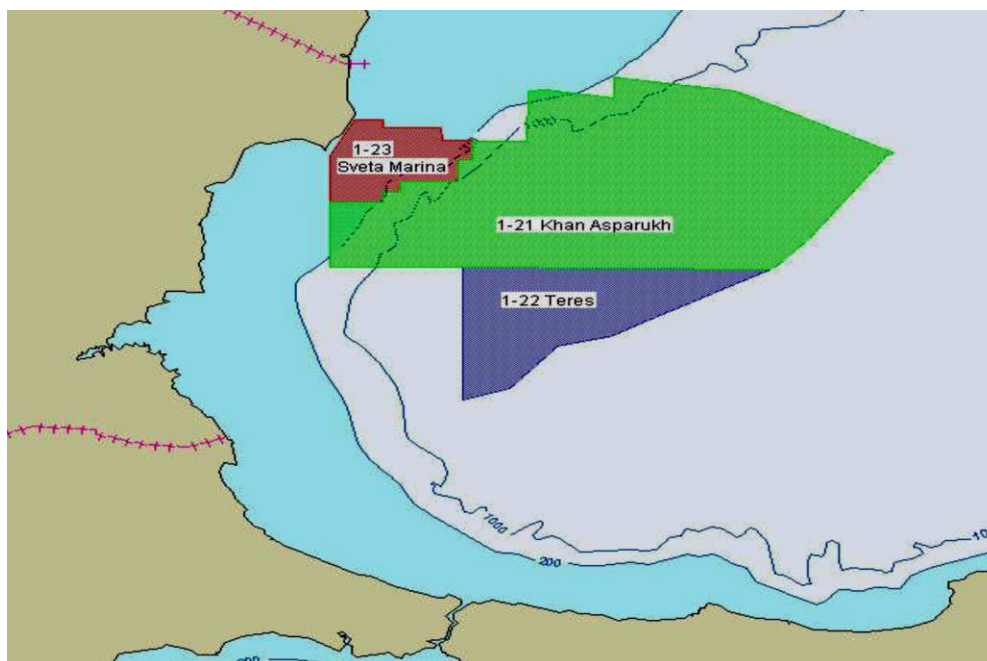
Независимо че по-голяма част от пристанищната инфраструктура е съсредоточена по южното крайбрежие, обработените товари от внос и износ се разпределят приблизително по равно между Североизточния и Югоизточния район от ниво 2.

На базата на годишните отчети на Пристанище Варна, Пристанище Бургас, Леспорт и Порт Балчик може да се стигне до средно претеглени приходи от 6,85 лв. за тон обработени товари²¹.

б) Офшорни дейности²²

В българската акватория на Черно море източно от меридиана на нос Калиакра са разположени офшорните блокове 1-1 „Хан Аспарух“, 1-22 „Терес“ и 1-23 „Света Марина“, показани на фигурата по-долу:

Фигура 16 Офшорни блокове за проучване и добив на нефт и газ

Източник: http://morskivestnik.com/mor_kolekcii/izsledwaniq/images/Proгнози127102013.pdf

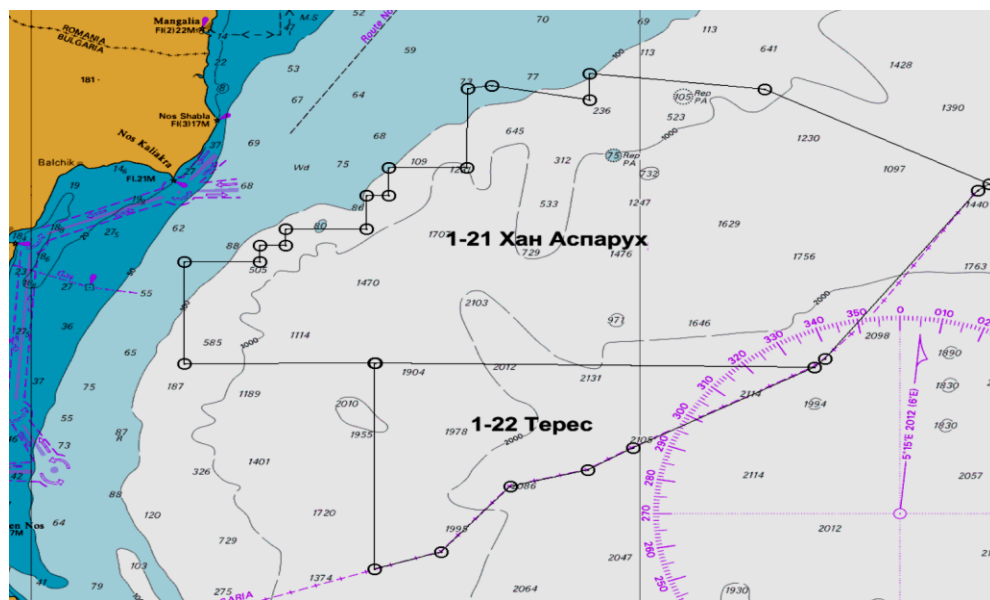
²¹ http://www.bsbd.org/UserFiles/File/Initial%20Assessment_new.pdf

²² На база изследване „Прогнози за офшорните дейности в българската Черноморска икономическа зона (Черно море)“

- **Офшорен блок 1-21 „Хан Аспарух”**

Географските координати на блок 1-21 „Хан Аспарух” са публикувани в Държавен вестник брой 58 от 31 юли 2012 г. с решение на Министерския съвет № 649 от 26 юли 2012 г. Маршрутите на корабите от Одеса до Босфора и обратно преминават през средата на блока в направление 015° - 195°. За корабите плаващи от Босфора до Констанца и обратно, маршрутът пресича западната част на зоната в направление 177° - 357°. Линията, свързваща Севастопол със северния вход на Босфора, минава на около 13 морски мили югоизточно от югоизточната граница на блока.

Фигура 17 Блокове 1-21 „Хан Аспарух” и 1-22 „Терес”

Източник: http://morskivestnik.com/mor_kolekcii/izsledwaniq/images/Prognози127102013.pdf

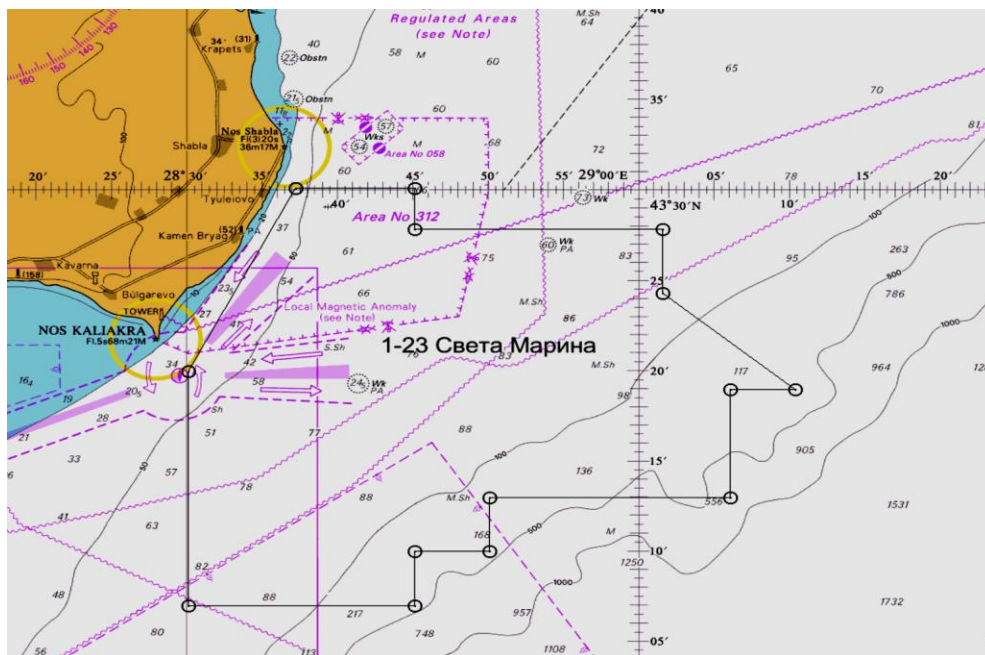
- **Офшорен блок 1-22 „Терес”**

Географските координати на блок 1-22 „Терес” са публикувани в Държавен вестник брой 80 от 19 октомври 2012 г. с решение на Министерския съвет № 853 от 12 октомври 2012 г. Северната граница на блока съвпада с южната граница на блок 1-21 „Хан Аспарух”. Маршрутите на корабите от Одеса до Босфора и обратно преминават през централната част на блока в направление 015° - 195°.

- **Офшорен блок 1-23 „Света Марина”**

Географските координати на блок 1-23 „Света Марина” са публикувани в Държавен вестник брой 6 от 22 януари 2013 г. с решение на Министерския съвет № 23 от 14 януари 2013 г. Югоизточната граница на блока съвпада със северозападната граница на блок 1-21 „Хан Аспарух”.

Фигура 18 Блок 1-23 ”Света Марина”

Източник: http://morskivestnik.com/mor_kolekcii/izsledwaniq/images/Prognози127102013.pdf

Около и в зоните за разделно движение на нос Калиакра може да се очаква по-интензивен трафик на кораби.

с) Свободни безмитни зони

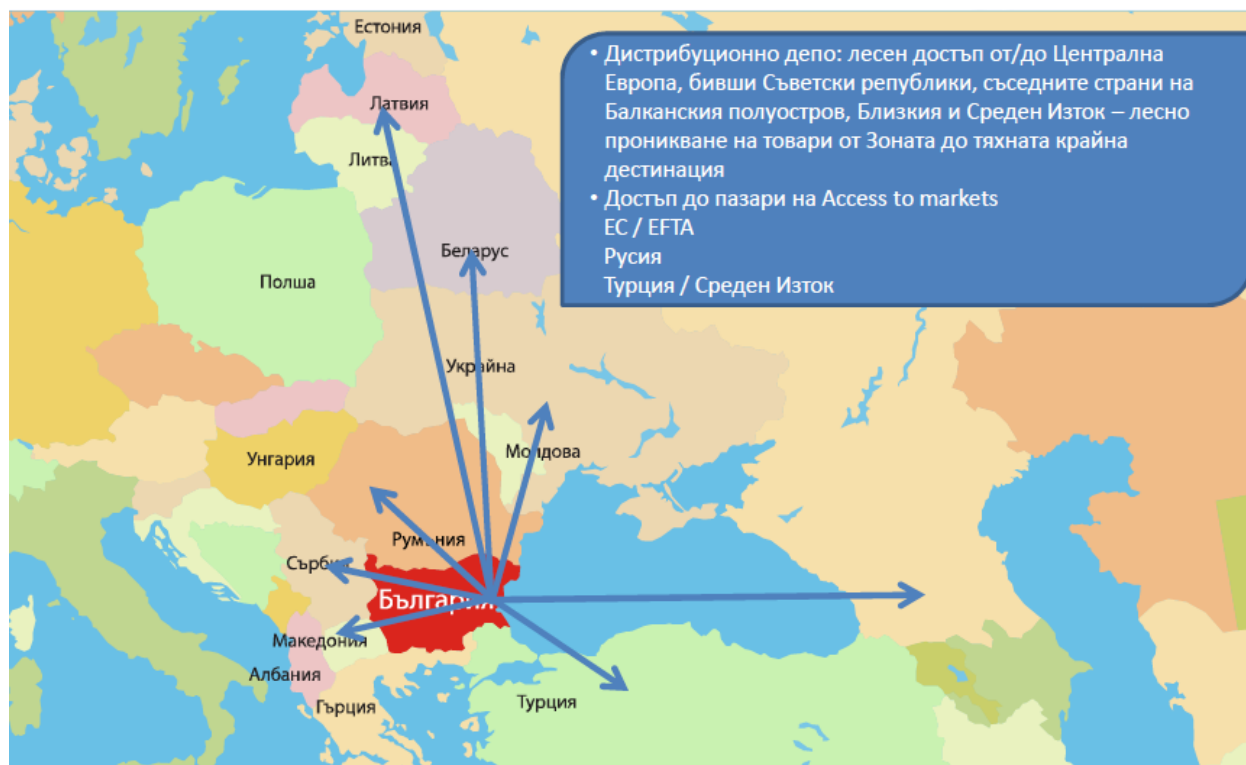
Свободна зона – Бургас е единствената свободна зона на българското Черноморско крайбрежие. Логистичен хъб граничещ с Пристанище Бургас, с непосредствен достъп до магистрала Тракия, националната железопътна мрежа и Летище Бургас.

СВОБОДНА ЗОНА БУРГАС е създадена с ПМС през 1989 г. Тя е акционерно дружество от общо 44 акционера – Пристанище Бургас, Община Бургас, няколко банки и застрахователни дружества, най- големият от които е Министерство на Финансите.

Общата площ с предоставен статут е около 160 000 кв.м., от които 14 000 кв.м. закрити складови и производствени площи и 140 000 кв.м. открити площи

Интермодален терминал Безмитна зона – Бургас предлага интермодални възможности – дейности тип „товарно селище” – фокусна точка за крос-докинг на различни видове транспортни единици – контейнери по море, жп вагони, камиони, въздушни трансп. Единици. В територията на Зоната са разположени на най-важните транспортни и комуникационни възли в Бургаския регион. Разстоянието от Зоната до корабните места е по-малко от 5км. Редовни Ро-ро и фериботни линии има до Русия, Грузия и Украйна и морски транспорт до всяка дестинация през Пристанище Бургас. Зоната предоставя сервиз на контейнерните линии MSC и MAERSK до Пристанище Бургас. Безмитната зона има директен достъп до националната и международна сухопътна мрежа, разстоянието между Зоната и Летище Бургас е 15 км.

Фигура 19 Безмитна зона - Бургас

Източник: <http://www.freezonebourgas.com/>

Въз основа на информацията, представена по-горе може да се направят следните обобщени изводи по отношение на икономическия профил на морските и крайбрежни пространства:

- През последните години основните икономически показатели показват, че северната част на разглеждания регион в по-голяма степен оползотворява наличния потенциал за развитие на отделните морски сектори.
- С най-голям потенциал за развитие са оценени морските дейности свързани с офшорната дейност (добив на нефт и газ), туризма, вътрешния воден транспорт, риболова и аквакултурите.
- На целевата територия има действащ морски клъстер, който играе ролята на катализатор на морската икономика.

Потенциалните конфликти, които могат да възникнат са между отделните сектори с най-голям потенциал за развитие, тъй като приоритетното развитие на един сектор ще отнеме възможността за развитие на друг върху една и съща територия. Възможно е също, поради вече реализирани устройствени решения, територии, които имат потенциал за развитие на определени дейности, да бъдат използвани за други. В допълнение, развитието на който и да е от изброените икономически сектори неминуемо ще засили натиска върху околната среда, както на сешата, така и в морето.

4.2. Промисленост

4.2.1. Използване на неживите морски и минерални ресурси

а) Нефтена и газова промисленост

По данни на Министерство на енергетиката²³ на територията на българските крайморски общини попадат три находища на нефт и природен газ – “Тюленово”, “Дуранкулак” и “Българево”. Находищата са в процес на експлоатация чрез издадени концесии за добив в полза на “Проучване и добив на нефт и газ” АД, гр. София.

В акваторията на Черно море са регистрирани четири находища на природен газ – “Галата”, “Каварна”, “Калиакра” и “Каварна – изток”. От находищата се добива природен

²³ Писмо изх. № Е-92-00-763/19.10.2016 г.

газ от концесионерите “Петрокелтик” ООД, гр. Варна и “Петрокелтик” ООД, Люксембург.

На територията на шелфа и изключителната икономическа зона на Р. България в Черно море, към настоящия момент има три площи с действащи разширения за търсене и проучване на нефт и природен газ – “Галата” с титуляр на разрешение “Петрокелтик” ООД, гр. Варна, “Блок 1-21 Хан Аспарух” с титуляр на разрешение “ОМВ Офшор България” ГМБХ, “Тотал Е&П България” Б.В. и “Репсол България” Б.В. и “Блок 1-14 Силистар” с титуляр на разрешение “Шел Експлорейшън и Продакшън (LIX) Б.В.

На територията на крайморските общини Шабла и Каварна попада “Блок 1-11 Вранино”, за който е издадено разрешение за търсене и проучване на нефт и природен газ с титуляр “Парк Плейс Енерджи Корп”. Разрешението за търсене и проучване ще влезе в сила след приключване на съдебна процедура, открита във връзка с обжалване на издадената от министъра на околната среда и водите оценка за съвместимост на цялостния проект за търсене и проучване.

Освен находищата на нефт и природен газ, през територията на област Варна минават транзитните газопроводи на “Булгаргаз” ЕАД и националната газопрееносна мрежа. Лицензирането на три дружества за изграждане на газоразпределителни мрежи на територията на Варненска област позволява конкурентно развитие на газоснабдителните мрежи за битово и промишлено газоснабдяване.

Варна е един от градовете с изпреварващо модернизиране на енергийната инфраструктура чрез внедряване на природния газ като алтернативен енергоизточник. Лицензиантите за газоразпределение на територията на община Варна са “Примагаз” АД и “Варна газ” АД, изграждащи мрежите си в определени райони в града. За общините Аксаково, Белослав, Суворово, Провадия, Дългопол и Вълчи дол с лиценз за 35 години е “Черноморска технологична компания” АД.

На територията на община Добрич, за газоснабдяването на общините Каварна и Шабла, лиценз има “Каварна газ” ООД. За целта се използва природен газ, добит в газовото находище, находящо се в местността "Зеленка" до с. Българево, стопанисвано от "Проучване и добив на нефт и газ" АД - гр. Плевен. От газовото находище с. Българево до

регулацията на града е изграден разпределителен газопровод с обща дължина 11 565 м, чрез който се подава газът към стопански потребители и ГРМ - Каварна.

Изградената газоразпределителна мрежа в гр. Каварна е с обща дължина 38,6 км и захранва 846 бр. битови потребители, 21 бр. промишлени консуматори и 112 бр. обществени и административни консуматори, а изградената мрежа в с. Българево е с обща дължина 4,1 км и захранва 24 бр. битови потребители и 9 бр. обществени и административни консуматори.

В град Шабла изградената газоразпределителна мрежа е с обща дължина 1,3 км, като до момента не са приключени строително монтажните работи. Предстои изграждане на площадка за декомпресиране на природен газ.

Изграждането на газоразпределителна инфраструктура на територията на Област Бургас стартира с проекта „Газификация на гр. Бургас“ и получаването на лиценз за разпределение и снабдяване с природен газ на името на Газоразпределително дружество /ГРД/ „Бургасгаз“ ЕАД през 2005 г.

Правоприемник на „Бургасгаз“ ЕАД, понастоящем „Овергаз Изток“ АД е лицензиант на следните общини от целевата територия - Бургас, Поморие, Несебър, Созопол, Приморско, Царево. Към днешна дата има изградена газова мрежа на територията на гр. Бургас.

Нефтопроводът Бургас — Александруполис, е друг международен енергиен проект за нефтопровод от Бургас на Черно море до Александруполис на Егейско море.

Предвидено е той да представлява алтернативен път, който заобикаля танкерния трафик в проливите (Босфора и Дарданелите) и създава нов път за пренос на нефт от Русия, Кавказ и Средна Азия до европейските пазари.

За целта трябва да се изгради нефтопровод с дължина 279 км, като по-голямата част от трасето ще минава през България.

Споразумението за сътрудничество в изграждането и експлоатацията на петролопровода Бургас-Александруполис е подписано в Атина на 15 март 2007 г. между Р. България, Русия и Гърция. Русия притежава мажоритарния дял от 51%, Гърция участва с 24,5%, а България с 24,5%.

През декември 2011 г. българското правителство се оттегля от проекта.

б) Рафинерии

Единствената рафинерия на целевата територия е "ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас" АД, която е най-голямата рафинерия на Балканския полуостров, осигуряваща горива не само за Бургаския регион, но и за цялата страна. Рафинерията има капацитет за първична преработка на 9,5 млн. тона нефт на година. "ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас" АД разполага с морски, железопътни и автотранспортни терминали.

Към момента в рафинерията е извършена интензивна модернизация на мощностите с цел адаптиране към повишените изисквания на Европейския съюз към качеството на моторните горива.

На 12 май 2011 г. на "ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас" АД е предоставена концесия за период от 35 години на Пристанищен терминал Росенец, част от пристанище за обществен транспорт с национално значение Бургас, което дава възможност на Дружеството да експлоатира терминала и извършва морско-технически услуги в съответствие с добрите инженерингови и експлоатационни практики.

Към настоящия момент "ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас" АД произвежда следния асортимент на нефтохимически продукти:

Горива	○ Автомобилен бензин А 92Н ○ Автомобилен бензин А 95Н ○ Автомобилен бензин А 98Н ○ Нискооктанов бензин /НОБ/ ○ Дизелово гориво ○ Дизелово гориво с биокomпонент Б6 ○ Гориво за извънпътна техника и трактори ○ Реактивно гориво Джет А-1 ○ Широка маслена фракция – ШМФ (износ) ○ Котелно гориво ○ Битуми ○ Гудрон
Други продукти	○ Пропан-Бутан - газ въглеродороден втечен ○ Сяра техническа ○ Метил третичен бутилов етер (МТБЕ)
Полимери	○ Полипропилен

с) Извличане на пясък и чакъл и подводен минодобив

Към настоящия момент няма данни за извличане на пясък и чакъл и подводен минодобив в акваторията на Черно море.

По отношение използването на неживите морски и минерални ресурси мога да бъдат направени следните изводи:

- В рамките на целевата територия се намират няколко нефтени и газови находища, които са в процес на проучване и към настоящия момент не могат да задоволят нуждите на сектора от първични суровини.
- Стартирал е процес по газификация на населените места, но броят на захранваните потребители и обхванатите селища е все още изключително ограничен.
- В региона се намира единствената рафинерия в страната, която захранва местния пазар с горива и реализира износ в чужбина като използва част от изградената пристанищна инфраструктура.
- Няма данни за друг подводен минодобив в Черно море.

Потенциалът за развитие на този морски сектор е в посока продължаване на проучвателните дейности за добиване на нефт и газ, както и доизграждане и разширяване на газопреносната мрежа в останалата част от Черноморския район. Друга потенциална възможност е възобновяване на проекта Бургас – Александруполис като алтернативно трасе за пренос на нефт към Европа и повишаване на ефективността от доставките на петрол.

Най-големият потенциален конфликт е свързан със значителния натиск върху околната среда в целевата територия (инфилтрация на замърсители в повърхностни и подземни водни тела, замърсяване на почви, ускорена ерозия, депониране на замърсени земни маси и др.), както и ограничаване използването на териториите, заети от сектора за други икономически дейности, поради необходимостта от значителни по площ сервитутни зони.

4.2.2. Преработка на морски и крайбрежни ресурси

а) Риболов и аквакултури

По данни на Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА) общият улов на риба и други водни организми от стопански риболов в страната е 8 689.5 тона, от които 8 546.7 тона в Черно море. В сравнение с 2013 г. общо уловеното количество бележи спад от 9,8% в резултат от намаление на улова в Черно море.

Най-често ловени видове риба в Черно море са:

- *Пелагични видове риба*: европейска трицона (*Sprattus sulinus*), сафрид (*Trachurus mediterraneus ponticus*), кефал (*Mugil cephalus*), паламуд (*Sarda sarda*), лефер (*Pomatomus saltatrix*)
- *Дънни видове риба*: барбуна (*Mullus barbatus*), черноморска бодлива акула (*Squalus acanthias*), морска лисица (*Raja clavata*), калкан (*Psetta maxima*), попчета (*Gobiidae*).
Българският риболовен флот също така експлоатира рапана (*Rapana venosa*)

Общият улов на риба и други водни организми в Черно море е 8 546.7 тона.

Подробна информация за уловите на основните видове риба и други водни организми в Черно море е представена в таблицата по-долу:

Таблица 33 Улов на риба и други водни организми 2010-2014 г.

Видове риба и други водни организми	Количество (тона)			
	2010	2011	2013	2014
Карагъз, дунавска скумрия (<i>Caspialosa</i>)	59,08	51,80	24,54	12,29
Черноморска бодлива акула (<i>Squalus</i>)	77,16	81,01	30,95	25,81
Сардина (<i>Sardina pilchardus</i>)	8,04	4,16	1,01	0,07
Цаца (хопърка, трициона, шпрот) (<i>Sprattus</i>)	4 041,38	3 957,90	3784,19	2279,29
Хамсия (<i>Engraulis encrasicolus ponticus</i>)	64,73	18,11	9,99	0,07
Зарган (<i>Belone belone</i>)	3,71	4,53	4,7	3,02
Черноморски меджид (<i>Merlangius merlangus</i>)	14,67	1,38	5,3	0,09
Морски кефал (<i>Mugil cephalus</i>)	18,73	14,69	9,03	5,62
Кефал пелингас (<i>Mugil sohy</i>)	0,33	0,43	0,06	0,03
Платерина (<i>Liza aurata</i>)	1,83	2,63	2	0,11
Илария (<i>Liza saliens</i>)	8,76	7,51	13,06	17,01
Атерина (<i>Atherina spp.</i>)	27,07	16,52	9,80	8,64
Лаврак (<i>Dicentrarchus labrax/Morone labrax</i>)	0	0,02	0,03	0
Лефер (<i>Pomatomus saltatrix</i>)	63,49	29,39	49,03	0,28
Сафрид (<i>Trachurus mediterraneus ponticus</i>)	165,27	394,84	271,38	113,14
Смарида (<i>Spicara spp.</i>)	1,29	0,61	0	0,003
Барбуня (<i>Mullus barbatus ponticus</i>)	72,40	176,20	256,78	313,77
Барбуня (<i>Mullus surmuletus</i>)	38,25	32,92	14,64	15,04
Черноморска скумрия (<i>Scomber scombrus</i>)	0,19	0,40	0	0
Паламуд (<i>Sarda sarda</i>)	16,31	8,26	6,13	0
Сем. Попчета (<i>Gobiidae</i>)	44,24	85,18	74	25,67
Калкан (<i>Psetta maxima</i>)	46,45	38,06	39,58	24,79
Писия (<i>Platichthys flesus iuscus</i>)	0,12	0,04	0,12	0,001
Морски език (<i>Solea nasuta</i>)	0,17	0,02	0	0,01
Морска писица (<i>Raja clavata</i>)	72,21	93,43	56,11	21,35
Морски дявол (<i>Lophius piscatorius</i>)	0,25	1,21	0,6	0
Морска котка (<i>Dasyatis pastinaca</i>)	6,72	4,48	1,91	4,09
Обикновени скариди (<i>Leander spp.</i>)	1,44	1,28	2,48	1,75
Пясъчна скарида (<i>Crangon sp.</i>)	0,02	0,03	0,27	0,26
Черна морска мида (<i>Mytilus galloprovincialis</i>)	0,26	1,32	10,05	16,23
Бяла пясъчна мида (<i>Mya arenaria</i>)	0,11	0,40	10,62	61,76
Рапани (<i>Rapana spp.</i>)	4 830,91	3 118,87	4819,06	4732,41
Пагур / <i>Eriphia verrucosa</i> /	0,02	0	0,18	0
Други	0,29	0,02	0	0
Общо	9 685,88	8 147,60	9507,6	8546,61

Източник: Доклад “Систематизирани данни за сектор “Рибарство”” (2015)

Съгласно последните актуални данни, предоставени от ИАРА, годишният улов на риба и приходите от риболов по общини за 2014 и 2015 г. е както следва:

Таблица 34 Улов на риба по общини 2014-2015 г.

(килограми)

Година	Царево	Несебър	Созопол	Приморско	Поморие	Бургас	Варна	Бяла	Аврен	Долни чифлик	Балчик	Шабла	Каварна
2014	162879	1425707	1645117	33212	448065	64829	2013492	245167	17649	151	680375	508502	953972
2015	193944	1528609	2060678	83948	398047	126669	1802283	197252	7064	110	684394	603057	999488

Източник: ИАРА

Таблица 35 Приходи от риболов по общини 2014-2015 г.

Приходи	Царево	Несебър	Созопол	Приморско	Поморие	Бургас	Варна	Бяла	Аврен	Долни чифлик	Балчик	Шабла	Каварна
Общо продажби (кг)	98907	255835	140468	2007	120750	38912	106511	26269	2671	0	340709	15533	24907
Стойност (лв.)	238528	399949	312196	1478	258767	109288	170825	29960	3362	0	674748	16543	33443

Източник: ИАРА

Единствен вид, обект на отглеждане в морската ни аквакултура, е черната мида (*Mytilus galloprovincialis*).

Развитието на морската аквакултура в Черно море е перспективно, поради липсата на индустриални замърсявания, липсата на опасни токсини, произвеждани от водорасли (например в Средиземно море) и относително малката приливна вълна (8-9 см).

В последните 10 години в България се развива с бързи темпове морската аквакултура изразена в култивиране на Черна мида, тъй като условията за отглеждането им са изключително благоприятни и липсват оперативни разходи за фураж и др.

Данни за производството на черна мида за консумация за периода 2007-2014 г. са представен в следващата таблица:

Таблица 36 Производство на черна мида за консумация 2007-2014 г.

Година	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Общоприети и местни наименования	Морска аквакултура за консумация (тона)							
MSM - Черна морска мида	287,738	595,424	806,62	698,25	642,05	877,78	1787,32	2474,56

Източник: Доклад “Систематизирани данни за сектор “Рибарство”” (2015)

Съществуващите към настоящия момент ферми за черна морска мида са 35 с обща продукция за 2014 г. от 2 474 тона.

По данни от производители един от основните проблеми по отношение на износа на черна мида е липсата на специализирано преработвателно предприятие. Друг проблем, съпътстващ българската аквакултура е, че края на вегетационния период не съвпада с пика на търсене от потребителите. Това от своя страна води до невъзможност за реализация на готовата продукция и загуби за фермерите.

Данните на ИАРА за производството на мидените ферми в България по общини са представени в следващата таблица:

Таблица 37 Общо производство от мидени ферми в Черно море (кг)

Година	Созопол	Несебър	Каварна	Приморско	Балчик
2014	90122	271168	1888777	43273	26780
2015	273263	448360	84022	410000	-

Източник: ИАРА

Основните изводи, които могат да бъдат направени по отношение на сектора рибарство и аквакултури са следните:

- Природните условия в Черно море налагат необходимостта от използването на щормоустойчиви съоръжения в незащитени от вълнение райони, което оскъпява производството от аквакултурите.
- През последните години уловът на риба бележи постепенен спад, което се дължи на намаляването на рибните популации в Черно море.
- Налице са благоприятни условия за създаването на мидени ферми, като отглежданите миди се отличават с добро качество и висок рандеман.

Потенциалът за развитие на този сектор е в следните направления:

- Засилване на контрола върху улова на риба с цел опазване на рибните популации в Черно море.
- Изграждане на необходимите защитни съоръжения, особено край Несебър, Созопол и Приморско, които ще улеснят добива на аквакултури.
- Изграждане на складове за съхранение и специализирано предприятие за преработка на черна мида за консумация с оглед повишаване износа към Европа и запълване недостига в търсенето през туристическия сезон.

Потенциалните конфликти във връзка с развитие на сектора са в посока повишаване на натиска върху околната среда, както и ограничаване използването на териториите за други икономически дейности.

б) Минерални ресурси

В целевата територия за морско пространствено планиране, оперират следните дружества, които добиват минерални ресурси от Черно море:

- **„Черноморски солници” АД**

Дружеството добива сол морска кристална, луга за зимно поддържане на пътищата, медицинска луга за фармацевтичната промишленост и за физикална терапия.

„Черноморски солници” АД преработва:

- сол морска кристална - в торби по 25, 30, и 50 кг за хранителни и технически цели;
- сол морска кристална - опаковки по 1 и 2 кг за хранителни цели;
- сол морска мляна йодирана по 1 кг за хранително-вкусовата промишленост;
- сол морска мляна йодирана - в торби по 25, 30, и 50 кг
- Предприятието предлага безотпадни технологии за извличане на елементи от морската вода; методи за анализ на морската вода, консултации и изработка на сушилни апарати, консултации по проблемите на морския солодобив и проектиране на технологии.

- **М-Поморийски солници ЕАД**

„М-Поморийски солници” ЕАД се отделя като клон от „Черноморски солници” ЕООД и добива около 32-34 хил. тона сол на сезон. Освен морска сол, също като вторични продукти се добива луга за зимно поддържане на пътищата, медицинска луга клас I за фармацевтичната промишленост и клас II за физикална терапия. Предприятието произвежда и магнезиеви соли на база отпадните луги от морския солодобив, като: основен магнезиев карбонат, магнезиев окис, магнезиев карбонат трихидрат, брикети сол за животновъдството.

Други предприятия за добив на сол на територията на община Поморие са „Солари 98” ООД и БСКД „Анхиалски солници”.

Във връзка с добива на минерални ресурси могат да се направят следните изводи:

- Регионът разполага с необходимите ресурси за добив на морска сол, чийто настоящ производствен капацитет не е напълно натоварен.
- Наличните ресурси имат алтернативно предназначение извън основното (за консумация), като например зимно поддържане на пътищата, приложение в медицината и фармацията.

Потенциалът за развитие на сектора е основно по отношение по-ефективното оползотворяване на ресурсите за алтернативни цели, предимно в медицината и фармацията. В целевата територия има функциониращи балнео-лечебни бази (Поморие), които използват солта и нейните производни и е възможно по-нататъшното развитие на тази дейност с привличане на допълнителен брой пациенти и туристи.

Потенциалният конфликт е свързан с увеличаване натиска върху околната среда, в случай увеличаване производството на сол, както и повишаване броя на ползвателите на предлаганите балнео-лечебни услуги. Освен това, територията, използвана за добив на сол не може да бъде оползотворена за други икономически дейности, а евентуалното разширяване ще доведе до изземване на допълнителни площи от морския бряг.

4.2.3. Ново застрояване/конструкции по крайбрежието с пряко влияние върху морските води

В общините от целевата територия са налице следните фактори по крайбрежието с пряко влияние върху морските води:

Област	Община	Фактор	Влияние (+/-)
Бургас	Бургас	Замърсяване от брегови източници (еутрофикация и отпадъци в морската среда) – Бургаски залив	-
		Драгиране (нарушаване целостта на морското дъно, унищожаване на дънните екосистеми)	-
		Негативни въздействия от офшорни инсталации и платформи (течове на газ и нефт, увеличен трафик) – пристанище Росенец	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води – ПСОВ Бургас, ПСОВ Бургас – Меден рудник	+
	Несебър	к.к. Слънчев бряг, в.с. Елените	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ Обзор-Бяла, ПСОВ към в.с. “Елените”, ГПСОВ “Равда - к.к. Слънчев бряг - Несебър”	+
	Поморие	Курортни селища/комплекси	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ – Поморие, ПСОВ – Равда	+

Област	Община	Фактор	Влияние (+/-)
	Приморско	Курортни селища/комплекси	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ Китен – Приморско, ЛПСОВ към хотелски комплекс „Лазурно море”	+
	Созопол	Курортни селища/комплекси/къмпинги	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ – Созопол, ПСОВ „Дюни”, ЛПСОВ към къмпинг „Градина”, ЛПОСВ към вилно селище “Лилиите” в местност “Аркутино”	+
	Царево	Курортни селища/комплекси	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ Китен и ЛПСОВ на хотелски комплекс в землище с. Лозенец	+
Варна	Аврен	Курортни селища/комплекси	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ – к.к. Камчия	+
	Аксаково	Курортни комплекси	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ - Варна	+
	Бяла	Курортни селища/комплекси	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ Обзор-Бяла	+
	Варна	Септични ями и торища в селата в района и вилните зони	-
		Химическата промишленост; кораборемонтните, корабостроителни, и пристанищните дейности (особено тракерното пристанище) и водния транспорт	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ – Варна, ПСОВ “Чайка”, ПСОВ “Златни пясъци”	+
	Долни Чифлик	Кариера за добив на трошен камък на Ескана АД, рибарник „Елешница”, с. Гроздьово на „Елсед” ЕООД	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ към „Алфа УУД – България”	+
Добрич	Балчик	Курортни селища/комплекси	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ Албена, ПСОВ Балчик	+

Област	Община	Фактор	Влияние (+/-)
	Каварна	Курортни селища/комплекси	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ПСОВ Каварна	+
	Шабла	“ПРОУЧВАНЕ И ДОБИВ НА НЕФТ И ГАЗ” АД, гр. Шабла – петролно находище “Тюленово”	-
		Курортни селища/комплекси	-
		Пречиствателни станции за отпадъчни води - ГПСОВ Шабла	+

Изводите, които могат да бъдат направени във връзка с конструкциите по крайбрежието с пряко влияние върху морските води са следните²⁴:

- Тенденцията на инвестиционни намерения за застрояване на Черноморското крайбрежие и прилежащите към него територии изпреварва планирането и развитието на необходимата ВиК инфраструктура, особено в Югоизточен район (ЮИР) от ниво 2. Повечето населени места разполагат със съоръжения за пречистване на отпадъчни води, но не цялата територия е присъединена към тях.
- В Североизточен район (СИР) от ниво 2 е налице тенденция за непрекъснато лентовидно застрояване и урбанизиране на морския бряг от Варна на север до Балчик.
- В някои туристически центрове, като например туристическите комплекси Златни пясъци и Св.Св. Константин и Елена се стига до прекомерно интензивно застрояване и подчертано урбанизиран градски характер на курортната среда. Настъпилите и продължаващи в тази насока промени оказват негативно влияние върху състоянието на морската околна среда.
- Най-северните територии на Черноморието, заемащи крайбрежната част на област Добрич, са максимално съхранени в своя естествен вид и са предпазени досега от урбанистично туристическо развитие. За все още слабо усвоените, но много богати крайбрежни туристически ресурси в община Шабла има шанс да бъдат усвоявани по един по-умерен и щадящ средата начин, без прекомерни концентрации.

²⁴ Вкл. на база представените анализи към регионалните планове за развитие за периода 2014-2020 на Югоизточен район (ЮИР) и Североизточен район (СИР)

Потенциалът за развитие е в доизграждане на необходимата инфраструктура за обслужване на населените места и курортни комплекси, но с предварително обмислени и съгласувани устройствени решения с оглед минимизиране на щетите от презастрояване на територията и засилване на натиска върху околната среда, които са и основните възникващи конфликти.

III. Определяне на методика и събиране на необходимите официални данни за извършване на анализа. Обработка и анализиране

Съгласно Приложение IV.

IV. Резултати и изводи от анализа. Препоръки

1. Резултати и изводи от SWOT анализа

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Крайбрежна селищна инфраструктура - Наличие на административно-териториални единици от първо ниво (общините Бургас и Варна) с по-висок потенциал за развитие, действащи като опорни центрове за останалите общини в северната и южната част на целевата територия - Ниска степен (5%) на урбанизиране на територията, позволяваща по-ефективно планиране и оползотворяване на поземления ресурс за развитие на перспективни икономически дейности - Наличие на силни основни функции на повечето общини, свързани с туризма (на север и на юг) и енергийния сектор (на север) Туристическа инфраструктура - Наличие на развита туристическа инфраструктура (места за настаняване и леглова база) в почти всички общини от целевата територия – предпоставка за запазване на туризма като основен икономически сектор в Черноморския регион Промисленост, производство и съхранение - Наличие на два основни производствени центъра в целевата територия (Варна и Бургас), на базата на които се развива останалата част от региона - Наличие на вторични центрове за	Крайбрежна селищна инфраструктура - Ограничен брой добре развити вторични центрове, водещи до моноцентричен модел в северната и южната част на целевата територия - Неразвити и изолирани територии извън крайбрежните зони, създаващи дисбаланс в териториалното развитие - Наличие на три селищни системи без основни функции (общините Аврен, Аксаково, Долни чифлик) в северната част на целевата територия, обуславящи ниската степен на използване на потенциала за развитие в областта на туризма, морския транспорт и търговията Туристическа инфраструктура - Наличие на презастроени територии, поради взети неефективни устройствени решения, предимно в големите курортни комплекси - Недостатъчно оползотворен туристически потенциал във вътрешните и по-отдалечени от морето територии Промисленост, производство и съхранение - Липса на промишлено производство в 10 от общо 14-те общини от целевата територия и ограничаване на икономическите дейности до обслужване единствено на туризма

развитие на промишленото производство и съхранението на продукцията (Поморие - към Бургас и Аксаково – към Варна) Развлечения и почивка - Наличие на необходимата морска инфраструктура (яхтени и туристически пристанища) за посрещане на туристи и практикуване на водни спортове - Наличие на множество резервати и защитени местности, които са показател за съхранена околна среда, но също така представляват интерес за туристите - Изградени атракционни паркове в големите курортни комплекси Културно наследство - Наличие на богато културно-историческо наследство, като това намиращо се на сушата, в по-голямата си част е добре изследвано и експонирано - Наличие на архитектурно-историческите резервати Созопол – стар град и Несебър – стар град с голяма концентрация на паметници на културата от национално значение Пристанищна инфраструктура - Наличие на достатъчен брой пристанища за обслужване на пътнически, риболовни и товарни дейности - Наличие на две големи пристанища (Варна и Бургас), обезпечени с необходимия капацитет и технически възможности за функциониране като	- Липса на ефективна среда за развитие на научно-изследователска и развойна дейност, респективно създаване на иновативни продукти и услуги Развлечения и почивка - Недостатъчно ефективно оползотворен потенциал на морската инфраструктура (яхтени и туристически пристанища), поради ограниченото ѝ използване за редовни круизи по Черно море - Липса на туристическа и информационна инфраструктура в някои природни резервати и защитени местности - Липса на достатъчно атракционна инфраструктура в по-малките туристически дестинации Културно наследство - Недостатъчна степен на проучване и експониране на подводното културно наследство Пристанищна инфраструктура - По-ограничен превоз на товари в сравнение с останалите пристанища в Европа, поради затворения тип на Черно море като морски басейн
---	--

многоцелеви пристанищни терминали Крайбрежна транспортна инфраструктура, интермодален транспорт • Регионът разполага с основните видове крайбрежна транспортна инфраструктура (сухопътен, жп, въздушен транспорт) Телекомуникации • Морските сектори в България са адекватно обезпечени с необходимата телекомуникационна инфраструктура Демографски и социални процеси • Механичният прираст на населението в целевата територия е положителен, което е предпоставка за обезпечаване на местната икономика с необходимите човешки ресурси за нейното развитие • Регионът разполага със значителен брой население със средно и висше образование, което увеличава неговия потенциал за развитие • Делът на безработните е почти два пъти по-нисък от този за страната Макроикономически профил на морските пространства • Благоприятни стойности на макроикономическите показатели за северната част на целевата територия, обуславящи нейното нарастващо икономическо развитие • Стартирали проучвателни дейности за	Крайбрежна транспортна инфраструктура, интермодален транспорт • Неефективно обезпечени връзки между отделните видове крайбрежна транспортна инфраструктура (сухопътен, жп, въздушен транспорт) Телекомуникации • Няма Демографски и социални процеси • Естественият прираст на населението в целевата територия е отрицателен, което е задълбочаваща се негативна тенденция и на национално ниво • По-голяма част от населението е концентрирано в градовете и двата големи областни центъра, което създава отрицателен баланс по отношение на вътрешните и по-периферни територии, водещо до тяхното обезлюдяване и упадък • Концентрирането на населението в големите областни и общински центрове, е довело до тяхното презастрояване и влошаване на техническата инфраструктура поради лоши устройствени решения Макроикономически профил на морските пространства • Южната част на целевата територия изостава по отношение на макроикономическите показатели, което предполага и изоставане в темповете на икономическо развитие
---	--

добив на нефт и газ в северната част на целевата територия - Наличие на действащ морски клъстер, който играе ролята на катализатор на морската икономика - Изградена свободна безмитна зона с необходимата инфраструктура и технически средства в южната част на целевата територия Нефтена и газова промишленост - В рамките на целевата територия се намират няколко нефтени и газови находища, които са в процес на проучване - Стартирал е процес по газификация на населените места - В региона се намира единствената рафинерия в страната, която захранва местния пазар с горива и реализира износ в чужбина като използва част от изградената пристанищна инфраструктура Рибарство и аквакултури - Налице са благоприятни условия за създаването на мидени ферми, като отглежданите миди се отличават с добро качество и висок рандеман Минерални ресурси - Регионът разполага с необходимите ресурси за добив на морска сол - Наличните ресурси имат алтернативно предназначение извън основното (за	Нефтена и газова промишленост - Наличните находища на нефт и газ нямат капацитета да задоволят нуждите на местния пазар - Броят на населените места и потребителите, обхванати от газификацията е все още изключително ограничен Рибарство и аквакултури - Неблагоприятни природни условия в Черно море, налагащи необходимостта от използването на щормоустойчиви съоръжения в незащитени от вълнение райони, което оскъпява производството от аквакултурите. - Спад на улова на риба през последните години, което се дължи на намаляването на рибните популации в Черно море. Минерални ресурси - Настоящият производствен капацитет за производство на сол не е напълно натоварен
--	---

консумация), като например зимно поддържане на птищата, приложение в медицината и фармацията - В целевата територия има функциониращи балнео-лечебни бази, които използват солта и нейните производни Ново застрояване/крайбрежни конструкции - Повечето населени места разполагат със съоръжения за пречистване на отпадъчни води - Най-северните територии на Черноморието, заемащи крайбрежната част на област Добрич, са максимално съхранени в своя естествен вид и са предпазени досега от урбанистично туристическо развитие	Ново застрояване/крайбрежни конструкции - Тенденцията на инвестиционни намерения за застрояване на Черноморското крайбрежие и прилежащите към него територии изпреварва планирането и развитието на необходимата ВиК инфраструктура - В Североизточен район (СИР) от ниво 2 е налице тенденция за непрекъснато лентовидно застрояване и урбанизиране на морския бряг от Варна на север до Балчик - В някои туристически центрове, като например туристическите комплекси Златни пясъци и Св.Св. Константин и Елена е налице прекомерно интензивно застрояване и подчертано урбанизиран градски характер на курортната среда
---	---

2. Резултати и изводи от PEST/STEP анализа

ПОЛИТИЧЕСКИ ФАКТОРИ	ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ
Настъпилата политическа криза след последните избори за президент може да доведе до промяна в правителствената и местна политика и забавяне в процеса по реализиране на бъдещи действия във връзка с изпълнение на задълженията на страната по отношение на морското	- Понастоящем икономиката на страната е относително стабилна, по-скоро в период на стагнация. Все още действа валутен борд, който осигурява необходимата валутна и банкова стабилност, особено в периоди на политическа нестабилност в страната. - Продължава импортната зависимост и

пространствено планиране и развитие • Очаква се всяко бъдещо управление да следва приоритетите на общата Европейска политика, вкл. по въпросите на морското пространствено планиране, въпреки че са възможни разлики в начина на планиране и реализиране на отделните политики за развитие на морските сектори. • Възможно е да има оперативни управленски решения, които да имат ограничено икономическо въздействие. • Стратегическите приоритети са определени в дългосрочен план и не се очаква да се променят. • Не се очакват значителни промени в законодателството и правораздаването. • Не се очаква политическите фактори да окажат значително влияние върху морските сектори.	неравномерното и небалансирано развитие на отраслите, като превес продължава да има сферата на услугите. • Нивото на безработица остава сравнително високо (независимо, че е почти два пъти под това в национален мащаб), като липсата на подготвени и квалифицирани кадри е осезателна. • Кредитните условия за бизнеса бележат незначително подобрене. Тези фактори се очаква да имат известно негативно влияние върху морските сектори от гледна точка на инвестициите в перспективни икономически дейности в границите на целевата територия.
СОЦИО-КУЛТУРНИ ФАКТОРИ	ТЕХНОЛОГИЧНИ ФАКТОРИ
• Общата тенденция е населението в трудоспособна възраст да намалява. • Образователната и здравната системи са сравнително неефективни. • Социалната мобилност към големите градове и миграцията извън страната са значителни. • Квалификацията и заплащането остават на ниски нива. • Всички тези фактори влияят негативно върху развитието на морските сектори.	• По отношение на морските сектори, липсва технологично обновление и иновации, особено в сферата на ресурсната ефективност и опазването на околната среда. • Необходимо е това да се изведе като основен приоритет. Процесът може да се подпомогне от укрепване на сътрудничеството със съседните страни и обща подкрепа за създаване на съвместни технологични хъбове.

3. Резултати и изводи от пространствено-функционалния анализ

а) Компонент 1 – Определяне на локализацията на икономическите дейности от гледна точка на териториалната система, в т.ч. предназначение на територията, транспортна достъпност, йерархична зависимост на отделните административно-териториални единици

Съгласно Закона за устройство на територията според основното им предназначение, определено с концепциите и схемите за пространствено развитие и общите устройствени планове, териториите в страната са: урбанизирани територии (населени места и селищни образувания), земеделски територии, горски територии, защитени територии, нарушени територии за възстановяване, територии, заети от води и водни обекти, и територии на транспорта.

Територии с предназначение земеделски, горски или урбанизирани територии могат да бъдат едновременно и с предназначение защитени територии, определени със закон.

Конкретното предназначение на поземлените имоти се определя с подробния устройствен план и може да бъде:

- 1) В урбанизирани територии или в отделни поземлени имоти извън тях – за жилищни, обществено обслужващи, производствени, складови, курортни, вилни, спортни и развлекателни функции, за озеленени площи и озеленени връзки между тях и териториите за природозащита, за декоративни водни системи (каскади, плавателни канали и други), за движение и транспорт, включително за велосипедни алеи и за движение на хора с увреждания, за техническа инфраструктура, за специални обекти и други;
- 2) В земеделски територии – за обработваеми земи (ниви, овощни и зеленчукови градини, лозя, ливади и други) и необработваеми земи (пасища, скатове, дерета, оврази и други);
- 3) В горски територии – за гори (дървопроизводителни гори, защитни гори, рекреационни гори и други) и горски земи (поляни, земи, заети от храсти, скали и други);
- 4) В защитени територии – за природозащита (природни резервати, национални паркове, природни забележителности, поддържани резервати, природни паркове, защитени местности, плажове, дюни, водоизточници със

санитарно-охранителните им зони, водни площи, влажни зони, защитени крайбрежни ивици) и за опазване на обектите на културно-историческото наследство (археологически резервати, отделни квартали или поземлени имоти в населени места с културно-историческо, етнографско или архитектурно значение);

- 5) В нарушени територии – за възстановяване и рекултивация на кариери, рудници, насипища, хвостохранилища, депа за отпадъци, свлачища, срутища и други;
- 6) В територии, заети от води и водни обекти – за вътрешните морски води и териториалното море, българския участък на река Дунав, реките, езерата и язовирите;
- 7) В територии на транспорта – за републиканските и местните пътища, железопътната инфраструктура, пристанищата и летищата.

Въз основа на извършения социално-икономически анализ, локализацията на икономическите дейности, които имат отношение към морското пространствено планиране е както следва:

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Транспортна достъпност	Йерархично ниво на административно-териториалните единици
Корабостроене / кораборемонт	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	По суша По море	NUTS II NUTS III Lau 2
Офшорни технологии	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	По море По суша като интермодална връзка	NUTS I
Пътнически морски крайбрежен транспорт и	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	По море По суша като интермодална връзка	NUTS I NUTS II NUTS III Lau 2
Товарен морски и крайбрежен транспорт	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	По море По суша като интермодална връзка	NUTS I NUTS II NUTS III Lau 2

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Транспортна достъпност	Йерархично ниво на административно-териториалните единици
Туризм – местна за настаняване и изхранване	Урбанизирани територии	По суша По море/въздух като интермодална връзка	NUTS III Lau 2
Туризм – рекреативни дейности и анимация	Урбанизирани територии Земеделски територии Горски територии Защитени територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	По суша По море По въздух	NUTS III Lau 2
Добив на нефт	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	По море По суша	NUTS I NUTS II
Добив на газ	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	По море По суша	NUTS I NUTS II
Минерални ресурси	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти	По море По суша	NUTS II NUTS III Lau 2
Преработвателна промишленост и производство	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта Нарушени територии Земеделски територии Горски територии	По море По суша По въздух	NUTS I NUTS II NUTS III Lau 2
Рибарство и аквакултури	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	По море По суша като интермодална връзка	NUTS III Lau 2
Търговия	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта Земеделски територии Горски територии	По море По суша По въздух	NUTS I NUTS II NUTS III Lau 2
Услуги	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	По море По суша По въздух	NUTS I NUTS II NUTS III Lau 2

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Транспортна достъпност	Йерархично ниво на административно-териториалните единици
	Защитени територии Земеделски територии Горски територии		
Рекултивация на терени/водни пространства	Нарушени територии Защитени територии Територии, заети от води и водни обекти	По море По суша	NUTS I NUTS II NUTS III Lau 2

б) Компонент 2 – Определяне на оптималното съотношение между факторите за производство и пазарното търсене

Преди да бъде определено оптималното съотношение между факторите за производство и пазарното търсене, следва да бъдат дефинирани производствените фактори, които имат пряко отношение към морското пространствено планиране, а именно:

- Работна сила;
- Природни ресурси;
- Предназначение на територията.

На база извършения социално-икономически анализ и резултатите от анализа по Компонент 1, за всеки един от морските сектори може да бъде дефинирано следното оптимално съотношение между фактори на производство и пазарно търсене, както и да бъдат определени ползите и потенциалните конфликти с други сектори:

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ²⁵	Мащаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
Корабостроене / кораборемонт	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Воден басейн (море) Първични суровини – дърво, метали	MS/HIS	Голям	Оползотворяване на морския потенциал Износ Заетост	Туризм Рибарство и аквакултури Преработвателна промишленост
Офшорни технологии	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Находища на нефт и газ	HS	Голям	Ресурсна независимост	Туризм Рибарство и аквакултури Пътнически и товарен крайбрежен и морски транспорт Услуги Рекултивация на терени
Пътнически морски крайбрежен транспорт	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Воден басейн (море)	MS	Среден	Увеличаване на туристопотока Използване на алтернативни средства за придвижване	Корабостроене / кораборемонт Офшорни технологии Товарен морски и крайбрежен транспорт Добив на нефт и газ Минерални ресурси Преработвателна

²⁵ Съгласно Таксономия на база данни на ЕВРОСТАТ

Кодове:

LS – Ниско квалифицирана

LIS – Средно ниско квалифицирана

MS – Средно квалифицирана

HIS – Средно високо квалифицирана

HS – Високо квалифицирана

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ²⁵	Мащаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
						промишленост и производство Рибарство и аквакултури Рекултивация на терени / морски пространства
Товарен морски и крайбрежен транспорт	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Воден басейн (море)	MS	Голям	Оптимизиране на транспортните разходи Увеличаване на стокооборота (внос и износ)	Офшорни технологии Пътнически морски и крайбрежен транспорт Рибарство и аквакултури Туризм Рекултивация на терени / морски пространства
Туризм – местна за настаняване и изхранване	Урбанизирани територии	Благоприятна комбинация от природни и климатични условия	MS	Малък, среден	Оползотворяване на природните и климатични ресурси Заетост Принос към развитие на съпътстващите сектори (земеделие, хранителна промишленост, услуги и др.)	Корабостроене / кораборемонт Офшорни технологии Товарен морски и крайбрежен транспорт Добив на нефт и газ Минерални ресурси Преработвателна промишленост и производство Рибарство и аквакултури Рекултивация на терени / морски пространства

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ²⁵	Мащаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
Туризм – рекреативни дейности и анимация	Урбанизирани територии Земеделски територии Горски територии Защитени територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Благоприятна комбинация от природни и климатични условия Воден басейн (море)	MS	Малък, среден	Оползотворяване на природните и климатични ресурси Заетост Принос към развитие на съпътстващите сектори (земеделие, хранителна промишленост, услуги и др.)	Корабостроене / кораборемонт Офшорни технологии Товарен морски и крайбрежен транспорт Добив на нефт и газ Минерални ресурси Преработвателна промишленост и производство Рибарство и аквакултури Рекултивация на терени / морски пространства
Добив на нефт	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Находища на нефт	HS	Голям	Ресурсна независимост	Туризм Рибарство и аквакултури Пътнически и товарен крайбрежен и морски транспорт Услуги Рекултивация на терени
Добив на газ	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Находища на газ	HS	Голям	Ресурсна независимост	Туризм Рибарство и аквакултури Пътнически и товарен крайбрежен и морски транспорт Услуги Рекултивация на терени

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ²⁵	Мащаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
Минерални ресурси	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти	Воден басейн (море) Находища на други минерални ресурси	MS	Голям	Ресурсна независимост Износ Заетост	Туризъм Рибарство и аквакултури Пътнически крайбрежен и морски транспорт Услуги Рекултивация на терени
Преработвателна промишленост и производство	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта Нарушени територии Земеделски територии Горски територии	Първични суровини за производство	MS/HIS/HS	Малко, средно, голямо	Задоволяване на местните нужди Износ Заетост Създаване на потенциал за развитие на високо-специализирани технологии и иновации Принос към съпътстващи производства и услуги	Туризъм Пътнически крайбрежен и морски транспорт Рекултивация на терени Добив на газ и нефт
Рибарство и аквакултури	Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта	Воден басейн (море)	LS/LIS	Малко, средно	Задоволяване на местните нужди Износ Заетост Принос към съпътстващи производства и услуги	Туризъм Пътнически крайбрежен и морски транспорт Рекултивация на терени Минерални ресурси Добив на газ и нефт

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ²⁵	Мащаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
Търговия	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта Земеделски територии Горски територии	Воден басейн (море) Транспортна достъпност	LIS/MS	Малко, средно, голямо	Задоволяване на местните нужди Износ Внос Заетост Принос към местните производства и услуги	Туризм Пътнически крайбрежен и морски транспорт
Услуги	Урбанизирани територии Територии, заети от води и водни обекти Територии на транспорта Защитени територии Земеделски територии Горски територии	Воден басейн (море) Транспортна достъпност	MS/HIS	Малко, средно, голямо	Задоволяване на местните нужди Заетост Принос към местните производства и услуги Развитие на туризма	-
Рекултивация на терени/водни пространства	Нарушени територии Защитени територии Територии, заети	Нарушени показатели на околната среда	LIS/MS/HIS	Малко, средно	Подобряване състоянието на околната среда Съхранение на природните	Корабостроене / кораборемонт Офшорни технологии Добиване на нефт и газ Минерални ресурси

Икономическа дейност	Предназначение на територията	Природни ресурси	Квалификация на работната сила ²⁵	Мащаб на производство	Вероятни ползи	Потенциален конфликт с други сектори
	от води и водни обекти				ресурси Опазване на биоразнообразието	Товарен морски и крайбрежен транспорт Преработвателна промишленост и производство Рибарство и аквакултури

4. Препоръки

<i>Икономически сектор/дейност/функция</i>	Препоръки
<i>Селищни функции</i>	• Преразпределяне на функционалната класификация на селищните системи в посока преминаване на по-високо ниво с оглед “разчупване” на моноцентричния модел в северната и южната част на целевата територия, но при запазване на баланса (по-малко селищни системи от по-висок ранг за сметка на повече от по-нисък, допълващи основните функции на центъра) • Развитие на селищните функции на отделните селищни системи в целевата територия в съответствие със специфичния потенциал за развитие на всяка една от тях при прилагане на ефективни устройствени решения • Оптимално използване на вече съществуващите пространствено-териториални решения и минимизиране на риска от нанасяне на допълнителни вреди от териториално-устройствен характер посредством широки консултации със заинтересованите страни при стартиране на инвестиционни намерения • Провеждане на целева данъчна политика по отношение на по-ефективно оползотворяване на териториалното пространство от гледна точка на неговото предназначение
<i>Туристическа инфраструктура</i>	• След широки обществени консултации на общинско ниво, идентифициране на зони за развитие на туристическа инфраструктура във вътрешността и

**Икономически
сектор/дейност/функция**

Препоръки

	периферните населени места на целевата територия с оглед развиване на алтернативни форми на туризъм Разработване на конкретни устройствено-териториални решения (ОУП, ПУП, Технически проекти) за използване на поземления ресурс за туристически дейности съобразно икономическия потенциал на поземления фонд, особено в Шабла и вътрешните крайбрежни зони с потенциал за развитие на алтернативни форми на туризъм.
Промисленост, производство и съхранение	- Отреждане на терени и привличане на частни инвеститори за доразвиване на складовите и логистични бази във вторичните центрове към Варна (Аксаково) и Бургас (Поморие) - Създаване на малки, обслужващи производства на едно-две по-големи такива (например, корабостроене/кораборемонт и/или машиностроене във Варна и електротехника в Бургас), локализирани в двата централни града - Клъстериране и създаване на добавена стойност за местната икономика, чрез засилване на местната конкуренция, по-ефективно използване на местните конкурентни предимства и развитие на експортно-ориентирани индустрии
Развлечения и почивка	Разработване и предлагане на туристически маршрути и редовни круизи през летния сезон с оглед по-пълноценно оползотворяване на наличната морска инфраструктура (яхтени и туристически пристанища)

**Икономически
сектор/дейност/функция**

Препоръки

	Обезпечаване на природните резервати и защитени местности в целевата територия с необходимата туристическа (алеи, пейки, наблюдателни пунктове и др.) и информационна (туристически информационни центрове, киоски и др.) инфраструктура
Културно наследство	- Определянето на точен периметър на подводните археологически проучвания в българската акватория на Черно море, в т.ч. картиране и определяне на зони за експониране и наблюдение на подводното културно наследство - Въвеждане на мерки за контрол върху териториите за проучване и експониране на подводното културно наследство в българската акватория на Черно море, в т.ч. водни патрули, видеонаблюдение (където е технически възможно), въвеждане на лицензионен режим на компаниите, които организират подводни турове за експониране на подводните археологически находки
Пристанищна инфраструктура	Разработване на планове/проекти за модернизиране на пристанищата в Балчик, Несебър, Созопол и Ахтопол с оглед развитие на пътническия и туристически транспорт по примера на обособената зона за обществен достъп в пристанище Бургас и обезпечаване на необходимата инфраструктура за организиране на редовни морски круизи
Крайбрежна транспортна инфраструктура,	Приоритетно изграждане на АМ “Черно море” (от Варна до Бургас) с цел ефективно обезпечаване на пътните връзки с европейските транспортни

**Икономически
сектор/дейност/функция**

Препоръки

**интермодален
транспорт**

коридори

- Рехабилитация и модернизиране на жп мрежата по направление Варна – Разделна – Добрич – Кардам и Бургас – Варна с цел осигуряване на ефективното използване на железопътния транспорт за превоз на пътници и товари и свързването му с европейските жп мрежи
- Приоритетно изграждане на интермодални терминали в Бургас и Варна с цел осигуряване на липсващите връзки с останалите видове транспорт и обезпечаване на региона с модерна интермодална инфраструктура в съответствие с международните стандарти

**Демографски и социални
процеси**

- Изготвяне на анализ за необходимостта от квалифицирана работна ръка в приоритетните за развитие икономически сектори (добив на нефт и газ, туризъм, вътрешен воден транспорт, рибарство и аквакултури)
- В консултации с университетите във Варна и Бургас и бизнеса в целевата територия, разработване на специализирани програми за обучение на кадри и модернизиране на съществуващите такива в съответствие с нуждите на бизнеса
- Осигуряване на преференциален данъчен режим на предприятията в приоритетните за развитие сектори при дългосрочно наемане на персонал и осигуряване на неговата постоянна квалификация

**Икономически
сектор/дейност/функция**

Препоръки

Нефтена и газова промишленост	• При определяне зоните за подводни археологически проучвания и експониране в българската акватория на Черно море, съгласуване с териториите за проучване и добив на нефт и газ с цел избягване на конфликти • Приоритетно доизграждане и разширяване на газопреносната мрежа в областните центрове Бургас и Варна и вторичните към тях центрове Аксаково и Поморие
Рибарство и аквакултури	• Засилване на контрола върху улова на риба с цел опазване на рибните популации в Черно море, в т.ч. ефективна работа на морските патрули и повишаване размера на глобите • Изграждане на необходимите защитни съоръжения, които ще улеснят добива на аквакултури, приоритетно в района на Несебър, Созопол и Приморско, където е най-голямото производство на черна мида за консумация • Изграждане на складове за съхранение и специализирано предприятие за преработка на черна мида за консумация в община Созопол, което поради своята локация и близостта с пристанище Бургас и връзката с АМ "Тракия" ще създаде условия за повишаване на експорта и запълване на недостига в търсенето през туристическия сезон
Минерални ресурси	• По-ефективно оползотворяване на добиваната морска сол и нейните производни за алтернативни

	цели (в медицината и фармацията) чрез по-нататъшното развитие на балнео-лечебната дейност в община Поморие
Ново застрояване/крайбрежни конструкции	• Разработване и приемане на концептуални устройствени решения за усвояване на крайбрежните ресурси в община Шабла за туристически цели с участието на компетентните институции (МРРБ, МОСВ) и широки консултации с местната общност с оглед осигуряване на по-умерен и щадящ средата начин, без прекомерни концентрации на обекти • Приоритетно изграждане на липсващите връзки с ВиК мрежата и ПСОВ в курортните селища с цел ограничаване на негативното въздействие върху околната среда • Модернизиране на амортизираната ВиК, ел. и комуникационна инфраструктура, особено в натоварените туристически дестинации

В. Анализ на законовата и институционална рамка в Р България за целите на транспонирането и прилагането на Директива 2014/89/ЕС

I. Директива 2014/89/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година за установяване на рамка за морско пространствено планиране – същност и обхват

Обект на настоящия анализ са разпоредбите в Директива 2014/89/ЕС, поради което и отправна точка на изследването ни е обхвата и същността на Директивата, която следва да бъде транспонирана в националното ни законодателство, с цел систематичност на разработката.

Видно от преамбюлната част на Директивата, тя е разработена с цел да бъде създадена подходяща правна рамка в националните законодателства на отделните държави членки, така че да може да бъде отговорено посредством подходящ правен инструментариум на голямото и бързо нарастващо търсене на морско пространство за различни цели, както и многобройните видове натиск върху крайбрежните ресурси, изискващи интегриран подход на планиране и управление.

Директивата се явява естествено продължение на подхода към управлението на океаните и моретата разработен в Интегрираната морска политика за Европейския съюз (ИМП), чийто екологичен стълб е Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета. Морското пространствено планиране подкрепя и улеснява изпълнението на стратегията „Европа 2020, стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“ (стратегията „Европа 2020“), за постигане на целите на Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (9), Регламент (ЕО) № 2371/2002 на Съвета (10), Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (11), Директива 92/43/ЕИО на Съвета (12), Решение 884/2004/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (13), Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (14), Директива 2008/56/ЕО, като европейските структурни и инвестиционни фондове, включително Европейският фонд за морско дело и рибарство ще предоставят възможност за подкрепа на прилагането на настоящата директива за периода 2014 –2020 г.

ИМП определя морското пространствено планиране като трансверсален политически инструмент, позволяващ на публичните органи и заинтересованите страни да прилагат координиран, интегриран и трансграничен подход.

Основните принципи съответно специфични изисквания, заложи в Директивата, могат да се формулират по следния начин:

Посредством прилагането на Директивата се цели прилагането на екосистемен подход ще допринесе за насърчаване на устойчивото развитие и растеж на морските и крайбрежните икономики и за устойчивото използване на морските и крайбрежните ресурси. Екосистемният подход се изгражда при съобразяването, че в морските води екосистемите и морските ресурси са подложени на значителен натиск. Човешките дейности, но също така и въздействията от изменението на климата, природните бедствия и динамиката на бреговата линия, като ерозия и наноси, могат да имат много сериозно въздействие върху крайбрежното икономическо развитие и растеж, както и върху морските екосистеми, водейки до влошаване на състоянието на околната среда, до загуба на биологично разнообразие и до влошаване на екосистемните услуги. При планирането екосистемния подход държи сметка за този натиск и цели да се гарантира, че комбинираният натиск от всички дейности се запазва на нива, съвместими с постигането на добро екологично състояние, и капацитетът на морските екосистеми за отговор на предизвикани от човека промени да не бъде нарушен, като същевременно се спомага за устойчивото използване на морски стоки и услуги от днешните и бъдещите поколения.

Като заложи цели от прилагането на морското пространствено планиране е да се спомогне по-ефективно управление на морските дейности и устойчивото използване на морските и крайбрежните ресурси, като създаде рамка за съгласувано, прозрачно и устойчиво вземане на решения въз основа на обективни данни. За да се постигнат целите се определят задължения за създаване на процедура за морско планиране, която да води до морски пространствен план или планове, като процедура за планиране следва да взема предвид взаимодействията суша – море и да насърчава сътрудничеството между държавите членки.

Директива не изменя компетенциите на държавите членки във връзка с морските граници и юрисдикция, съответно географският обхват на морското пространствено планиране, които се определят от международното морско право. Директива не налага

никакви други нови задължения по отношение на конкретния избор на държавите членки относно това как да реализират секторните политики в отделни области, а следва по-скоро да цели да допринесе за тези политики посредством процеса на планиране. Директива не се намесва в компетенциите на държавите членки за териториално и селищно планиране, нито в някоя система за териториално или поземлено планиране, която се използва за планиране на начина на използване на сухоземната и крайбрежната зона. Ако държавите членки прилагат териториално планиране спрямо крайбрежните води или участъци от тях, директивата не следва да се прилага спрямо тези води.

Всяка държава е компетентна за разработването и определянето, в границите на техните морски води, на формата и съдържанието на морските си пространствени планове, включително на институционалните споразумения и, когато е приложимо – за разпределянето на морското пространство за съответните различни дейности и начини на използване. Морското пространствено планиране следва да цели включването на морското измерение на някои крайбрежни начини на използване или дейности и тяхното въздействие и в крайна сметка да дава възможност за интегрирана и стратегическа перспектива. Държавите членки следва да вземат предвид принципите на предпазните мерки и превантивните действия, както се посочва в член 191, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Морското пространствено планиране следва да обхваща пълния цикъл на откриване на проблемите и възможностите, събиране на информация, планиране, вземане на решения, изпълнение, преразглеждане или актуализиране и мониторинга на изпълнението, и следва да отчита подобаващо взаимодействията суша – море и най-добрите налични знания. В случаите, когато има вероятност морските пространствени планове да имат значителни последици върху околната среда, те са предмет на екологична оценка. Когато морските пространствени планове включват обекти от Натура 2000, екологичната оценка може да се комбинира с изискванията на член 6 от Директива 92/43/ЕИО с цел избягване на дублирането. Сроковете за морските пространствени планове следва, когато е възможно, да бъдат съгласувани с графици, определени в друго свързано законодателство.

Предвидено е също така, че за да се спазят принципите на пропорционалност и субсидиарност, както и за да се сведе до минимум допълнителната административна

тежест, транспонирането и изпълнението на директивата следва във възможно най-голяма степен да се гради върху съществуващи национални, регионални и местни правила и механизми. Държавите членки следва да се консултират и да координират своите планове със съответните органи на държавата членка и следва да си сътрудничат с трети държави в съответния морски регион в съответствие с правата и задълженията на тези държави членки и на съответните трети държави съгласно правото на Съюза и международното право.

Следва да бъдат проведени консултации със заинтересованите страни, органите и обществеността на подходящ етап от изготвянето на морските пространствени планове съгласно настоящата директива, в съответствие със съответното законодателство на Съюза. Следва да се гарантира също така, че морските пространствени планове се основават на най-добрите налични данни и информация. Държавите членки следва да изпращат копия от техните морски пространствени планове и евентуални актуализации на Комисията, за да позволят на последната да извършва мониторинга на изпълнението на настоящата директива.

II. Проучени законодателни актове — европейско и национално законодателство и стратегически документи

Съгласно Приложение VII.

III. Проучени практики

1. Планове, програми на европейско ниво

1.2. На над-национално ниво

Към настоящия момент се известни следните планове на наднационално ниво, в които участват държави членки на Европейския съюз:

Plan Bothnia — подготовка за морско пространствено планиране в Балтийско море (2010 — 2012 г.) и BaltSeaPlan — проект за програма за региона на Балтийско море „Въвеждане на морско пространствено планиране в Балтийско море“ (2009 — 2012 г.)

Трансгранично планиране в европейските води на Атлантическия океан (ТРЕА) — проект за морско пространствено планиране в Атлантическия океан, включително Келтско море и Бискайския залив (2012 — 2014 г.)

ADRIPLAN — морско пространствено планиране в Адриатическо море и в Йонийско море (2013-15)

Baltic SCOPE - Cross-border solutions in Baltic Maritime Spatial Plans (2015-17)

Тези планове и програми представляват по същността си обосновката за приемане на Директива 2014/89/ЕС.

1.1. На национално ниво

В пътната карта при приемане на Директивата, Съобщение на Комисията - Пътна карта за морско пространствено планиране: За постигане на общи принципи в ЕС /COM/2008/0791, са посочени известните съществуващи подходи за морско пространствено планиране.

Обединеното кралство е подготвило законопроект относно морските работи („Marine Bill“) като всеобхватна законодателна рамка, установяваща система за морско планиране за всички британски води Шотландия е разработила законопроект относно морските дела („Marine Bill“) за управление на своите териториални води. Двата законопроекта предоставят нова административна структура (Организация за морско управление) за улеснение на процедурите по получаване на разрешителни и лицензии. В Швеция също е разработен законопроект относно морските дела. Общото между тези законопроекти е комплексният подход към националните морски политики, включително използването на морското пространствено планиране Португалия Националната стратегия за моретата (2006 г.) има за цел да интегрира политиките на отделните сектори и да дефинира принципи за морско пространствено планиране и интегрирано управление на крайбрежните зони (ICZM). Германия е разширила с морското пространствено планиране обхвата на действие на закона за териториално планиране и по този начин и на федералното влияние спрямо изключителната икономическа зона. Причина за това е развитието на сектора за вятърна енергия от инсталации, разположени в морето. Разработеният план за морското пространство покрива всички три измерения на морското пространствено планиране (повърхност, водна колона и морско дъно) и определя зони за специфични морски дейности. Плановете ще влязат в сила с приемането на съответна легална наредба. За момента не се планира оценка на процеса. Белгия използва зонирането по главен устройствен план („Master plan“), за да определи морското пространство за различни употреби. Движещите сили са извличането на пясък и чакъл и вятърна енергия от разположени в

морето източници. Втора фаза на планиране ще определи места за защитени морски зони съгласно мрежата „НАТУРА 2000“. Този план одобрява получаването на разрешителни и лицензии за определен вид дейности в рамките на определените зони и е обект на редовен мониторинг и оценка. Полша урежда пространственото планиране в морските зони посредством морските териториални зони на Република Полша и Акта за морска администрация. Съгласно Interreg IIIВ е финализиран пилотен проект за морското пространствено планиране в залива Puck, включващ изследване на пространственото развитие на съседни територии. Полша възнамерява да промени националния си закон за планиране, за да даде правен статут на плановете за морски пространства и да разработи такива планове за полските териториални води. Някои държави-членки и някои други европейски държави са разработили комплексни планове за морско управление, които дават насоки за вземане на решения, отнасящи се до въпросните морски зони. Нидерландия е разработила План за интегрирано управление на Северно море 2015. Главната мотивация е нуждата да се планира вятърната енергия от инсталации в морето. Планът представя комплексна схема за оценяване на всички дейности, изискващи разрешително. За морски цели е създадена картография на възможностите, свързани с фиксирани локации и се очаква те да покажат най-силния растеж. Норвегия разви интегриран план за управление за Баренцово море и за морската територия до островите Lofoten. Той предоставя схема за устойчиво използване на ресурсите и за съществуващи и нови дейности. Взема се под внимание фактът, че равновесието на морската среда се променя с времето и изтъква значимостта на научното познание. Норвегия възнамерява да разработи планове за интегрирано управление в Норвежко море, както и за частта на Норвегия от Северно море. Франция е представила схемата schéma de mise en valeur de la mer за езерото Тау в Средиземно море и за басейна Аркашон в Атлантическия океан. Схемата отделя внимание на развитието на крайбрежната зона, включва мерки като определяне на зони на дейност, и също така определя зони за специфична морска употреба. Франция разработва правна рамка за околната среда, която ще включва специфични мерки за управление на морските дейности. Някои държави-членки и региони са започнали да прилагат стратегиите за интегрираното управление на крайбрежните зони (ИУКЗ), които биха могли да бъдат от значение за морското пространствено планиране. Сред тях е и региона Emilia-Romagna в Италия, който е разработил стратегия за прилагане на принципите на ИУКЗ в съответствие с проекта Interreg IIIВ. Словения също участва в

този проект и проявява интерес за сътрудничество с Италия и Хърватска по морското пространствено планиране. Испания е одобрила Стратегия за устойчиво развитие на крайбрежието за 2007 г. Испанските региони Asturias, Cantabria и Andalusia са развили комплексни планове за управление на техните крайбрежни зони. Испания също така е стартирала изследване на зонирването на своите териториални води за използване на вятърна енергия от разположени в морето инсталации.

В грама, Изх. № Пв-7.2.1-1413/04.03.2014 г. относно: Интегрираната морска политика в ДЧ на ПП на РБ към ЕС – БРЮКСЕЛ е представена по отношение на отделните държави:

Малта - до пролетта на 2013 г. координацията по въпросите на ИМП е осъществявана от висш представител на Министерския съвет на Малта, без да бъде ангажиран екип в подкрепа на функциите на координатора. Това е основната причина координационният механизъм да не функционира задоволително и да се наложат промени. От април 2013 г. в Министерство на икономиката, инвестициите и малкия бизнес на Малта функционира специално координационно звено по въпросите на ИМП. Ръководителят на звеното е висш представител на министерството (т. нар. junior minister), който изпълнява функциите на лице за контакт от страна на Малта по ИМП. На координаторът са делегирани правомощия, които обуславят неговата ангажираност (ownership) по въпросите на ИМП. Именно тези правомощия позволяват на координатора да взема стратегически решения по отношение на политиката, следвана от Малта. Към звеното е създаден координационен комитет, председателстван от същото лице. Членове на комитета са представители на всички секторни министерства, най-често лицата-координатори по европейските въпроси и политики в съответното министерство. Комитетът заседава 1-2 пъти месечно в зависимост от дневния ред. Посредством видео конферентна връзка в заседанията на комитета участва и аташетто по морски въпроси на Малта в Брюксел, което запознава членовете с актуалните теми от дневния ред на РГ Приятелите на председателството-ИМП към Съвета на ЕС и насочва към приоритетни въпроси, по които държавата следва да вземе отношение. В рамките на комитета се разработва стратегията на Малта за ИМП. За целта не се използва външна консултантска помощ. Всяко секторно министерство дава принос в съответната област относно набелязаните приоритети. Проведен е един информационен ден във връзка с разработването на стратегията. Предвижда се публично консултиране на

проекта на стратегия с широк кръг заинтересовани страни посредством открита дискусия. Важен приоритет на Малта в стратегията за ИМП ще бъде образованието. Това е успешна линия на политика, която Малта следва в редица сектори. А именно изпълнението на стратегията в даден сектор се обвързва с инвестиции в секторното образование. Например в областта на ИМП се обмисля откриването на специализирана академия.

За изпълнение на стратегията се предвижда инвестиционен план с конкретни цели и мерки, който ще бъде изпълняван от Министерство на икономиката, инвестициите и малкия бизнес. Това е основната причина за координатор по въпросите на ИМП да бъде определено Министерството на икономиката, инвестициите и малкия бизнес. Същото има за задача да осъществи конкретни действия и инвестиции в изпълнение на политиката. Като пример бяха дадени инвестиции в пристанищна инфраструктура. Политиката в тази област по правило е в компетенциите на Министерството на морското дело, но конкретни инвестиции се осъществяват от Министерството на икономиката, инвестициите и малкия бизнес.

Португалия - Координатор по въпросите на ИМП в Португалия е Министерството на земеделието, морското дело, околната среда и пространственото планиране и в частност Генерална дирекция „Морски политики“. Стратегията за ИМП в Португалия обхваща периода 2013-2020 г. и е разработена в съответствие с Атлантическата стратегия. Управлението и изпълнението на стратегията са организирани на 2 нива:

- Междуведомствена комисия по морските въпроси – заседава един или два пъти в годината и се председателства от министър-председателя на Португалия. Комисията дава стратегически насоки и осъществява контрол върху изпълнението на националната стратегия;
- Група на лицата за контакт от заинтересованите министерства – заседава редовно под председателството на Генерална дирекция „Морски политики“ и изпълнява тактически и практически задачи. Групата позволява формирането на мрежа от малки екипи, които работят върху изпълнението на плана за действие на стратегията.

В процеса на разработване на националната стратегия Министерството на външните работи е имало принос за осъществяване на двустранните контакти на Португалия с други държави. Бизнесът също е бил въввлечен с възможността да дава предложения по

стратегическия документ. Понастоящем в процеса на изпълнение този сектор участва в бизнес-ориентирани проекти. Полезно да се отбележи, че Генерална дирекция „Морски политики“ е също така отговорната структура в Португалия за координацията по въпросите на морското пространствено планиране – актуална тема във връзка с текущите преговори по проекта на директива за установяване на рамка за морско пространствено планиране и интегрирано крайбрежно управление. Понастоящем се разработва закон за морското пространствено планиране в Португалия, който прилагаме също за сведение.

Гърция - Министерството на корабоплаването и морското дело отговаря за формулирането и прилагането на ИМП в Гърция. Министерството е координатор по различните теми от обхвата на ИМП и представлява Гърция при вземане на решения в Съвета на ЕС по въпросите на ИМП. Координацията на национално ниво е регламентирана със закон. Институцията-координатор се подпомага от ресорните министерства в съответствие с тяхната сфера на компетентност. Така например морското пространствено планиране е компетенция на Министерството на околната среда, но Министерство на корабоплаването и морското дело представлява Гърция в преговорите в Съвета по директивата за установяване на рамка за морско пространствено планиране и интегрирано крайбрежно управление, подпомагано със становища от ресорното министерство.

1.2. Законодателни разрешения

На законодателно ниво проучихме концепцията на морското пространствено планиране в Холандия, представена като ключови моменти по-долу както следва:

Компетентен орган: Инициатива на централното правителство на Холандия - Министерството на инфраструктурата и околната среда е координатор по въпросите на ИМП в Холандия. Прилага се национална стратегия за ИМП, която е с фокус върху морското пространствено планиране. ГД „Води и пространствено планиране“ в Министерството на инфраструктурата и околната среда отговаря за морското пространствено планиране и за прилагане на Рамковата директива за морска стратегия в Холандия. В подготовката на интегриран план за Северно море отговорната дирекция работи в тясно сътрудничество с други звена от министерството: морски транспорт и пристанища, управление на водите и др., както и с други министерства: Министерството на икономиката (природа, рибарство, енергийни източници),

Министерството на отбраната, бреговата охрана, Министерството на финансите, Министерството на образованието, културата и науката (морско културно наследство). Представители на гореизброените институции работят съвместно в рамките на Междуинституционален борд на директорите за Северно море - направляваща група, създадена със заповед на министъра на водите и пространственото планиране. Интегрираният план за Северно море се изработва с формално и неформално участие на заинтересованите страни и техните браншови организации. Съгласно изискванията на холандското законодателство при изпращането на интегрирания план за Северно море в парламента, същият следва да бъде придружен от доклад за участието на заинтересованите страни.

Водеща Агенция по пространствено планиране: Междуведомствен консултативен комитет на директорите за Северно море (Interdepartementaal Directeurenoverleg Noordzee-IDON), воден от Министерството на Инфраструктура и Околна среда

Размер на планиране Площ: 58,000 km² (териториалното море и изключителната икономическа зона)

Време, необходимо за завършване на плана: Две години

Основните цели, поставени от MSP (maritime spatial planning): решение на пространствени конфликти между планираните вятърни паркове, морския транспорт, пристанищното развитие, добива на пясък и чакъл, опазването на природата, както и промените в климата.

Предвидено участие на заинтересованите страни при изготвяне на плана: Предимно консултации с други федерални агенции, големите сектори в морската индустрия, НПО в сферата на околната среда и общественото мнение по документите на плана.

Сектори, включени в планирането: Морски транспорт (доставка), добив на нефт и газ, тръбопроводи и кабели, стопански риболов, морски култури, военни, извличане на пясък за крайбрежната отбрана

Управлението на крайбрежните зони е разработено на две нива, относно обезопасени зони за пясъчни добиви за подхранване на плажовете и специално внимание към взаимодействието суша-море, както и е обсъждана връзката към плановите за управление на речните басейни, най-вече по отношение на качеството на водата. Съгласно

холандското право правителството има компетенции върху водите след първия км отвъд т.нар. baseline. Брегът (до 1 км от двете страни на baseline) се управлява съвместно от регионалните власти, местните власти и директорските бордове, споменати по-горе

Предвидено е специфично управление на защитената морска зона: Планът за интегрирано управление определя границите на областите в Северно море, в които екологичните функции ще получат допълнителна защита: Voordelta, Vlake van de Raan, част от Kustzee, Friese Front, Klaverbank и Doggersbank

Одобрение на Плана: MSP планове за холандската част на Северно море са станали част от Националния план за водите през 2009 г. и през 2015

Правен статут на Плана: Препоръчителен/консултативен, но планът е със статут на "правило на политиката" (или "структурно виждане") и правителството е длъжно да действа в съответствие с неговите предвиждания. Планът засяга предимно регулирането на ползването на водите чрез издаване на разрешителни и затова е важен за разрешителните органи и ползвателите, които кандидатстват за разрешение.

Предвидена е редакция на плана, която да се извършва периодично на всеки 6 години.

Мониторинг на изпълнението и оценка: Мониторингът се ограничава до съществуващите програми, които са насочени към измерване на показатели състоянието на най-околната среда (биофизични). Годишно, напредъка на изпълнението на определени управленски действия се докладват на парламента на Холандия.

IV. Проучване на относими дефиниции в българското законодателство, свързани с правна регулация на морски пространства, морските води и устройствено планиране и приложими режими.

Въз основа на проучването на нормативните документи и съществуващи разрешения в областта (описани в т.І и практиките от т. II, раздел I), с цел правилната концептуална, тематична и систематична оценка на правоотношенията, подлежащи на регламентация при разработката на настоящата част от анализа подходихме, като систематично

разработихме изследване в контекста на съществуваща регламентация в България по отношение на:

9. Законодателните дефиниции и понятия, относими към морското пространствено планиране, по-специално: дефинициите за морски пространства и за води, в частност морски води, както и дефиницията за пространствено планиране
10. Режимът на съществуващи права по отношение на обектите на интервенция и регламентите за упражняването им
11. Институционалната и териториална компетентност по повод уреждане на статута на морските пространства, извършване на дейности в тях, и пространственото им планиране.
12. Съществуващи законодателни разрешения по повод пространственото планиране и неговата концепция, компетентни органи и обхват на компетентност.

1. Законодателните дефиниции и понятия, относими към морското пространствено планиране, по-специално: дефинициите за морски пространства и за води, в частност морски води, както и дефиницията за пространствено планиране

1.1. Дефиниции морски пространства

Морските пространства (МП) на Република България са дефинирани, като същите включват пет самостоятелни регламентиращи обекта, което от своя страна обуславя специфични режими за всеки от тях. С оглед обстоятелството че МП са дефинирани, то следва да се счете и отчете че транспонирането на Директивата следва да обхване и петте обекта, формиращи дефиницията за МП

Съгласно Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (ЗМПВВПРБ) Морските пространства на Република България обхващат вътрешните морски води, териториалното море, прилежащата зона, континенталния шелф и изключителната икономическа зона.

Вътрешните морски води на Република България включват:

1. водите между бреговата линия и изходните линии, от които се измерва ширината на териториалното море;

2. водите на пристанищата, ограничени откъм морето с линията, съединяваща най-отдалечените точки в морето на котвените места, хидротехническите и другите постоянни пристанищни съоръжения;

3. водите на:

а) Варненския залив между бреговата линия и правата линия, съединяваща нос Св. Константин с нос Иланджик;

б) Бургаския залив между бреговата линия и правата линия, съединяваща нос Емине с Маслен нос;

4. водите между бреговата линия и правите изходни линии, съединяващи нос Калиакра с нос Тузлата, нос Тузлата с нос Екрене и Маслен нос с нос Ропи.

Териториалното море на Република България включва прилежащата към брега и вътрешните морски води морска ивица с широчина 12 морски мили, измервана от изходните линии. За изходни линии служат линията на най-големия отлив от брега или правите линии, съединяващи двете крайни точки на заливите и пространствата, посочени в чл. 6 от закона Териториалното море на Република България се разграничава от териториалното море на съседните държави с географския паралел от точката на сухоземната граница, опираща се на морския бряг. Външната и страничните граници на териториалното море са държавна граница на Република България.

Прилежащата зона на Република България е морската ивица, която се опира до териториалното море и се разпростира на разстояние 24 морски мили от изходните линии, от които се измерва ширината на териториалното море.

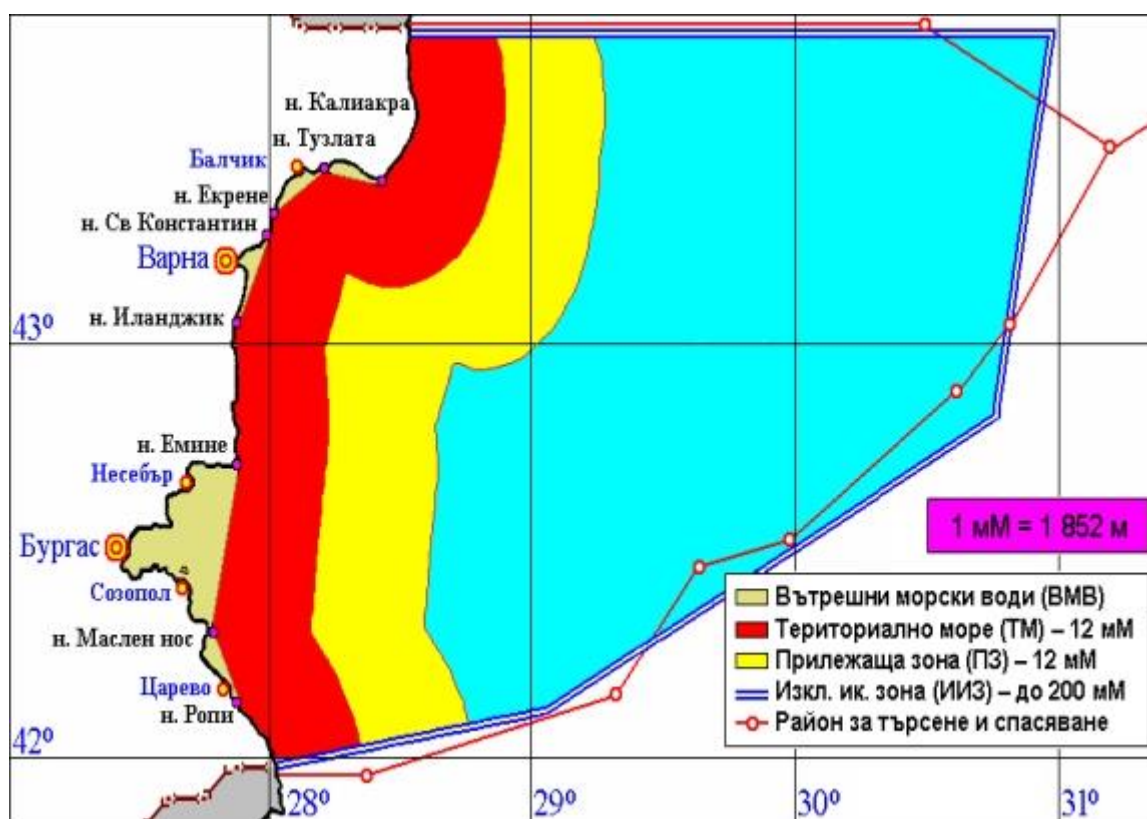
Континенталният шелф на Република България включва морското дъно и недрата на подводния район, които са естествено продължение на сухоземната територия и се разпростират отвъд териториалното море до установените граници с континенталния шелф на другите прилежащи и срещулежащи държави. Външните граници на континенталния шелф се определят по споразумение със съседните прилежащи и срещулежащи черноморски държави в съответствие с международното право, за да се постигне справедливо решение.

Изключителната икономическа зона на Република България се простира отвъд границите на териториалното море на разстояние до 200 морски мили от изходните линии, от които се измерва ширината на териториалното море. Външните граници на изключителната икономическа зона се определят по споразумение със съседните

прилежащи и срещулежащи държави в съответствие с международното право, за да се постигне справедливо решение.

По-долу е представена карта онагледяваща зониранието на морските пространства на Република България в Черно Море:

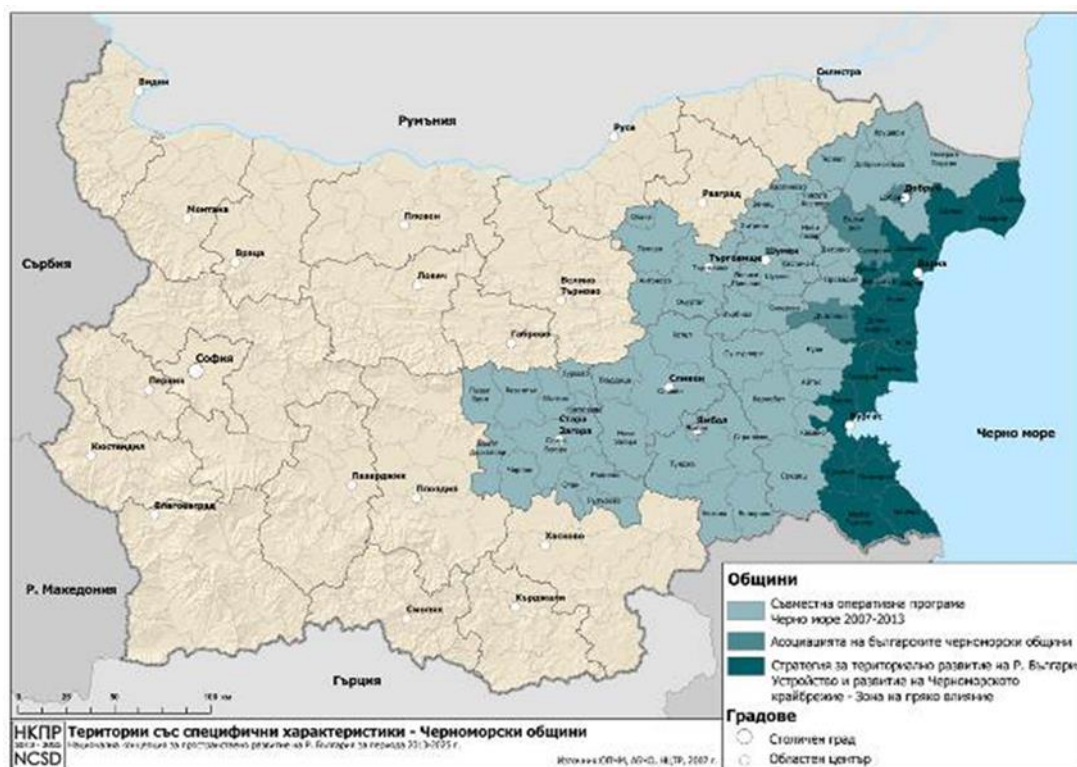
Фигура 20 Зониране на морските пространства на Р. България в Черно море

Съществува и още една законодателна дефиниция по отношение на териториално относима към морско пространство и това е дефиницията за **Черноморското крайбрежие**, съгласно Закона за управление на Черноморско крайбрежие(ЗУЧК), където се дефинира черноморското крайбрежие като включва акваторията на Черно море, с широчина 200 м, измерена от бреговата линия.

Като връзка между Националната концепция за пространствено развитие, разработена съгласно ЗРР и ЗУЧК са дефинирани територии със специфични характеристики – Черноморски общини, посочени на карта 2 по-долу:

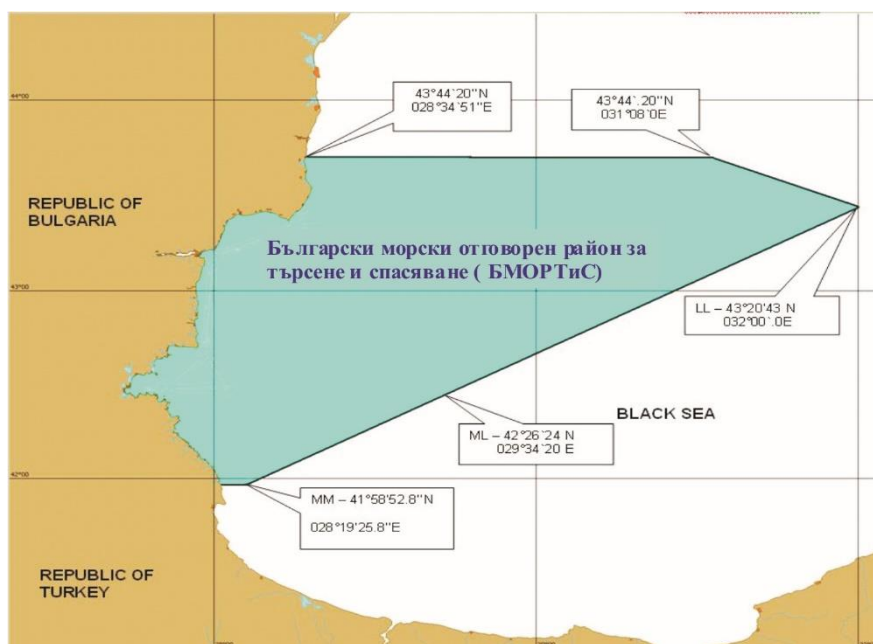
Фигура 21 Територии със специални характеристики – Черноморски общини

Източник: Национална концепция за пространствено развитие

Български морски отговорен район за търсене и спасяване – определен, съгласно „План за приемането на кораби, нуждаещи се от помощ във вътрешните морски води и в териториалното море на Република България” и институционализиран посредством Морският спасително-координационен център (МСКЦ) като националният спасителен център при бедствия, аварии и замърсяване на морето в българския морски отговорен район за търсене и спасяване в Черно море. Този район е определен с точни координати, посочен по-долу:

Фигура 22 Български морски отговорен район за търсене и спасяване

Източник: <http://www.marad.bg/upload/docs/BNORTS.jpg>

Не на последно място съществува и дефиниция за **морски регион**, като Черно море е определен за такъв регион, съгласно чл.4 от ДИРЕКТИВА 2008/56/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 17 юни 2008 година за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда (Рамкова директива за морска стратегия)

1.2. Дефиниции за морски води

Извън дефинициите за морски пространства, съществуват легални дефиниции за води, и за морски води в българското законодателство. Дефинирането на водите като самостоятелен обект на регламентация представя дефинирането на различните правоотношения, които могат да интервенират върху водите като самостоятелен обект на правна регулация. Това от своя страна води до необходимостта регламентацията на водата в качеството ѝ на морски стълб – компонент на морското пространства, да бъде оценена с оглед транспонирането на Директивата.

„**Морските води**“ на Република България са регламентирани в НАРЕДБА за опазване на околната среда в морските води, като обхващащи:

1. водите, морското дъно и геоложката основа откъм страната на откритото море спрямо изходните линии, от които се измерва широчината на териториалното море, до

най-крайната зона, в която Република България осъществява суверенни права, юрисдикция и контрол, съгласно Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанища на Република България (ЗМПВВПРБ) и Конвенцията на ООН по морско право (ДВ, бр. 38 от 1996 г.);

2. крайбрежните води с тяхното морско дъно и геоложка основа, доколкото определени аспекти от екологичното състояние на морската околна среда не се уреждат от Закона за водите(ЗВ).

В териториалния обхват на морските ни води не попадат обектите- изключителна икономическа зона и прилежаща зона.

От друга страна, **вътрешните морски води и териториалното море** се считат за част от водите на територията на страната (чл. 3 от ЗВодите) и подлежат на общата регламентация на водите, предоставена от този специален закон. Следва да се отбележи, че водите в изключителната икономическа зона и прилежащата ни зона, като част от морските пространства не попадат в териториалния обхват на Закона за водите и не се регламентират от неговите разпоредби.

Отделно има въведено понятие „**крайбрежни морски води**“, съгласно

а/ §1, т.54 от ДР на Закона за водите "крайбрежни морски води" са повърхностни води, намиращи се откъм сушата спрямо крайбрежната линия, всяка точка от която отстои на една морска миля в посока към вътрешността на морето от най-близката точка на изходната линия, от която се измерва обхватът на териториалното море, като, където е възможно, продължава до външната граница на преходните води;и

Б/ съгласно НАРЕДБА № 8 от 25.01.2001 г. за качеството на крайбрежните морски води, дефинирано както следва:

Крайбрежните морски води включват:

1. райони на съществуващо и перспективно ползване на водите при курортни обекти, спортни бази и обекти за лечение и профилактика с регламентирани зони за къпане, райони за развитие и възпроизводство на аквакултури, както и райони с уникални екосистеми;

2. пояси на санитарна охрана.

Конкретните дефиниции очертават кръга обществени отношения които се регламентират при интервениране.

Отделно, като „**рибно стопански обекти**“, съгласно Закона за рибарство и аквакултури са дефинирани вътрешните морски води, териториалното море, прилежащата зона, континенталният шелф и изключителната икономическа зона на Черно море по смисъла на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България;

Съгласно чл.92а ЗМПВВППРБ е определено понятието **акватория на пристанищата** (като са регламентирани правата, а именно изключителна държавна собственост)

Аkvаторията на Черно море, с широчина 200 м, измерена от бреговата линия е дефинирана като част от Черноморското крайбрежие, съгласно чл. 3 от ЗУЧК и се регулира от този закон.

Съгласно §1, т.3 от Закона за защитените територии е дефинирано понятието **"Водни площи"** като територии от поземления фонд, горските територии и континенталния шелф, залети с вода.

Съгласно §1, т. 8 от Закона за биологичното разнообразие "Водни площи" са площи от горските територии, поземления фонд и континенталния шелф и изключителната икономическа зона, залети с вода.

1.3. Дефиниции за пространствено планиране, норми на специално регламентиране

1.3.1. На ниво законодателно регламентиране

Съгласно ЗУТ, планирането на пространственото развитие обхваща разработването и актуализацията на система от документи за пространствено развитие на национално и регионално равнище, определящи стратегия за интегрирано пространствено развитие, при отчитане на териториалния потенциал и принципите за балансирано устойчиво развитие. Системата от документи за планиране на пространственото развитие, обхватът и съдържанието, както и условията и редът за възлагане, изработване, приемане и прилагане на концепциите и схемите за пространствено развитие се определят в Закона за регионалното развитие. (чл.100 и чл.101 ЗУТ)

Съгласно Закона за регионалното развитие, се въвеждат две понятия:

А. Планиране на пространственото развитие (чл. 7а ЗРР)

Планирането на пространственото развитие обхваща разработването и актуализацията на система от документи за пространствено развитие на национално и регионално ниво,

определящи стратегия за интегрирано пространствено развитие при отчитане на териториалния потенциал и принципите за балансирано устойчиво развитие. Системата от документи за планиране на пространственото развитие обхваща: Националната концепция за пространствено развитие; Регионалната схема за пространствено развитие на район от ниво 2; Регионалната схема за пространствено развитие на област;

Б. Стратегическо планиране на регионалното развитие, което обхваща разработването и актуализацията на система от документи за постигане на устойчиво интегрирано регионално и местно развитие, включително развитие на трансграничното, транснационалното и междурегионалното сътрудничество. темата от документи за стратегическо планиране на регионалното развитие обхваща: Националната стратегия за регионално развитие; Регионалните планове за развитие; Областните стратегии за развитие; Общинските планове за развитие; Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (чл. 8 от ЗРР)

Съгласно глава Втора, регионалното развитие, а от там и неговото пространственото му планиране се разработва на териториална основа, като се обособяват райони, които се разделят на нива в съответствие с изискванията на общата класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана в Европейския съюз. Обособени са три нива на райониране, като първите две нива не представляват административно териториални единици

Заложените цели при планирането на пространственото развитие на територията на страната, съгласно чл. 3 ЗРР са:

1. интегриране в европейското пространство;
2. развитие на балансирана полицентрична мрежа и интегрирано градско възстановяване и развитие;
3. териториална свързаност и достъп до обществени и частни услуги;
4. устойчиво развитие и съхранено природно и културно наследство;
5. подобряване състоянието на специфични територии с неблагоприятни социално-икономически, географски и демографски характеристики;
6. насърчаване на инвестициите, конкурентоспособността и иновациите;
7. териториална интеграция на трансграничните райони и на транснационално ниво;
8. намаляване на риска от бедствия в застрашените територии.

При планирането, следва да се спазват и съответните общи изисквания към устройството на териториите, като съгласно чл.10, ал.2 ЗУТ Територии с особена териториално устройствена защита, включително територии със специфична характеристика, определени по реда на отделни закони, могат да придобиват специален режим на устройство и контрол. Обхватът и режимът на устройството им се определят с концепции и схеми за пространствено развитие и устройствени планове. На ниво, предназначение на територия и поземлен имот, пространственото планиране се определя с общ устройствен план или подробен устройствен план. ПУП се разработва за територии, заети от води и водни обекти - за вътрешните морски води и териториалното море, съгласно чл. 8, т.6 ЗУТ.

Също в контекста на изследването, е необходимо да се съобрази и наличието на специален устройствен закон по отношение на Черноморското крайбрежие, а именно ЗУЧК, където в чл. 18 ЗУЧК, по отношение на устройството на Черноморското крайбрежие е запазено последователното прилагане на по-горните принципи, и изрично е указано, че устройството и развитието на Черноморското крайбрежие се извършват въз основа на:

1. концепциите и схемите за пространствено развитие по Закона за регионалното развитие;
2. общи устройствени планове;
3. подробни устройствени планове;
4. специализирани подробни устройствени планове по чл. 111 от Закона за устройство на територията.

ЗУЧК изрично препраща към ЗРР по отношение на концепциите и схемите за пространствено развитие, и към ЗУТ и подзаконовите разпоредби по прилагането му по отношение на обхвата и съдържанието на устройствените планове. Следва да се съобрази, че одобряването. Одобряването на планове се извършва след провеждане на процедурите за екологична оценка по реда на Закона за опазване на околната среда, като екологичната оценка е част от съответния план.

В рамките на устройственото регламентиране, в кадастралните карти специализираните карти се отразяват данни от Агенцията по геодезия, картография и кадастр

информация (съгласно чл. 6, ал. 7 ЗКИР) В 6-месечен срок след предоставянето на информацията границите на пясъчните дюни се отразяват в кадастралната карта и специализираните карти и регистри.

В ЗМПВВПРБ са предвидени устройствени правила във връзка с необходимостта от изграждане на подводни линейни енергийни обекти - при условията и по реда на Закона за енергетиката и за други подводни линейни обекти на техническата инфраструктура върху морското дъно и неговите недра в границите на вътрешните морски води и териториалното море. В тази връзка (чл. 52а и сл. от ЗМПВВПРБ) е предвидено изработване на подробен устройствен план като парцеларен план, с който се определят трасето на подводния линеен обект на техническата инфраструктура; точката или точките на свързване на подводния линеен обект към обекти, разположени на сушата; разположението и границите на установената около подводния линеен обект зона за безопасност. Изработването на подробните устройствени планове върху морското дъно и неговите недра в границите на вътрешните морски води и териториалното море, както и на техните изменения се разрешава от министъра на регионалното развитие и благоустройството или от оправомощени от него длъжностни лица съгласувано с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, министъра на околната среда и водите, министъра на отбраната, министъра на вътрешните работи, министъра на икономиката, министъра на енергетиката, министъра на туризма и министъра на културата, като проектите с лицата по чл. 8 от Кодекса на търговското корабоплаване преди внасянето им за приемане и одобряване. Проектът на подробен устройствен план се приема от Националния експертен съвет по устройство на територията и регионална политика и се одобрява със заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството, която се обнародва в "Държавен вестник". Съгласно чл. 81 от ЗООС, екологичната оценка е задължителна за планове и програми в областта на устройствено планиране и земеползване, като изрично са посочени подробни устройствени планове за изграждане и разширяване на подводни линейни обекти на техническата инфраструктура.

Като законодателно регламентиране в контекста на устройствено планиране следва да се съобрази изграждането на Национална екологична мрежа по смисъла на Закона за биологичното разнообразие и наличието на регламентирани защитени територии, предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на

естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи., чието предназначение не може да се променя освен по реда на глава трета от Закона за защитените територии.

По отношение на устройственото планиране, като специфичен правен регламент следва да се имат предвид и категоризации, осъществявани по реда на Закона за туризма за туристически райони и Закона за здравето за курорти.

1.3.2. На ниво стратегически документи в областта на пространственото планиране

В допълнение към законодателния регламент и с оглед препратката на същия към система от документи за пространствено развитие на национално и регионално ниво, при изследването се дължат и следните допълнителни съображения:

Съгласно дефиницията на пространственото планиране, приета от Съвета на министрите, отговарящи за пространственото планиране в Европа в 2006 г. и публикувана от Съвета на Европа в речника на термините за пространствено планиране една година по-късно, в частта „Територия и ландшафт“, пространственото развитие се определя като „еволуция на териториите във всички измерения (икономически, социални, екологични, физически)“, а самото планиране се свързва с методите, използвани за разпределението на населението и на дейностите в пространството на различни нива и мащаби, както и „за разположението на инфраструктурните, рекреационните и природните зони“. През 2008 г. Икономическата комисия за Европа на Обединените нации определи пространственото планиране като дейност, насочена към „координацията или интеграцията на пространствените измерения на секторните политики чрез териториално-базирани стратегии, по-комплексни регулации на земеползването и на противоречията между секторните политики“ и го приема за ключов инструмент за развитие и ефективно управление, особено в страните в преход.

В нашата Национална концепция за пространствено развитие, пространственото планиране се дефинира като „Пространствено координиране на процесите, протичащи в националната територия чрез създаване на пространствено-устройствена основа и регулатор за осъществяване не само на регионалното, но и на отделните социално-икономически секторни планирания на национално ниво в контекста на

общоевропейското пространствено развитие, за постигане на комплексно, интегрирано планиране“

Специфичните цели и задачи на пространственото планиране са обобщени по следния начин:

- Постигане на целите и задачите за устройство на територията на национално ниво, обвързано с общото устойчиво и балансирано социално-икономическо развитие и ресурсните възможности;
- Интегриране на устройственото планиране с регионалното и секторните планирания, чрез териториално координиране на секторните политики, стратегии, планове и програми, имащи пряко или косвено отношение към пространственото развитие;
- Намаляване на диспропорциите в ползването, вкл. презастрояването на територията, без да се отхвърля принципа на регионалната политика за концентрация и създаване на оптимални условия за устойчивост и плановост в пространственото развитие;
- Създаване на териториална основа за стимулиране на полицентричното развитие на мрежата от градове и подобряване на ефективността на връзките между централните и периферните райони, между градовете и заобикалящите ги селски райони;
- Дефиниране и определяне на територии със специфични териториални характеристики на основата на подходяща методология и система от индикатори и определяне на функционални зони с важно национално и регионално значение, които изискват прилагане на специфична политика за развитие;
- Формулиране на насоки и принципи за реализиране на политиката за пространствено планиране на основата на устройството на територията на страната за определен период от време;
- Дефиниране на инструментариума за осъществяване на реална и действена координация между различните йерархични нива на пространствено планиране и на интервенциите от оперативни програми, финансирани от Европейския съюз.

1. Териториална интеграция в граничните и транснационалните функциониращи райони и коопериране за засилването на общата конкурентоспособност

Особено внимание се отделя на външните граници на ЕС, на периферните територии със съхранена природа, бит и традиции, които обогатяват мозайката от природни и антропогенни ландшафти и културното многообразие на ЕС.

2. Опазване на природното и културното наследство чрез разумно управление, което, в ерата на глобализацията, допринася за запазването на регионалната идентичност и повишава конкурентоспособността на регионите и градовете на ЕС.

За развитието на Европейските екологични мрежи в националната територия и опазването на биологичното разнообразие се осигуряват необходимите „зелени“ и „сини“ коридори между защитените зони с регионално, национално, международно и общоевропейско значение. Опазват се културните ландшафти със специално историческо, естетическо и екологично значение, а нарушените от човешката намеса ландшафти творчески се възстановяват чрез подходящи рекултивационни мерки. Разработват се интегрирани стратегии за защита на обектите на културното наследство, прилагат се принципите на интегрираната консервация за значимите градски ансамбли и паметници.

3. Съобразяване на планирането за пространствено развитие на градовете и районите със заплахите и предизвикателствата на глобализацията, демографските промени, климатичните промени и енергийната зависимост.

4. Грижливо планиране на устойчивото градско развитие чрез прилагане на интегриран подход при реконструкцията и обновяването на градовете. Последователно координирано решаване на икономическите, екологичните, социалните и културните въпроси, възникващи в градовете чрез концентрация на ресурси за трайно подобряване на градската среда и качеството на живо

НКПР е разработена на основата на следните по-главни принципи:

- Интегрирано планиране и комплексно третиране на всички проблеми на територията;
- Научен подход на планиране, задължителен за всички равнища и дейности в пространственото планиране;
- Приоритетно защитени публични интереси за гарантиране на баланса с индивидуалните интереси в реализирането на идеите и приоритетите на националната устройствена политика.

- Публичност, прозрачност, партньорство и гражданско участие в процеса на вземане на решения във всички етапи от работата по НКПР;
- Приемственост, съгласуваност и непрекъснатост на плановия процес, подпомагащи рационалното и адекватно използване на натрупания опит през годините;
- Интердисциплинарност, трансдисциплинарност и синергия в генерирането на идеи, които стимулират креативността и иновациите;
- Концентрация – тематична, финансова, географска, ресурсна и времева, предлагаща по-адекватно поведение в използването на ограничените ресурси;

Съгласно член 3 от ЗРР, Планирането на пространственото развитие на територията обхваща система от нормативно регламентирани документи, които целят:

1. интегриране в европейското пространство;
2. развитие на балансирана полицентрична мрежа и интегрирано градско възстановяване и развитие;
3. териториална свързаност и достъп до обществени и частни услуги;
4. устойчиво развитие и съхранено природно и културно наследство;
5. подобряване състоянието на специфични територии с неблагоприятни социално-икономически, географски и демографски характеристики;
6. насърчаване на инвестициите, конкурентоспособността и иновациите;
7. териториална интеграция на трансграничните райони и на транснационално ниво;
8. намаляване на риска от бедствия в застрашените територии.

В съответствие с тези текстове Националната концепция за пространствено развитие следва да се превърне във водещ документ както за регионалното, така и за пространственото планиране, заедно с Националната стратегия за регионално развитие, като ключови национални стратегически документи с подчертан териториален контекст и значително въздействие върху националното пространство.

В НКПР е възприето като крайбрежни да се определят 14 общини. Основен критерий при избора им е тяхното местоположение на крайбрежието, поради необходимостта да се интегрират и координират политиките за устройство и управление на територията и

акваторията. Делимитирането на черноморските общини/територии трябва да създава условия за интегрирано управление на нашето крайбрежие, да се фокусира върху общоевропейските важни зони – портали на страната и на ЕС.

2. Приложими правни режими, регламентация на правата

Съгласно Конвенцията на ООН от 1958г., правата на крайбрежната държава са дефинирани, както следва:

Крайбрежната държава има суверенни и изключителни права по отношение на ресурсите, като тези права имат функционален характер, т.е. не следва да се нарушава режима на покриващите го морски води, които са свързани с риболова, корабоплаването и други признати от международното право свободи на откритото море; Тези права са ограничени с оглед международната солидарност и придържане към свободите на откритото море (в случаите, когато ширината на шелфа е повече от 200 морски мили), спазване на правилата на международното корабоплаване, правото на всички държави да прокарват кабели и тръбопроводи по морското дъно, както и спазването на всички международни договори, свързани с ядреното и други видове оръжия за масово унищожение;

Крайбрежната държава има изключителни права да изгражда изкуствени острови и съоръжения на континенталния си шелф, както и да определя около тях "зони за безопасност";

Крайбрежната държава има право предоставено правото да регулира, разрешава или сама да провежда морски научни изследвания в собствения си континентален шелф;

Крайбрежната държава има задължението да опазва морската среда в района на континенталния шелф

Съгласно чл. 18 от Конституцията на Република България, крайбрежната плажна ивица, водите, природните и археологическите резервати, определени със закон, са изключителна държавна собственост. Държавата осъществява суверенни права върху континенталния шелф и в изключителната икономическа зона за проучване, разработване, използване, опазване и стопанисване на биологичните, минералните и енергийните ресурси на тези морски пространства.

Съгласно Решение № 18 от 30.06.1998 г. на КС на РБ по конст. д. № 17/98 г. Суверенните права на държавата по чл. 18, ал. 2 от Конституцията са както върху обекти - биологичните, минералните и енергийните ресурси на посочените морски пространства, така и за дейности - проучване, разработване и опазване на същите ресурси. Държавата упражнява описаните в тази конституционна разпоредба права не като титуляр на правото на собственост върху вещи (материални обекти), а като субект (носител) на суверенна власт спрямо континенталния шелф и в изключителната икономическа зона. Правните средства, чрез които правата на държавата по същия текст се осъществяват, а именно - концесия за обектите и разрешения за дейностите, произтичащи от тези права Суверенните права на държавата, предвид тяхната специфика, могат да бъдат упражнявани както чрез предоставяне на концесии, така и чрез даване на разрешения (лицензии), като законът определя кой режим да се прилага.

Съгласно ЗМПВВПРБ, вътрешните морски води и териториалното море, както и въздушното пространство над тях, тяхното дъно и неговите недра са част от територията на Република България, върху които тя осъществява своя суверенитет.

В прилежащата зона, в континенталния шелф и в изключителната икономическа зона Република България осъществява суверенни права, юрисдикция и контрол, определени с този закон.

В рамките на осъществяване на суверенитета си, както и на упражняването на суверенните си права, държавата е в компетентност да планира дейностите, които ще се осъществяват, но при съобразяване на спецификата на всяка от зоните и собствената си легитимност с оглед предоставени ѝ права по силата на международното право.

Република България осъществява върху континенталния шелф суверенни права за търсене, проучване, разработване, използване, опазване и стопанисване на естествените му богатства, които включват: енергийните, минералните и други небиологични ресурси на морското дъно и в неговите недра, както и живите организми, принадлежащи към прикрепените видове континенталния шелф Република България има изключителното право:

1. да извършва, да разрешава и да регулира извършването на сондажни работи независимо от тяхната цел;

2. да изгражда, да разрешава изграждането и да регулира създаването и използването на изкуствени острови, инсталации и съоръжения, които се намират под нейната юрисдикция.

Предоставянето на особено право на ползване върху континенталния шелф и в изключителната икономическа зона за проучване, разработване, използване, опазване и стопанисване на биологичните, минералните и енергийните ресурси се извършва по реда на Закона за концесиите и на Закона за подземните богатства. Научните изследвания в континенталния шелф и в изключителната икономическа зона се извършват с разрешение на Министерския съвет по реда и условията на Конвенцията на ООН по морско право. Разрешението се дава, ако изследванията са предназначени изключително за мирни цели и за разширяване на познанията за морската среда, извършват се с безопасни методи и средства и не създават затруднения за страната при упражняване на суверенните ѝ права и юрисдикция.

По предложение на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и на съответния ресорен министър, въз основа на одобрен подробен устройствен план, с решение на Министерския съвет върху морското дъно и неговите недра в границите на вътрешните морски води и териториалното море може да се учреди право на строеж за изграждане или разширение на подводни линейни обекти на техническата инфраструктура.

В изключителната икономическа зона Република България осъществява:

1. суверенни права за проучване, разработване, използване, опазване и стопанисване на биологичните, минералните и енергийните ресурси, които се намират на морското дъно, в неговите недра и в покриващите ги води, както и за извършване на други дейности, свързани с проучването и използването на зоната;

2. изключителни права и юрисдикция, свързани със:

а) създаването и използването на изкуствени острови, инсталации и съоръжения;

б) извършването на морски научни изследвания;

в) опазването на морската среда;

3. други права, произтичащи от международните договори, по които Република България е страна, и от общопризнатите принципи и норми на международното право.

В изключителната икономическа зона всички държави се ползват от свобода на корабоплаване, въздухоплаване, полагане на кабели и тръбопроводи и други допустими от международното право способности за използване на морето за тези цели.

Съгласно ЗМПВВПРР, В зоната на вътрешните водни пътища Република България осъществява:

1. суверенитет при проучване, разработване, използване, опазване и стопанисване на биологичните, минералните и енергийните ресурси, които се намират на речното дъно, в неговите недра и в покриващите ги води, както и други дейности, свързани с проучването и използването на тази зона;

2. изключителни права и юрисдикция, свързани със:

а) създаване и използване на изкуствени острови, инсталации и хидротехнически съоръжения;

б) извършване на научни изследвания;

в) полагане на кабели и тръбопроводи;

г) опазване на речната среда;

д) други права, произтичащи от международни договори, по които Република България е страна, и от общопризнатите принципи и норми на международното право.

Съгласно Закона за водите (чл.12) публична държавна собственост са морското дъно и неговите недра в границите на вътрешните морски води и териториалното море, както и островите във вътрешните морски води и териториалното море. Водите, водните обекти и водностопанските съоръжения - държавна собственост, се актуват съобразно изискванията на Закона за държавната собственост.

Съгласно чл. 14 от Закона за водите, изключителна държавна собственост са вътрешните морски води и териториалното море;

Съгласно чл. 92а ЗМПВВПРБ Акваторията на пристанищата е изключителна държавна собственост.

Съгласно чл. 25, ал.1 Закона за защита на квалифицираната информация държавна тайна са обобщени сведения за релефа и характера (структурата) на морското дъно. Елементите, които определят хидрологичния режим на крайбрежните води в реално

време (с изключение на фарватерите, които са обявени за международно корабоплаване).

3. Институционалната и териториална компетентност по повод уреждане на статута на морските пространства, извършване на дейности в тях, и пространственото им планиране

При разработката на тази част от анализа, бе изследвана предоставената компетентност на различни органи на изпълнителната власт, както и други структури по отношение на различните аспекти на управление, планиране и използване на морски пространства, в т.ч. и води и/или устройствено планиране. В обобщение на направеното проучване, се установиха следните компетентности предоставени на законодателно ниво на съответните административни структури, както следва:

3.1. Министър на регионалното развитие и благоустройство

А. правомощие да разрешава изработване на планове (ПУП и ОУП) за морски пространства

а1)- подробен устройствен план като парцеларен план, с който се определят трасето на подводния линеен обект на техническата инфраструктура; точката или точките на свързване на подводния линеен обект към обекти, разположени на сушата; разположението и границите на установената около подводния линеен обект зона за безопасност. Изработването на подробните устройствени планове по ал. 1, както и на техните изменения се разрешава от министъра на регионалното развитие и благоустройството или от оправомощени от него длъжностни лица съгласувано с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, министъра на околната среда и водите, министъра на отбраната, министъра на вътрешните работи, министъра на икономиката, министъра на енергетиката, министъра на туризма и министъра на културата. Проектите на подробни устройствени планове по ал. 1, както и на техните изменения се съгласуват с лицата по чл. 8 от Кодекса на търговското корабоплаване преди внасянето им за приемане и одобряване. (Чл.52 б ЗМПВВПРБ)

А2) генерален план на пристанище за обществен транспорт – план за регулация и застрояване на пристанищната територия и парцеларен план на пристанищната акватория;

2. подробен устройствен план на рибарско, яхтено или пристанище със специално предназначение – план за регулация и застрояване на пристанищната територия,

придружен от комуникационно-транспортна схема, и парцеларен план на пристанищната акватория;

- 3. подробен устройствен план на специализиран пристанищен обект – парцеларен план на акваторията, придружен от специализирана схема (чл.112 ЗМПВВППРБ и предложено тук изменение) одобрява на общи и подробни устройствени планове, инвестиционни проекти и издаване на разрешения за строеж съобразно правомощията си по Закона за устройство на територията, Закона за устройството на Черноморското крайбрежие и Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (чл.5, ал.2 от Устройствения правилник на МРРБ)

Б. Участва в управлението и мониторинга на водите, чрез участие в състава на Висшия консултативен съвет по водите и на Координационния съвет по водите (чл. 9 от Закона за водите)

В. Прилага Наредбата за опазване околната среда в морските води (чл.3 от Наредбата)

Г. Ръководи Агенцията по геодезия, картография и кадастър, където в кадастралната карта следва да се изобразяват държавната морска граница и териториите заети от води и водни обекти, съгласно ЗМПВВППРБ (Чл.8 и чл. 13 от Наредба 3 от 2005г.; чл. 4 от Закона за кадастър и имотния регистър)

Д. Участва в определянето на условията за използване на курортни ресурси, (чл. 77 от Закона за здравето)

Е. Мониторинг върху процеса по строителството на подводните газопроводи, които се ползват след въвеждането им в експлоатация по реда на Закона за устройство на територията (ЗУТ; НАРЕДБА № 6 от 25.11.2004 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за пренос, съхранение, разпределение и доставка на природен газ).

Ж. Отговаря за създаването и поддържането на специализираните карти, регистъра и информационната система по отношение на морските плажове; брегоукрепителните и брегозащитните системи; прилежащите на морето крайбрежни езера, лагуни, лимани и влажни зони; островите, включително и създадените в резултат на човешка дейност (ЗУЧК)

И. Отговаря за процеса по пространствено планиране и регионално развитие. (Закон за регионално развитие), както и за създаването и прилагането на НКПР.

Й. Ръководи осъществяването на държавната политика по устройство на територията, координира дейността на централните и териториалните органи на изпълнителна власт, на органите на местното самоуправление и местната администрация, извършва методическо ръководство и упражнява контрол върху цялостната дейност по устройство на територията (чл. 3 ЗУТ).

3.2. Министър на околната среда и водите

А. Управлението на водите на национално ниво се осъществява от министъра на околната среда и водите (чл. 9 Закона за водите)

Б. Министърът на околната среда и водите организира и ръководи мониторинга на водите (чл.9 Закона за водите).

В. Министърът на околната среда и водите е отговорен за предотвратяване на екологични щети в морските води съгласно наредбата по чл. 135, ал. 1, т. 19 от Закона за водите(чл. 6 и чл. 4 от Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети)

Г. Прилага Наредбата за опазване околната среда в морските води (чл.3 от Наредбата)

Д. Министърът на околната среда и водите или директорът на съответната РИОСВ е компетентният орган за издаване на становище или решение по екологична оценка на планове и програми, в т.ч. по отношение на

- Генерални планове на пристанища за обществен транспорт
- Подробни устройствени планове на рибарски и яхтени пристанища, на пристанища със специално предназначение и на специализирани пристанищни обекти
- Подробни устройствени планове за изграждане и разширяване на подводни линейни обекти на техническата инфраструктура (Чл. 84 ЗООС)

Е. Участва в определянето на условията за използване на курортни ресурси (чл. 77 от Закона за здравето)

Ж. Управлява защитените зони (Закон за защитените зони).

З. Компетенции във връзка с опазването на рибните ресурси.

И. Компетенции във връзка с въвеждане на режими по реда на чл. 41 от Закона за биологичното разнообразие

Участва в разработването на политиката и стратегията за опазване на околната среда в Република България; Ръководи чрез Изпълнителната агенция по околна среда

Националната система за мониторинг на околната среда; Контролира състоянието на околната среда на територията на страната; Разработва и предлага за приемане от Министерския съвет Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор и национални програми в областта на опазването и устойчивото развитие на водите; участва в разработването на политиката и стратегията за опазване на околната среда в Република България

3.2.1. Изпълнителна агенция по околна среда

- ръководи Националната система за мониторинг на околната среда
- провежда лабораторните и полевите изследвания за определяне на състоянието на водите
- провежда мониторинга на водите на национално ниво, включително ръководи методически планирането на мониторинга и разясняване на резултатите
- поддържа географска информационна система за водите на национално ниво
- подготвя годишник за състоянието на водите
- издава периодичен бюлетин за състоянието на водните ресурси на Република България въз основа на данните от проведения мониторинг на екологичното и химичното състояние на водите и данните за количеството на водите, предоставени от Националния институт по метеорология и хидрология при Българската академия на науките
- създава и поддържа специализирани бази данни, карти, регистри и информационна система за водите
- провежда мониторинг на замърсяването на водите
- предоставя данните от мониторинга на заинтересованите институции

3.2.2. РИОСВ

- провежда държавната политика по опазване на околната среда на регионално равнище
- провежда мониторинга на отпадъчните води
- контролира обектите, формиращи отпадъчни води, включително пречиствателните станции на населените места, параметрите и изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води и комплексните разрешителни, издадени по реда на Закона за опазване на околната среда;
- контролира аварийните изпускания на отпадъчни води

- поддържа база данни за извършения мониторинг, включително собствен мониторинг на титулярите на издадени разрешителни, за количествените и качествените характеристики на отпадъчните води и за контрол за състоянието на отпадъчните води
- поддържа в актуално състояние списъците на обектите, които формират емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества, общи и специфични замърсители

3.3. Министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията

А. Към министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията е създадена Изпълнителната агенция "Морска администрация", която по отношение на вътрешните морски води, териториалното море, територията на пристанищата, изключителната икономическа зона на Република България и Българския морски отговорен район за търсене и спасяване, осъществява

аа/ организира и координира дейности по безопасността на корабоплаването в морските пространства на Република България (Кодекс за търговското мореплаване)

бб/контрол по трансграничния превоз на отпадъци (чл.123закон за управление на отпадъците)

вв/ установява система за движение, система за докладване и система за управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването (НАРЕДБА за системите за движение, докладване и управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването в морските пространства на Република България)

Б. Разследването на произшествията в морските пространства както по отношение на плавателните съдове, така и на екипажите им, се извършва от постоянно действащо и независимо специализирано звено за разследване на произшествия в морските пространства в Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (Наредба № 23 от 24.10.2011 г. за докладване и разследване на произшествия в морските пространства, Кодекс за търговско мореплаване) .

В. Има компетентност да ръководи и контролира съвместно с министъра на отбраната използването на териториалното море на Република България и вътрешните морски води за военни цели

Г. Има правомощия по смисъла на НАРЕДБА № Н-7 от 12.06.2008 г. за извършване на водолазна и друга подводна дейност

Д. Има компетентност във връзка с експлоатацията на пристанищата (ЗМПВВПРБ)

3.4. Министър на здравеопазването

А. Определя териториите с категоризирани курортни ресурси и участва в определянето на условията за използване на курортни ресурси, съгласно чл. 77 от Закона за здравето

Б. Контролира качеството на водите, предназначени за питейно-битови нужди и качеството на водите, предназначени за къпане, съгласно Закона за водите

В. Посредством Районните здравни инспекции

- ежегодно идентифицира зоните за къпане

- изготвя графици за мониторинга им

- извършва мониторинг на качеството на водите за къпане

- създава и поддържа база данни за извършения мониторинг

- разпорежда забрани за къпане или постоянно предупреждение, че къпането не е разрешено

- изготвя, преразглежда актуализира профилите на водите за къпане

3.5. Министър на отбраната

А. Министърът на отбраната ръководи и контролира съвместно с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията използването на териториалното море на Република България и вътрешните морски води за военни цели, съгласно ЗОВСРБ

Б. има правомощия по смисъла на НАРЕДБА № Н-8 от 9.03.2011 г. за режима на корабоплаване в териториалното море, вътрешните води, пристанищата и рейдовете при осъществяване отбраната на страната

В. има правомощия по смисъла на НАРЕДБА № Н-7 от 12.06.2008 г. за извършване на водолазна и друга подводна дейност

Г. Министърът на отбраната упражнява контрол на дейностите по чл. 13, ал. 1, т. 1, 3 и 5, както и по чл. 14, ал. 1, т. 2 и 3 ЗГК (във връзка с картографията) , предназначени за целите на отбраната, както и за нуждите на навигацията във морското пространство.

3.6. Министър на вътрешните работи

А. осъществява граничното наблюдение на вътрешните морски води и териториалното море на Република България, съгласно ЗМВР .

Б.Национална служба "Гранична полиция" осъществява охраната и контрол на морския участък от държавната граница, съгласно НАРЕДБА № I-11 от 19.01.2005 г. за охраната на морския участък от държавната граница на Република България, както и по опазване на рибарството и аквакултурите, съгласно действащия закон.

В. има правомощия по смисъла на НАРЕДБА № Н-7 от 12.06.2008 г. за извършване на водолазна и друга подводна дейност

3.7. Министър на културата

А. по отношение на опазван на подводното културно наследство, съгласно ЗКН и конвенцията на опазване на подводното културна наследство, ратифицирана от Република България.

3.8. Министър на туризма

А. разработва и утвърждава концепцията за туристическо райониране на страната, Съгласно Закона за туризма, туристическите райони покриват цялата територия на страната и са съобразени с общинските административни граници, като територията на една община не може да бъде разделяна между два района и не може да принадлежи едновременно към два различни туристически района,.

Б. управлява и стопанисва морските плажове, съгласно ЗУЧК

3.9. Министър на земеделието

Компетенции по повод опазването на рибните ресурси (ЗРА)

Компетенции по повод въвеждането на режими за опазване на биологичното разнообразие (чл.42 ЗБР)

Осъществява Държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на хидромелиоративни системи и съоръжения и за предпазване от вредното въздействие на водите извън границите на населените места

изготвя и съвместно с министъра на околната среда и водите утвърждава програми от мерки за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници

Утвърждава допълнителни мерки или предприема засилени действия за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници

3.10. Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури

Контрол по спазването на закона за рибарство и аквакултури.

3.11. Институтът по океанология

Институтът по океанология извършва мониторинга на екологичното и химичното състояние на морските води, съгласно ЗУО.

3.12. Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси"

Държавна агенция "Държавен резерв и военновременни запаси" контролира изпълнението на задължения по смисъла на ЗАКОН за задълженията към Международния фонд за обезщетение при щети, причинени от замърсяване с нефт

3.13. Държавно предприятие "Пристанищна инфраструктура"

Държавно предприятие "Пристанищна инфраструктура" изгражда, експлоатира и поддържа Системите за докладване и управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването, съгласно НАРЕДБА за системите за движение, докладване и управление на трафика и информационно обслужване на корабоплаването в морските пространства на Република България

3.14. Държавна агенция "Електронно управление".

Националният портал за пространствени данни се изгражда и поддържа от Държавна агенция "Електронно управление"

3.15. Басейнова дирекция

Съгласно Закона за водите, Разрешителни за ползване на водни обекти - части от река Дунав, вътрешните морски води или териториалното море, се издават от директора на съответната басейнова дирекция след съгласие на министъра на отбраната и на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Директорът на басейновата дирекция за управление на водите в Черноморския район планира, разработва, актуализира и отчита изпълнението на Морската стратегия и на програмата от мерки за постигане на добро състояние на морската околна среда съгласно наредбата по чл. 135, ал. 1, т. 19. Съща така- издава разрешителните по Закона за водите;- планира и участва в провеждането на мониторинга на водите, обобщава и анализира данните, включително: за химичното и екологичното състояние на водите, на отпадъчните води;- поддържа специализирани бази данни, карти, регистри и информационна система за водите;- разработва програми от мерки за подобряване, опазване и поддържане състоянието на водите;- изготвят списъци за крайбрежни морски води, осигуряващи или имащи възможност да осигурят условия на живот и възпроизводство на черупкови организми;- изготвя програми за намаляване на замърсяването на водите, предназначени за развъждане на черупкови организми и контролира състоянието им

Басейнова дирекция „Черноморски район“ е компетентен орган по прилагане на екологичното законодателство относно морските води на Р България съгласно Рамкова директива за водите 2000/60/ЕС (РДВ) и Рамкова директива за морска стратегия 2008/56/ЕО (РДМС). Дейности от Директивата за МПП, свързани с компетенциите на БДЧР, са посочените съгласно чл. 8, ал. 2 „Разработване на морските пространствени планове“ от същата, а именно:

- райони с аквакултури;
- инсталации и инфраструктура за проучване, експлоатация и добив на нефт, на газ и други енергийни ресурси, на полезни изкопаеми и инертни материали и за производството на енергия от възобновяеми източници;
- защитени природни обекти, обекти за опазване на видовете и защитени територии;
- зони за добив на суровини;
- научноизследователска дейност.

3.16. Изпълнителна агенция „Морска администрация“

Изпълнителна агенция „Морска администрация“ (ИАМА) осигурява служба за реакция и координация на морското търсене и спасяване и борба със замърсяване на морето. Функцията по търсене и спасяване се изпълнява от Дирекция „Търсене и спасяване“ чрез Морския спасително-координационен център (МСКЦ), който отговаря за

подготовката и координирането на операциите и действията по търсене и спасяване на море, съгласно стратегия за дейностите по търсене и спасяване на море в Република България. Осъществява държавен контрол в пристанищата върху чуждите кораби от момента на навлизането им до отплаването им от пристанищата на Република България за спазване на международните стандарти за предотвратяване на замърсяванията; Осъществява държавен екологичен контрол на корабоплаването за предотвратяване замърсяването от кораби, в т.ч. за спазване на изискванията за качество на корабните горива; Осъществява функциите на "администрация" по смисъла на правото на Европейския съюз относно рециклирането на кораби; Одобрява планове на собствениците на пристанища за приемане и обработване на отпадъци – резултат от корабоплавателна дейност и упражнява контрол за прилагането им; Осъществява контрол по отношение съответствието на предоставяните пристанищни услуги, в т.ч. и на морско-техническата пристанищна услуга „приемане и обработване на отпадъци – резултат от корабоплавателна дейност“, с нормативните изисквания.

3.17. Областна администрация

Осигуряват провеждането на държавната политика по опазване на околната среда на територията на областта и координират дейностите по провеждане на политиката по опазване на околната среда между общините на територията на областта.

3.18. Кметовете на общини

А. Осъществява политиката, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопански системи и съоръжения - общинска собственост

Б. Информират населението за състоянието на околната среда съгласно изискванията на закона

В. Разработват и контролират заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината

Г. организират управлението на отпадъци на територията на общината, в т.ч. и контролират изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии

V. Анализ. Заключение

Въз основа на анализа в раздел първи, могат да се обосноват следните изводи и заключения.

1. Съществува легално определение на морските пространства в Република България

Спецификите са в следните посоки:

а/ специфични права с оглед различно „райониране на морското пространство“ и в този смисъл морското пространствено планиране следва да се съобразява с различните „зони“ и обхвата на правата по отношения на тях.

б/ липса на конкретни външни географски граници в Черно море по отношение на изключителната икономическа зона на Република България, което е предпоставено от липса на споразумение с останалите държави от Черноморския басейн.

в/ морските пространства на Република България ще се използват, съответно планират в по-голямата си част въз основа на сътрудничество с държави, които не са членки на Европейския съюз и не прилагат единна политика и подход в този контекст . В тази връзка, следва да се съобрази и определението на т.1 от ПЗР на ЗРРР. "Териториално сътрудничество" са съвместни действия за устойчиво териториално развитие, които имат трансграничен, транснационален и междурегионален характер, включително за изграждане на мрежи за обмен на информация и опит между заинтересованите страни.

2. При изработката на морските пространствени планове, следва да се съобрази планирането на дейности с оглед различните зони на упражняване на права от страна на държавата ни и различните характеристики на тези права. Отделно, специфика се наблюдава и от гледна точка на необходимостта от съобразяване на три различни измерения на морското пространствено планиране (повърхност, водна колона и морско дъно). Планът следва да реши евентуалните конфликти

при осъществяване на различни дейности в морските пространства в тяхната всеобхватност.

3. Дефиницията за морски води и крайбрежни морски води считаме че следва да се прецизира, т.к. уредбата е остаряла. Възможен подход е да се уреди при сегашното транспониране на директивата в съответствие с нейното определение, като съществуващите дефиниции бъдат отменени, с оглед правната сигурност.
4. Във връзка с понятието за морски води и крайбрежни морски води е видно противоречие между регламентации в Закона за водите, съгласно които от една страна вътрешните морски води и териториалното море се считат за част от водите на територията на страната (чл. 3 от Закона за Водите), а от друга страна крайбрежните морски води не се регулират от този закон. задължението за опазване на околната среда, в т.ч. и на морските води не е ясно регулирано (извън регламентациите за екологични щети). Отделно, ЗМПВВПРБ (чл.54, чл.55) борава с понятието „морска“ среда, с което очевидно има предвид както морските води, така и геоложката основа и регулира отношенията във връзка с опазване на околната среда във вътрешните морски води, в териториалното море или в изключителната икономическа зона, като забранява и наказва възможните замърсявания. Все пак отбелязваме, че по отношение начина на упражняване на права в морските води като част от морските пространства на Република България, липсва ясен законодателен подход за уреждане на правата и регламентациите, свързани с тези води. Доколкото това не е в директна връзка с транспонирането на Директива 2014/89/ЕС не е предмет и на настоящия анализ.
5. В действащото законодателство на Република България са съобразени правата по отношение на морските пространства и при ясно дефиниране на външните им граници, считаме че същите могат да бъдат упражнявани съгласно изискванията на международното законодателство. С оглед цитираното в този анализ решение на конституционния съд на Република България е изрично уточнен и начинът по който се регламентира осъществяването на тези права.
6. Прави впечатление, че по отношение на дейностите, които могат да се извършват в морските пространства на България, е налице изрична регламентация относно:

- а/ особено право на ползване върху континенталния шелф и в изключителната икономическа зона за проучване, разработване, използване, опазване и стопанисване на биологичните, минералните и енергийните ресурси (ЗМПВВПРБ)
- б/ разрешаването на научни изследвания(ЗМПВВПРБ);
- в/ строежът на подводни линейни енергийни обекти и на други подводни линейни обекти на техническата инфраструктура(ЗМПВВПРБ);
- г/ регламентирано е корабоплаването като дейност (КТМ) ;
- д/ охраната на външните ни граници;
- е/ провеждането на военни учения;
- ж/ рибарство и аквакултури, съгласно ЗРА
- з/ подводната и водолазна дейност;
- и/ опазването на подводното културно наследство

Уредбата е в множество нормативни актове, и структурирането на правата и задълженията във връзка с извършване на конкретни дейности, свързани с използването на морски пространства е твърде комплицирано. От друга страна, регламентация в множество актове е оправдана от гледна точка на различните обществени отношения които се уреждат, множеството и обхватността им. Всичко това е от значение на плоскостта на транспониране на директивата, свързана с морско пространствено планиране, доколкото се дължи съобразяване с множеството уредби на различен тип правоотношения, които възникват при регулацията на използването на морските пространства.

7. Към настоящия момент пространствено планиране на морското пространство на Република България не е законодателно регламентирано. До настоящия момент правната рамка във връзка с устройствено планиране обхваща единствено сухоземната територия на Република България. С оглед факта на съществуваща законова традиция при уреждане на устройственото планиране (Закон за устройство на територията, както и относими разпоредби от Закон за регионалното развитие), приложените от законодателя подходи и принципи в рамките на тяхната относимост следва да бъдат съблюдавани и при планирането на морските пространства, доколкото са в рамките на осъществяване на единна държавна политика за устройствено планиране.

8. Следва да се съобрази наличието на специален устройствен закон за българското Черноморие – Закона за устройство на черноморското крайбрежие и този закон да бъде ползван при разработката на взаимодействието суша – мори, при съобразяване на принципите на ЗРР, както и на отделни текстове в българското законодателство отразяващи тази връзка, например:
- чл.53, ал.3 ЗМПВППРБ - Заустването на отпадъчни води от брегови източници се регулира чрез Закона за водите.
 - Плановите за строителства на пристанища се изработват в съответствие със ЗУТ и ЗООС. и т.н.

Това съобразяване се дължи с оглед необходимостта от регламентация на взаимодействието суша – море, като се отчете че териториално и селищно планиране на държавата ни не се поставя на преоценка по смисъла на транспонирането на Директивата, и доколкото България е изградила своето териториално и селищно планиране, концепциите си за пространствено развитие на сухопътната си територия, както и устройството на Черноморското си крайбрежие (в т.ч. акваторията на Черно море, с широчина 200 м, измерена от бреговата линия), извършването като по-късен етап морско пространствено планиране следва да бъде съобразено с вече съществуващите регулации.

9. Съществуваща уредба на някои взаимоотношения и елементи за целта на дефинирането на взаимодействието море –суша следва да разграничи териториалното от морското пространствено планиране (като за целта следва да се дефинират границите на съществуващото териториално планиране, съответно да се дефинира обхвата на морското пространствено планиране) както съответно и да посочи начинът по който морските дейности влияят на дейностите, осъществявани на сушата и обратното. Това следва да бъде задача при изработването на морския пространствен план. В принципен аспект, считаме че интегрирано управление на крайбрежните ресурси следва да се осъществи посредством ясна връзка между ЗРР, ЗУЧК и МПП.
10. Във връзка с пространственото планиране, в законодателство ни е регламентирано използване на пространствени данни в Закона за пространствените данни и данните от геоинформационна система, съгласно чл. 23 от Закона за геодезията и картографията, като се използват масивите от пространствени данни, които попадат в приложенията на Директива 2007/2/ЕО

на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2007 г. за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейската общност (Директива INSPIRE), следва да се изграждат при спазване на разработените съгласно директивата модели на данни и профили на метаданни, както и в съответствие с Geography Markup Language Encoding Standard (GML) стандартите на Open Geospatial Consortium (OGC).

11. Видно от текстовете на Директивата, така и с оглед сходната регулация предоставена от Закона за регионалното развитие, следва да се изведе че При морско пространствено планиране е дейност, която съставлява държавна политика по планиране на използването и управлението на морските пространства и има своя непрекъснат характер. Тази дейност по планиране се осъществява посредством изработването на морски пространствен план, който следва да се дефинира като стратегически документ с продължителност 10 години. Същият трябва да бъде съпоставен с оглед йерархична зависимост и да бъде дефинирана връзката му с други стратегически документи по устройствено планиране. В случай че се възприеме концепцията за правната природа на плана като стратегически документ, същият трябва ясно да дефинира целите и възможностите за развитие, но по същество да гарантира свобода при вземане на оперативни решения по отношение на конкретни действия. Ето защо, както и при закона за регионалното развитие, не считаме че следва да се дефинират специални административно правни разпоредби, като единственото изключение е по отношение на отговорността за изработване и приемане на плана.
12. Следва да се отчете наличие на особени режими при обявяване на военно положение, положение на война или извънредно положение по предложение на Върховното главно командване, когато върховният главнокомандващ може да се въведе особен режим на корабоплаване в териториалното море, вътрешните води, пристанищата и рейдовете и стратегическият документ не би следвало да действа.
13. Следва да се съобразят данните и сведенията, относими към морското пространство които са прогласени за държавна тайна от Закона за защита на класифицираната информация, като същите не следва да бъдат публикувани или подлагани на обществено обсъждане като част от Морският пространствен план.

14. По отношение на институционализацията на процеса, считаме че процесът по планиране на използването и управлението на морските пространства е част от политиката на държавата по устройственото ѝ планиране. В тази връзка и доколкото МРРБ ръководи осъществяването на държавната политика по устройство на територията, координира дейността на централните и териториалните органи на изпълнителна власт, на органите на местното самоуправление и местната администрация, извършва методическо ръководство и упражнява контрол върху цялостната дейност по устройство на територията е обосновано да осъществява дейността по морско пространствено планиране. В същото време, от анализа в раздел Първи е видно, че са налице компетентности на множество различни органи, свързани с осъществяване на конкретни дейности в обхвата на морските пространства и с оглед регулациите на правоотношенията. Така идентифицираните правомощия и компетентност са от значение при изработването и приемането на Морският пространствен план и следва становищата на тези органи да бъдат съобразени в рамките на дейността по оценка и планиране. Затова е възможно да се използва правната фигура на Консултативен съвет, която е въведена в българското законодателството (напр. чл. 18, ал.4 ЗРР, чл. 9 Закона за водите и т.н.), който консултативен съвет да се състои от представители на всички заинтересовани институции и да обсъжда и одобрява проекта на Морски пространствен план, проектите за изменение, докладите за наблюдение на изпълнението му. Считаме, че по този начин ще бъде гарантирана възможността на всяка една от компетентните институции да участва при приемане на плана, и да наблюдава изпълнението му, като се синхронизират действията им и синергират резултатите, при признаване на общото ръководство на МРРБ, като орган осъществяващ държавната политика по устройствено планиране.
15. Във връзка с процеса по институционализация, нашето предложение отговорен държавен орган във връзка с осъществяване на морското пространствено планиране да е МРРБ поради съобразяване на неговите функции и компетентности по устройствено планиране, част от което планиране се явява и това по отношение на морските пространства на Република България. При така изведена институционализация акцентът се поставя върху пространственото разположение на дейности в морските пространства, съответно пространствени

решения на възможни колизии между различни дейности. Възможен е обаче и друг подход. В случай че акцент върху политиката свързана с използване на морските пространства, и съответно планирането, бъде поставен върху опазване на околната среда. В такъв случай, имайки предвид прилагането на екосистемен подход, и при съобразяване на компетентността към настоящия момент на МОСВ в областта на околната среда и нейното опазване, както и по отношение на водите, е възможно да бъде решено институционно процесът по морско пространствено планиране да бъде възложен в правомощията и компетентностите на МОСВ.

Считаме че е въпрос на политическо решение за приоритизиране на подходи при използване на морските пространства, а именно дали ще се постави акцента върху пространственото и устройствено планиране, или върху осъществяване на дейности в морските пространства по екологичен и опазващ околната среда начин.

Във всички случаи, независимо от конкретния посочен като отговорен орган на държавна власт, следва да се има предвид, че тъй като процесът по морско пространствено планиране е териториално относим към всички морски пространства на Република България, общия надзор и контрол по отношение на осъществяваната държавна политика в морските ни пространства следва да е в компетентността на Министерски съвет.

16. Планът следва да бъде използван като инструмент във връзка с оценяване и допускане на извършването на всички дейности в морските пространства, които изискват спазването на специален разрешителен режим, поради което следва да се изследват относимите текстове в законодателството ни, свързани с подобни дейности и редакцията им да бъде променена като се изиска съобразяване с предвижданията на Морския пространствен план.
17. Изхождайки от практиката в Холандия, считаме че би било добре да се разработи картография на възможностите, свързани с фиксирани локации въз основа на Морския пространствен план.
18. Не на последно място при планирането на морските пространства следва да се определят места за защитени морски зони, като се квалифицират съобразно действащото законодателство - съгласно мрежата „НАТУРА 2000“ по Закона за биологичното разнообразие или по реда на Закона за защитените територии.

VI. Схема за приемане на съответното национално законодателство по начин хармонизиращ с относимите актове (описани по-горе) и по-специално с Директива 2014/89/ ЕС на Европейския парламент и на Съвета за установяване на рамка за морско пространствено планиране, като основен фокус на настоящата разработка

а. Практика по транспониране в национално законодателство – специфични изисквания, изведени от практиката на Съда на Европа.

На първо място, се дължи съобразяване на чл. 288, ал. 3 ДФЕС, който предоставя легалното определение за директива като акт, който обвързва по отношение на постигането на даден резултат от държавите- членки, до която е адресиран, като оставя на националните власти свобода при избора на формата и средствата за постигане на този резултат.

С оглед това легално определение, се извеждат следните характеристики, относими към поставената за разглеждане от настоящия анализ хипотеза:

- Директивата е нормативен акт, задължителен за своите адресати. В конкретния случай Република България е негов адресат като държава с излаз на Черно море.
- Директивата е правно обвързващ акт
- Директивата обвързва по отношение на резултата – в конкретния случай държавите са задължени да прилагат морско пространствено планиране като инструмент на интегрирана морска политика на Съюза.
- Дължимият резултат трябва да бъде постигнат в рамките на посочения в директивата срок. В конкретната хипотеза директивата е обвързала държавите членки и нейни адресати със срок за транспонирането си в националните им законодателства (18 септември 2016 г.) и със срок за приемане на първи морски пространствен план (най-късно до 31 март 2021 г.).
- Възможност за проявяване на вертикален директен ефект. Настоящата директива е рамкова директива и при нея вертикалният директен ефект се проявява чрез съблюдаване на изискванията за докладване, наблюдение и мониторинг.
- Директивата не създава индивидуални права и задължения, такива възникват във фазата на действията на държавата-членка по реализирането на предписания от директивата резултат.

б. Процес по транспониране

Транспонирането представлява съвкупност от мерки, които са законодателни, но могат да бъдат и в допълнение административни и/или съдебни, които една държава членка трябва да приеме като необходими за постигането на резултата, предписан от директивата, и в определеният от нея срок.

Мерките могат да бъдат:

- Законодателни: приемане на изцяло нов закон, изменение или отменяне на действащ закон;
- Подзаконови (административни) – приемане, изменение или отменяне на действащи подзаконови нормативни актове от всякакъв ранг;
- Организационни (Административни) – създаване, закриване или преобразуване на държавна структура (орган), обучение на администрацията и т.н.;
- Бюджетни (законодателни или административни) – предвиждане на бюджетни средства за създаването на нов орган или разширяването на дейността на съществуващ орган, възнаграждения, закупуване на техника, материали и др.
- Съдебни мерки – възможности за правна защита пред съд;

При транспонирането на конкретната директива, ние считаме като достатъчни законодателните (в т.ч. и подзаконовите), бюджетни и организационни мерки

с. Национални изисквания

В националното ни законодателство съществува регулация относно начинът на изработването на проект на нормативен акт, съгласно Закона за нормативните актове и Указът за прилагането му, чието съобразяване също е дължимо.

В изследваният контекст, се дължи съобразяване на изискването на чл. 26, ал. 1 ЗНА, съгласно което изработването на проект на нормативен акт се извършва при зачитане на принципите на необходимост, обоснованост, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност и стабилност.

В конкретната хипотеза изработването на проектът на нормативен акт, свързан с транспониране на директивата се явява:

- необходим – с оглед задълженията на Република България като държава членка на Европейския съюз и ДФЕС.

- обоснован – с оглед заложените цели при осъществяване на интегрираната морска политика на Съюза, чийто инструмент се явява морското пространствено планиране;
- предвидим – като предвидимостта се преценява на две нива: от гледна точка на задължителността на транспонирането и от гледна точка на реализацията на правните норми
- открит – проектът на законопроект, както и морският пространствен план подлежат на обществено обсъждане, като в тази връзка същите се приемат при участие на всички заинтересовани страни и тяхното надлежно информироване.
- съгласуван – проектът на нормативен акт ще е съобразен с действащите норми на националното ни законодателство;
- субсидиарен - проектът на нормативен акт се разработва на нивото на обществените отношения които урежда и в съответствие с изискуемата йерархична зависимост.
- пропорционален – с оглед вменените изисквания по отношение на начина на прилагането му;
- стабилност – с оглед начина на реализация на правните норми

Съгласно чл. 10, ал.1. ЗНА Обществени отношения от една и съща област се уреждат с един, а не с няколко нормативни актове от същата степен, съгласно алинея две - Обществени отношения, които спадат към област, за която има издаден нормативен акт, се уреждат с неговото допълнение или изменение, а не с отделен акт от същата степен.

С оглед това изискване на българския закон и при съобразяване на факта на действащ национален закон - ЗАКОН за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (Обн., ДВ, бр. 12 от 11.02.2000 г., изм., бр. 111 от 28.12.2001 г., изм. и доп., бр. 24 от 23.03.2004 г., изм., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм. и доп., бр. 11 от 1.02.2005 г.; Решение № 5 от 10.05.2005 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 45 от 31.05.2005 г.; доп., бр. 87 от 1.11.2005 г., изм., бр. 88 от 4.11.2005 г., доп., бр. 94 от 25.11.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., изм. и доп., бр. 102 от 20.12.2005 г., бр. 104 от 27.12.2005 г., в сила от 27.12.2005 г., изм., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., бр. 36 от 2.05.2006 г., в сила от 1.07.2006 г., изм. и доп., бр. 43 от 26.05.2006 г., изм., бр. 65 от 11.08.2006 г., в сила от 11.08.2006 г., доп., бр. 99 от 8.12.2006 г., в сила от 9.01.2007 г., изм., бр. 108 от 29.12.2006 г., в сила от

1.01.2007 г., изм. и доп., бр. 41 от 22.05.2007 г., бр. 54 от 3.07.2007 г., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., изм., бр. 67 от 29.07.2008 г., изм. и доп., бр. 71 от 12.08.2008 г., бр. 98 от 14.11.2008 г., изм., бр. 108 от 19.12.2008 г., доп., бр. 47 от 23.06.2009 г., изм. и доп., бр. 81 от 13.10.2009 г., изм., бр. 61 от 6.08.2010 г., изм. и доп., бр. 88 от 9.11.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., изм., бр. 23 от 22.03.2011 г., в сила от 22.03.2011 г., доп., бр. 32 от 24.04.2012 г., в сила от 24.04.2012 г., изм., бр. 53 от 13.07.2012 г., в сила от 13.07.2012 г., изм. и доп., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 28 от 19.03.2013 г., изм., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., изм. и доп., бр. 109 от 20.12.2013 г.; Решение № 3 от 6.03.2014 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 24 от 18.03.2014 г.; изм., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 14 от 20.02.2015 г., изм. и доп., бр. 52 от 10.07.2015 г., изм., бр. 26 от 1.04.2016 г., в сила от 1.04.2016 г.), който урежда правния режим на морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (чл.1), предлагаме Морското пространствено планиране, като процес на планиране на използването и управлението на морските пространства, попадащ в обхвата на обществени отношения свързани с правния режим на тези пространства, да бъде законодателно уредено по реда на чл. 10, ал.2 ЗНА, а именно чрез допълнение на съществуващата правна уредба ЗМПВВПРБ.

По отношение на строежът на нормативните актове и формулирането на техните разпоредби, съгласно Чл.9(3)ЗНА и Указ 883 за прилагане на ЗНА, се дължи съобразяване на:

- Нормативните актове, с които се изменят или допълват други актове, се състоят от параграфи.
- Общите разпоредби на нормативния акт предхождат останалите разпоредби.
- Когато особените разпоредби с различен предмет са много, те се подреждат по следния начин: устройствени, материалноправни, процесуалноправни и наказателни разпоредби
- Новите разпоредби, с които се допълва нормативен акт, се включват в него, както следва:

1. В края на акта, преди допълнителните разпоредби, ако се касае за нов дял на акта, който в неговата структура е най-голямото му подразделение и предметът на уредбата не налага друго систематично място;

2. На съответното систематично място в структурата на акта, ако се касае за други негови подразделения.

- Новият или новите членове, поставени на съответно систематично място в акта, получават номера на члена, след който се намират. Към номера се поставя поредна малка буква от азбуката при последващи допълнения, систематичното място на които е между членовете с такова обозначение, към обозначението на предходния член се прибавя малка арабска цифра горе вдясно от буквата.
- Когато членът се допълва с нови алинеи, точки, букви, те се поставят след наличните алинеи, точки или букви. Ако това затруднява тълкуването на текста, новите подразделения се поставят на съответното място, а тези, които са след тях, се преномерират.

VII. Конкретни предложения

Като конкретни предложения, с оглед направения до тук анализ, в настоящия раздел, Ви представяме цялостна разработена концепция във връзка с начина на транспониране на Директива 2014/89/ЕС в българското национално законодателство, при който са описани

- задължителни материално правни текстове, които считаме за необходими да бъдат въведени в българското законодателство;
- процесуално правни текстове от гледна точка на изпълнение и контрол, както и с оглед предложения вариант на институционализиране
- и процедури, като съвкупност от материално правни и процесуални текстове, които следва да бъдат част от правната ни уредба в областта на морското пространствено планиране.

Считаме, че транспонирането на директивата не предполага приемането на изцяло нов закон, с оглед обстоятелството, че е налице специален закон който урежда от една страна „морските пространства“ на Република България, а от друга – обществените отношения свързани с използването на Черно море. Това е ЗАКОНА ЗА МОРСКИТЕ ПРОСТРАНСТВА, ВЪТРЕШНИТЕ ВОДНИ ПЪТИЩА И ПРИСТАНИЩАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ(обн., ДВ, бр. 12 от 2000 г., изм., бр. 111 от 2001 г., бр. 24 и 70 от 2004 г., бр. 11, 45, 87, 88, 94, 102 и 104 от 2005 г., бр. 30, 36, 43, 65, 99 и 108 от 2006 г., бр. 41, 54 и 109 от 2007 г., бр. 67, 71, 98 и 108 от 2008 г., бр. 47 и 81 от 2009 г., бр. 61 и 88 от 2010 г. и бр. 23 от 2011 г., доп., бр. 32 от 2012 г., изм., бр. 53 от 2012 г.,

изм. и доп., бр. 15 и 28 от 2013 г., изм., бр. 66 от 2013 г., изм. и доп., бр. 109 от 2013 г., изм., бр. 24 и 98 от 2014 г., бр. 14 2015 г., изм. и доп., бр. 52 от 2015 г., изм., бр. 26 от 2016 г.). При това съобразяване и в съответствие чл. 10, ал.1 от ЗНА, съгласно който обществени отношения от една и съща област се уреждат с един закон, считаме че следва транспонирането на Директивата да се осъществи посредством допълнение на сега действащия ЗМПВВППРБ. Като допълнителен аргумент следва да се посочи, че:

а/ Законът за регионалното развитие е разработен като закон свързан с териториалното планиране и не е налице обосноваването на законът да регламентира отношения свързани с планиране на морски пространства;

б/ отделните дейности посредством които се осъществява използването на морските пространства и съответно са предмет на планиране имат своята специфична правна регулация, но това няма пряко отношение към процеса на планирането им и устройствените правомощия на държавата. В тази връзка тези дейности по своята правна регулация няма да се променят от факта на наличие на морско пространствено планиране, като се съобрази дължимостта на съобразяване на териториалното им извършване с предвижданията на морския пространствен план. Като законодателна техника това означава, че начинът на регулирането им посредством специални закони няма да се промени с изключение на допълнения, свързани с необходимост от съобразяване с предвиждания заложи в морския пространствен план. При горните разсъждения е видно че специалните закони, свързани с осъществяване на дейности в морските пространства не биха могли да уреждат общите принципни постановки свързани с морско пространствено планиране.

Като систематично място, където текстовете с морско пространствено планиране следва да бъдат допълнени от гледна точка на начина на структуриране на Закона и отделните видове обществени отношения, уредени с него, считаме че транспониране на текстове от директивата следва да се съобрази като се измени Глава втора „Морски пространства на Република България“, Раздел VII „Използване на морските пространства и опазване на морската среда“

Именно този раздел до този момент урежда режимът на използване на морските пространства, който се предполага от режим на планиране на това използване и считаме че двата режима се свързват логически и функционално в една дейност, която от своя страна формира начинът на упражняване на държавната политика в морските ни пространства. Това обуславя и предложението ни новите текстове, свързани с

планиране на дейностите в морските пространства да бъдат допълнени в този раздел, като предхождат систематично съществуващите текстове по отношение на конкретни режими на използване на морските пространства.

По-долу в настоящия анализ предлагаме конкретни текстове, като предложения за допълнения на съществуващия правен режим и свързани с транспониране на директивата като по отношение на всеки от текстовете предоставяме мотиви, с оглед на това какъв проблем се решава и съответно как се съотнасят към нормите на Директивата които се транспонират.

В резултат на направеното проучване, в аналитичния си доклад конкретните ни предложения са свързани с промяна на норми по отношение на изследвани нормативни актове, които считаме за относими в контекста на действията по транспониране на Директива 2014/89/ ЕС на Европейския парламент и на Съвета за установяване на рамка за морско пространствено планиране, въз основа на формално-логическа и правна логика за така твърдяната относимост, както и с оглед подкрепящата функция на група от норми или колизията помежду им при извършената съпоставка.

При разработката сме се ръководили и от предложенията за проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България, на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, който ни бе предоставен по време на изпълнение на настоящия договор. Предложенията ни са разработени спрямо изводите направени в настоящия анализ, като където сме преценили за възможно сме запазили предложението на МТИТС.

1. Структура

Структурата на изменението е чрез създаване на отделни норми, които могат да се наименоуват с оглед режимът който въвеждат, съответно същностния проблем който решават, както следва:

- Морско пространствено планиране – същност, цел и изисквания;
- Морски пространствен план – същност, права и статут;
- Морски пространствен план – обхват;
- Морски пространствен план – съдържание;
- Морски пространствен план – изработване;
- Морски пространствен план – изменение и наблюдение;

- Обмен на данни и сътрудничество;
- Изменения в законови текстове на ЗМПВВПРБ, систематично разположени в други глави и раздели, но с пряка връзка с въведения режим на морско пространствено планиране, и решаващи възможни колизии в конкретни хипотези;
- Изменения в ПЗР и ДР на закона, отчитащи въвеждането на конкретни задължения, както и изменения в специални закони в пряка релация с уредената материя;
- Предложения за изменения в подзаконови нормативни актове:

Закон за изменение и допълнение на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (съгласно Приложение V).

Считаме че следва да се изменят още:

А/ НАРЕДБА № Н-8 от 9.03.2011 г. за режима на корабоплаване в териториалното море, вътрешните води, пристанищата и рейдовете при осъществяване отбраната на страната(Издадена от министъра на отбраната, министъра на вътрешните работи и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, обн., ДВ, бр. 23 от 22.03.2011 г.), като чл. 2 придобие следната редакция

„Чл. 2. (1) При обявяване на военно положение, положение на война или извънредно положение по предложение на Върховното главно командване, с указ на върховния главнокомандващ може да отмени действието на Морския пространствен план и да се въведе особен режим на корабоплаване в териториалното море, вътрешните води, пристанищата и рейдовете.

Б/ В т.3.3. към Приложение №2 на НАРЕДБА за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Загл. изм. - ДВ, бр. 3 от 2006 г.)Приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г., обн., ДВ, бр. 57 от 2.07.2004 г., в сила от 1.07.2004 г., изм. и доп., бр. 3 от 10.01.2006 г., бр. 29 от 16.04.2010 г., бр. 3 от 11.01.2011 г., бр. 38 от 18.05.2012 г., бр. 94 от 30.11.2012 г., в сила от 30.11.2012 г., бр. 12 от 12.02.2016 г., в сила от 12.02.2016 г. да се добави морски пространствен план.

Също така, препоръчваме:

- Препоръчваме да бъде обмислена възможността за включване на защитени морски територии в режима на Закон за защитени територии и закона за

биологичното разнообразие, в случай че при проучването в процеса по разработка на Морския пространствен план се установят морски пространства с подобни характеристики и евентуално уреждането на правния им статут с надлежно изменение в посочените два закона, при констатиране на такава обусловена необходимост.

- Препоръчваме да бъде обмислена възможността да се изгради специализирана картография в процеса по разработка на Морския пространствен план и в случай че се прецени необходимост да бъдат въведени специфични изисквания в тази връзка в ЗАКОН за геодезията и картографията

**РАЗДЕЛ ЧЕТВЪРТИ. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА НОРМАТИВНИ
АКТОВЕ, съгласно изменение на Закона за нормативните актове**

- ДВ, бр. 34 от 2016 г., в сила от 4.11.2016 г.

В сила от 04.11.2016г., са промени в Закона за нормативни актове, съгласно които съставителят на проект на нормативен акт извършва оценка на въздействието на нормативния акт, когато това е предвидено в този закон. Оценката на въздействието е предварителна и последваща. Оценката на въздействието изследва съотношението между формулираните цели и очакваните (постигнати) резултати. Предварителната оценка на въздействието е частична и цялостна. Извършването на частична предварителна оценка на въздействието предхожда изработването на всеки проект на закон, кодекс и подзаконов нормативен акт на Министерския съвет. Цялостна предварителна оценка на въздействието се извършва при:

1. изработване на нови закони и кодекси;
2. изработване на проекти на нормативни актове, за които оценката по ал. 2 е показала, че може да се очакват значителни последици.

Извън така изброените случаи цялостна предварителна оценка на въздействието може да се извърши по преценка на съставителя на проекта.

Включването на проекти на закони и кодекси в законодателната програма и на подзаконови нормативни актове на Министерския съвет в оперативната програма се осъществява след извършена предварителна оценка на въздействието. Законодателната и оперативната програма на Министерския съвет заедно с предварителните оценки на въздействието се публикуват на Портала за обществени консултации. Съгласно чл. 28, ал.4 ЗНА, считано от 04.11.2016г., проект на нормативен акт, към който не са приложени мотиви, съответно доклад, съгласно изискванията по ал. 2 и предварителна оценка на въздействието съгласно глава втора, а за проект на закон или кодекс – и справка по ал. 3, не се обсъжда от компетентния орган.

С оглед така приетите промени, следва да се прецени необходимо ли е да се извърши частична предварителна оценка на въздействието по отношението на предлаганите промени. Следва да се има предвид, че към настоящия момент не е приета относимата наредба от Министерски съвет за методиката по която следва да се извърши оценката.

За това би следвало, при оценката на въздействието да се съобрази ръководство за изготвяне на оценка на въздействието на законодателството, което е прието в изпълнение на Стратегията за развитие на държавната администрация 2014-2020 г., приета с Решение № 140 на Министерския съвет, и мярка 2 от Плана за изпълнение на Стратегията за развитие на държавната администрация за периода 2014 – 2015 г., приет с Решение № 302 на Министерския съвет от 15 май 2014 г.

Съгласно така приетото ръководство, анализът на въздействията разглежда вероятните икономически, социални и екологични въздействия за всеки вариант, включително желаните и нежеланите и възможната синергия с други инициативи. Той има за цел да предостави ясна информация за въздействията на вариантите като основа, както за сравняване помежду им, така и за сравняването им със статуквото и когато е възможно тяхното класиране по ясно определени критерии за оценяване. При анализа на въздействията отделните варианти следва да се оценят като нетни промени спрямо сценария „без намеса” и се посочи как всеки вариант се различава от него по отношение на резултатите, които би произвел.

Анализът на въздействието включва три основни стъпки:

1. определяне на икономическите, социални и екологични въздействия;
2. качествена оценка на по-значимите въздействия;
3. задълбочен качествен и количествен анализ на най-значимите въздействия.

Обикновено оценката включва и специфичните аспекти на икономическите, социални и екологични въздействия като:

1. оценка на въздействия върху основните права;
2. специфичните социални въздействия;
3. въздействия върху малките и средните предприятия;
4. въздействия върху конкуренцията в страната;
5. въздействия върху потребителите;
6. външни ефекти на транспорта, които включват оценка за въздействието на шума, замърсяването на въздуха, емисиите от въглероден диоксид и злополуките на транспортните дейности
7. въздействия на регионално и местно ниво.
8. въздействия на европейско и международно ниво;

Считаме, че в рамките на оценката на въздействието на предложените законодателни промени, следва да се прецени степента на тежестта на институционализирането и

предвидените нови правомощия на административни органи, съответно предоставянето на допълнителни ресурси за изграждане на необходимия капацитет.

В рамките на тази оценка следва да се прецени и възможното институционализиране на правоотношенията както чрез Министерство на регионалното развитие и благоустройство, така че и с Министерство на околната среда и водите, с оглед приоритизирането на контекста в който ще се реализира морското пространствено планиране.

ИЗВОДИ:

Към действащото в настоящия момент законодателство, следва да се отбележи, че

- ✓ Към настоящия момент пространствено планиране на морското пространство на Република България не е законодателно регламентирано- липсва предвиден процес/ процедура за общо и системно планиране на дейностите в морските пространства на Република България.
- ✓ Налице е подробна уредба по отношение на различното „райониране на морското пространство“ в контекста на специфичните права, които се упражняват от държавата като суверен.
- ✓ Обективно, в Черноморския басейн е налице трудност при определянето на териториалните граници в контекста на Конвенцията на ООН за морско право..
- ✓ Налице е регламентация по отношение на начина на извършване на отделни дейности в морските пространства. Уредбата е в множество нормативни актове, и структурирането на правата и задълженията във връзка с извършване на конкретни дейности, свързани с използването на морски пространства е твърде комплицирано.
- ✓ Необходимо е допълнително да се разработи спецификата, произтичаща от необходимостта от съобразяване на три различни измерения на морското пространствено планиране (повърхност, водна колона и морско дъно).
- ✓ Налице са множество и различни дефиниции във връзка със зонироване на морски пространства и морски води, които считаме че следва да се уеднаквят, доколкото създават трудност и конфликти при тълкуването.
- ✓ Налице е специален устройствен закон за Българското Черноморие – Закона за устройство на черноморското крайбрежие и този закон следва да бъде ползван

като основа при разработката на взаимодействието суша – море. В допълнение, необходимо е да се дефинират границите на съществуващото териториално планиране по отношение на взаимодействието море –суша.

- ✓ Следва да се изгради законодателна връзка по отношение на регламентацията на начинът по който морските дейности влияят на дейностите, осъществявани на сушата и обратното.
- ✓ Налице е съществуваща законодателна традиция при уреждане на устройственото планиране, както и стратегическото такова – Закона за устройство на територията и Закона за регионално развитие. В процеса на морско пространствено планиране, заложените в цитираните по-горе закони принципи биха могли да се използват по аналогия, където е приложимо.
- ✓ Законодателно е регламентирано използване на пространствени данни в Закона за пространствените данни и данните от геоинформационна система.
- ✓ Поради факта, че съществува регламентация, регулираща извършването на отделни видове дейности в или относими към морските пространства, е налице компетентност на множество органи на държавна власт при осъществяването на дейности и влияния в морските пространства в зависимост от контекста на регулация. подобна различна компетентност създава възможност за конфликт при вземане на решения.
- ✓ Следва да се отчете спецификата на материята и от гледна точка на съществуващи режими при извънредни ситуации, например военно положение, както и възможността за наличие на данни, които съставляват държавна тайна.

Във връзка с направените предложения за промени в законодателството, свързани с транспониране на Директива 2014/ 89/ ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 23.07.2014г. за установяване на рамка на морско пространствено планиране., бихме искали да отбележим че същите са обусловени от следните изводи, заключения и препоръки, изведени от настоящия анализ.

1. Считаме, за обосновано предложението Директивата да бъде транспонирана посредством изменение в ЗМПВВПРБ, което сме аргументирали надлежно предвид характеристиката на уредената и уреждана материя, действащия Закон за нормативни актове и механизма за транспониране.
2. Морското пространствено планиране следва да бъде признато като държавна политика по планиране на използването и управлението на морските

пространства и има своя непрекъснат характер. Целите, които следва да се заложат при осъществяване на политиката по морско пространствено планиране са:

- ✓ устойчивото развитие на морския енергиен сектор,
- ✓ устойчиво развитие на морския транспорт
- ✓ устойчиво развитие на секторите на рибарството и аквакултурите,
- ✓ опазването, защитата и подобряването на околната среда, включително устойчивостта към последиците от изменението на климата.
- ✓ насърчаването на устойчив туризъм
- ✓ устойчивия добив на суровини
- ✓ опазване на културното наследство

3. Морското пространствено планиране следва да се осъществява при спазване на задължителните изисквания:

- ✓ за съобразяване на взаимодействията суша – море;
- ✓ за съобразяване на екологичните, икономическите и социалните аспекти, както и аспектите, свързани с безопасността;
- ✓ за съгласуваност между морското пространствено планиране и изготвения във връзка с това план или планове, и пространственото управление и регионалното развитие на Черноморското крайбрежие;
- ✓ при осигуряване на участието на заинтересованите страни
- ✓ при използване на най-добрите налични данни;
- ✓ при осигуряване на трансгранично сътрудничество между държавите членки и сътрудничеството с трети държави

4. Политиката за планиране на използването на морските пространства следва да се осъществява посредством изработването на морски пространствен план, който предлагаме да се дефинира като стратегически документ с продължителност 10 години.

5. Считаме, че морският пространствен план, следва да определя пространственото и времевото разпределение на осъществяваните и на бъдещите дейности в морските пространства, в това число и начините на използване на морските води, чрез прилагане на екосистемен подход и

насърчаване на съвместното съществуване на съответните дейности и начини на използване.

6. Морският пространствен план следва да бъде съпоставен с оглед йерархична зависимост и да бъде дефинирана връзката му с други стратегически документи по устройствено планиране. Нашето предложение е по отношение на планирането на дейности в морските пространства, Морският пространствен план на Република България е националният стратегическият документ с най-високо йерархично значение по отношение на който всички останали национални стратегически документи свързани с развитие на определени дейности или пространствено планиране, са в йерархична съподчиненост.
7. Обхватът на териториално действие на морският пространствен план предлагаме да бъде определен като морските пространства и морските води на Република България, както са определени в чл. 5, ал. 1, като не обхваща черноморското крайбрежие по смисъла на чл.3 от Закона за устройство на Черноморското крайбрежие.

Предметният обхват следва да дефинира като обособяване и идентифициране на :

- ✓ Зоните за военни учения,
 - ✓ Зоните за проучване, разработване и използване на природни ресурси,
 - ✓ зоните за риболов, за отглеждане и улов на аквакултури,
 - ✓ зоните за туристически и рекреационни дейности,
 - ✓ зоните за научноизследователска дейност;
 - ✓ транспортните коридори и системата за движение в морските пространства на Република България
 - ✓ определя зоните за трансгранично и междурегионално сътрудничество, които допускат съвместно планиране и управление със съседни страни
 - ✓ защитените зони и защитените територии от Националната екологична мрежа
 - ✓ защитените зони за опазване на културното наследство и обектите на подводно културно наследство;
 - ✓ зони на влияние на предходни,
8. Следва да се съобрази, че морските пространства на Република България ще се използват, съответно планират в по-голямата си част въз основа на сътрудничество с държави, които са членки и което не са членки на Европейския съюз и не прилагат единна политика и подход в този контекст

Следва да се предвиди възможността да съвместни действия за устойчиво териториално развитие, които имат трансграничен, транснационален и междурегионален характер, включително за изграждане на мрежи за обмен на информация и опит между заинтересованите страни в зависимост от различния им статут по посочения критерий.

9. При изработката на морските пространствени планове, следва да се съобрази планирането на дейности с оглед различните зони на упражняване на права от страна на държавата ни и различните характеристики на тези права. Отделно, специфика се наблюдава и от гледна точка на необходимостта от съобразяване на три различни измерения на морското пространствено планиране (повърхност, водна колона и морско дъно). Планът следва да реши евентуалните конфликти при осъществяване на различни дейности в морските пространства в тяхната всеобхватност.
10. По отношение на институционализацията на процеса, считаме че процесът по планиране на използването и управлението на морските пространства е част от политиката на държавата по устройственото ѝ планиране. В тази връзка и доколкото МРРБ ръководи осъществяването на държавната политика по устройство на територията, координира дейността на централните и териториалните органи на изпълнителна власт, на органите на местното самоуправление и местната администрация, извършва методическо ръководство и упражнява контрол върху цялостната дейност по устройство на територията е обосновано да осъществява дейността по морско пространствено планиране. В същото време, от анализа е видно, че са налице компетентности на множество различни органи, свързани с осъществяване на конкретни дейности в обхвата на морските пространства и с оглед регулациите на правоотношенията. Така идентифицираните правомощия и компетентност са от значение при изработването и приемането на Морския пространствен план и следва становищата на тези органи да бъдат съобразени в рамките на дейността по оценка и планиране. Затова предлагаме да се използва правната фигура на Консултативен съвет, която е въведена в българското законодателството (напр. чл. 18, ал.4 ЗРР, чл. 9 Закона за водите и т.н.), който консултативен съвет да се състои от представители на всички заинтересовани институции и да обсъжда и одобрява проекта на Морски пространствен план,

проектите за изменение, докладите за наблюдение на изпълнението му. Считаме, че по този начин ще бъде гарантирана възможността на всяка една от компетентните институции да участва при приемане на плана, и да наблюдава изпълнението му, като се синхронизират действията им и синергират резултатите, при признаване на общото ръководство на МРРБ, като орган осъществяващ държавната политика по устройствено планиране. При така изведена институционализация акцентът се поставя върху пространственото разположение на дейности в морските пространства, съответно пространствени решения на възможни колизии между различни дейности, което считаме за приоритет.

11. Предлагаме Морският пространствен план на Република България, включващ текстови и графични части, да се приема от Консултативен съвет за морско планиране, който включва представители на Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на икономиката, Министерството на енергетиката, Министерството на туризма, Министерство на културата, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на здравеопазването, Министерството на финансите, Министерството на вътрешните работи, Министерство на отбраната, ИА „Морска администрация“, Агенция по геодезия, картография и кадастър, Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури, Института по океанология към Българската академия на науките, Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура, Директорът на басейновата дирекция за управление на водите в Черноморския район и областните управители на области с излаз на Черно море.
12. Независимо от казаното по-горе, отделно от конкретния посочен като отговорен орган на държавна власт, следва да се има предвид, че тъй като процесът по морско пространствено планиране е териториално относим към всички морски пространства на Република България, общия надзор и контрол по отношение на осъществяваната държавна политика в морските ни пространства следва да е в компетентността на Министерски съвет.

13. В рамките на Организацията за Черноморско икономическо сътрудничество, Букурещката конвенция и по друг подходящ начин, в т.ч. на двустранна основа, Република България следва да си сътрудничи с останалите държави от Черноморския регион за постигане на съгласуваност на националните морски пространствени планове, или съответните документи за пространствено развитие на черноморските държави по въпросите с транснационален характер
14. Следва да се приеме подходящ режим за изработване и приемане на плана, както и неговата промяна.
15. Планът следва да бъде използван като инструмент във връзка с оценяване и допускане на извършването на всички дейности в морските пространства, които изискват спазването на специален разрешителен режим, поради което следва да се изследват относимите текстове в законодателството ни, свързани с подобни дейности и редакцията им да бъде променена като се изиска съобразяване с предвижданията на Морския пространствен план. По този начин се регламентира и констукцията свързана с виждането ни, че в йерархично отношение този стратегически документ следва да бъде признат от най-висока степен.

Г. Използвана литература и източници на информация

Бояджиев, В., Съвременни форми на териториалната организация на производството, ГСУ, Книга 2, Том 100

Стойчев, К., Локализационни подходи за регионално развитие, УИ “Св. Климент Охридски”, София, 2012

Портър, М. Е., Конкурентното предимство на нациите, София, 2004

Asheim, B. (1997) ‘Learning regions’ in a globalised world economy: Towards a new competitive advantage of industrial districts? In M.Taylor and S.

Bergman, E. (1998) Industrial trade clusters in action: Seeing regional economies whole. In M. Steiner (Ed.) Clusters and Regional Specialisation. London, Pion

Cooke, P. and Morgan, K. (1998) The Associational Economy: Firms. Regions and Innovation, Oxford: OUP

EU Sectoral Competitiveness Indicators, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2005, ISBN 92-894-6418-6

Fujita, M, P. Krugman, and J. Venables, (1999) The Spatial Economy: Cities, Regions and International Trade. Cambridge, Mass: MIT Press

Haggett, P., Geography – A Global Synthesis, Person Education Limited, 2001

Krugman, P. (1998) The Role of Geography in Development, Annual World Bank Conference, Washington, April 1998

Krugman, P., A. Venables. Integration, Specialization and Adjustment, Working paper № 4559, National Bureau of Economic Research, Cambridge, 1993

www.nsi.bg

www.stat.bg

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>

http://europa.eu/index_en.htm

<http://www.wto.org/>

Д. Списък на таблиците

Таблица 1 Общини, попадащи в обхвата на морското пространствено планиране.....	39
Таблица 2 Категоризация на общините от целевата територия.....	41
Таблица 3 Функционална класификация на общините във връзка с основните икономически дейности и морските сектори.....	44
Таблица 4 Средства за подслон, места за настаняване и хотели в целевата територия (2011-2015).....	47
Таблица 5 Наименование на плажовете по общини	53
Таблица 6 Яхтени и туристически пристанища по смисъла на чл. 108 от ЗМПВВППРБ.....	55
Таблица 7 Природни паркове	57
Таблица 8 Резервати.....	57
Таблица 9 Поддържани резервати	58
Таблица 10 Защитени местности	58
Таблица 11 Резервати – паметници на културата по смисъла на чл. 12 от ЗПКМ.....	62
Таблица 12 Паметници на културата с категория “Национално значение”	63
Таблица 13 Морски пристанища по брой и районна морска администрация към 2015 г.	68
Таблица 14 Пристанища за обществен транспорт с национално значение, МА - Варна	69
Таблица 15 Пристанища за обществен транспорт с регионално значение, МА-Варна.....	69
Таблица 16 Рибарски пристанища по смисъла на чл. 107 от ЗМПВВППРБ, МА-Варна	69
Таблица 17 Пристанища със специално предназначение по смисъла на чл. 109 от ЗМПВВППРБ, МА-Варна.....	70
Таблица 18 Пристанища за обществен транспорт с национално значение, МА-Бургас	70
Таблица 19 Пристанища за обществен транспорт с регионално значение, МА-Бургас.....	71
Таблица 20 Рибарски пристанища по смисъла на чл. 107 от ЗМПВВППРБ, МА-Бургас	72
Таблица 21 Пристанища със специално предназначение по смисъла на чл.109 от ЗМПВВППРБ, МА-Бургас.....	73
Таблица 22 Специализирани пристанищни обекти по смисъла на чл.111а и 111б от ЗМПВВППРБ, МА-Бургас.....	73
Таблица 23 Брой на населението по общини за периода 2010-2015 г.....	80
Таблица 24 Брой на населението по общини, градове и села към 31.12.2015 г.	81
Таблица 25 Процентно изменение на броя на населението по общини за периода 2010-2015 г..	82
Таблица 26 Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование към 01.02.2011 г. (брой).....	84
Таблица 27 Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование към 01.02.2011 г. (%)......	85
Таблица 28 Равнище на безработица в % (2010-2015 г.).....	87
Таблица 29 БВП и БДС по икономически сектори и райони (2010;2014).....	89
Таблица 30 БДС за основни морски дейности за 2014 г.....	92
Таблица 31 Потенциал за “син растеж” на морските дейности в България	92
Таблица 32 Товарооборот на морските пристанища в периода 2011-2015 г.....	95
Таблица 33 Улов на риба и други водни организми 2010-2014 г.	106
Таблица 34 Улов на риба по общини 2014-2015 г.....	107
Таблица 34 Приходи от риболов по общини 2014-2015 г.	107
Таблица 36 Производство на черна мида за консумация 2007-2014 г.	108
Таблица 37 Общо производство от мидени ферми в Черно море (кг)	109

Е. Списък на фигурите

Фигура 1 Българска изключителна икономическа зона съгласно РДМС	38
Фигура 2 Леглова база в курортните комплекси за периода 2011-2015 г.	48
Фигура 3 Приходи от реализирани нощувки по общини за периода 2010-2014 г.	48
Фигура 4 Основни характеристики на предприятията от нефинансовия сектор към 2014 г.	50
Фигура 5 Изследвана акватория на Черно море в рамките на проект "МАП Черно море"	67
Фигура 6 Капацитет и съоръжения на Пристанище Бургас	74
Фигура 7 Общоевропейски транспортни коридори, преминаващи на територията на Р. България	76
Фигура 8 Приоритети за изграждане на пътната инфраструктура на Р. България до 2020 г. За пътищата с общоевропейско и национално значение.....	77
Фигура 9 Железопътна мрежа на България	77
Фигура 10 Карта на летищата в България.....	78
Фигура 11 Подводни комуникационни кабели, свързващи България с глобалната мрежа	79
Фигура 12 Естествен прираст на населението за периода 2010-2015 г.	83
Фигура 13 Механично движение на населението за периода 2010-2015 г.	84
Фигура 14 Брой на заетите лица по икономически сектори (2010-2014 г.).....	86
Фигура 15 БВП и БДС по статистически райони (2010; 2014)	90
Фигура 16 Офшорни блокове за проучване и добив на нефт и газ	96
Фигура 17 Блокове 1-21 „Хан Аспарух” и 1-22 „Терес”	97
Фигура 18 Блок 1-23 ”Света Марина”	98
Фигура 19 Безмитна зона - Бургас	99
Фигура 20 Зониране на морските пространства на Р. България в Черно море	150
Фигура 21 Територии със специални характеристики – Черноморски общини	151
Фигура 22 Български морски отговорен район за търсене и спасяване.....	152

Ж. Приложения

Приложение I - Карта на общините, попадащи в обхвата на целевата територия

Приложение II – Потенциал за развитие на целевата територия

Приложение III – Потенциални конфликти в целевата територия

Приложение IV - Методика и събиране на необходимите официални данни за извършване на анализа. Обработка и анализиране

Приложение V - Закон за изменение и допълнение на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България

Приложение VI - Таблица на съответствието на Българското законодателство с Директива 2014/ 89/ ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 23.07.2014г. за установяване на рамка на морско пространствено планиране

Приложение VII - Проучени законодателни актове – европейско и национално законодателство и стратегически документи